

SAY ISTVÁN

VÓT NYELVTAN
(VAD'D'A TŠEELE GRAMMATIKA)

*„Meitā on liika pal’lo, a surma on ühsi –
kõikkõa eb ehi võttaa.”*

*(Mi elég sokan vagyunk, a halál meg egyedül –
mindnyájunkat nem viheti el.)*

SAY ISTVÁN

VÓT NYELVTAN

(VAD'D'A TŠEELE GRAMMATIKA)

KAPOSVÁR 2025

MAGÁNKIADÁS

Lektorálta:
Maticsák Sándor

<https://balti-finn.hu/>

ISBN 978-615-81646-7-2

Szövegszerkesztés és tördelés: Kismester Bt. Velence
Nyomtatás és kötés: Pethő Nyomda, Kaposvár

*APU ÉS MAMI,
KINCS LAJOS SP, MAGYAR ISTVÁN SP,
SÓCZÓ FERENC SP ÉS JELENITS ISTVÁN SP
EMLÉKÉRE*

*KÖSZÖNETTEL
MATICSÁK SÁNDOR ÉS PUSZTAY JÁNOS
BIZTATÁSÁÉRT ÉS SEGÍTSÉGÉÉRT*

Tartalom

Rövidítések	8
Bibliográfia	10
Előszó	11
Nyelvtípus	12
<i>(A nyelvrokonság 12 – A nyelvi jellemzők 15 – A nyelvjárások 17)</i>	
Hangtan	18
<i>(A magánhangzók 18 – A kettőshangzók 21 – Az illeszkedés 22 – A magánhangzótávozás 23 – A mássalhangzók 24 – A mássalhangzótávozás 27 – A fokváltakozás 28 – A betűsor 30 – A kiejtés 31 – A helyesírás 32 – A szóhangsúly 33)</i>	
Alaktan	34
<i>(A szótövek 34 – A névszók 35 – A névszói esetek 35 – A névszók többese 38 – A névszóragok 39 – A névszóragozási típusok 41 – A főnév 56 – A melléknév 58 – A számnév 59 – A névmás 62 – A névszók segédszói 66 – A határozószó 69 – Az igenév 70 – Az igék 72 – Az ige jelei és ragjai 73 – A létige 75 – A kezdő aspektusú segédige 76 – Az összetett igealakok 77 – A tagadó-tiltó segédige 78 – Az egyszerű igealakok tagadása 79 – A létige és a kezdő aspektusú segédige tagadása 80 – Az összetett igealakok tagadása 81 – A szenvedő igealak 82 – Az igeragozási típusok 83 – Az igekötő 94 – Az egyéb szófajok 95)</i>	
Szókészlet	97
<i>(Az eredeti szókincs 97 – A szóátvétel 103 – A szóképzés 106 – A szóösszetétel 107 – A frazémák 109)</i>	
Mondattan	111
<i>(A mondatfajták 111 – A szórend 113 – Az állítmány 114 – Az alany 114 – Az egyeztetés 116 – A tárgy 116 – A határozók 118 – A jelzők 120)</i>	

Ábrák

Borító I.	A vót nemzetiségi zászló
Borító II.	A vótok helye Európában
Borító III.	A vót népviselet*
Borító IV.	A vót nemzetiségi jelkép

1. ábra:	A vót nyelv a balti finn nyelvek családfáján	13
2. ábra:	A nyelvfejlődés Pekka Sammallahti alapján	14
3. ábra:	A vót nyelvjárások területi eloszlása	17
4. ábra:	A vót magánhangzórendszer	18
5. ábra:	A diftongusok kapcsolódási rendszere	21
6. ábra:	Az illeszkedési rendszer	22
7. ábra:	A vót mássalhangzórendszer	24
8. ábra:	A vót ábécé	31
9. ábra:	A vót tárgyeset és részeseset kifejezése	36
10. ábra:	A vót helyhatározók hármas rendszere	37
11. ábra:	A határozóesetek ragjainak irányhármassága	39
12. ábra:	A singularis partitivus, illativus és pluralis genitivus toldalékai	56
13. ábra:	A névutók irányhármassága	68
14. ábra:	Az igeragozási típusok rendszere	94

* https://sitekid.ru/kultura_i_iskusstvo/odezhda/narodnyj_kostyum_ingrii_vod.html..

Bibliográfia

- ADLER, ELNA [АДЛЕР, Е.]: Водский язык. In: Языки народов СССР. Szerk.: МАЙТИНСКАЯ, К. Е. Москва 1966. 118–137.
- AGEJEVA, RUF [АГЕЕВА, РУФЬ]: Водский язык. In: Красная книга языков народов России. Szerk.: НЕРОЗНАК, В. П. Москва 1994. 22–23.
- AGRANAT, TATJANA [АГРАНАТ, ТАТЬЯНА]: Водский язык. In: Малые языки и традиции на грани. Szerk.: КИБРИК, А. Е. Москва 2008. 90–129.
- ARISTE, PAUL: *Vadja keele grammatika*. Tartu 1948.
- ARISTE, PAUL: *A grammar of the Votic language*. Bloomington 1968.
- BERECZKI GÁBOR: *Bevezetés a balti finn nyelvészetbe*. Budapest 2000.
- CSERNYAVSZKIJ, VITALIJ [ЧЕРНЯЯСКИЙ, ВИТАЛИЙ]: *Vad'd'a ceeli. Izeõrõt-taja – Водский язык. Самоучитель*. Москва 2014.
- DÉCSY, GYULA: *Einführung in die finnisch-ugrische Sprachwissenschaft*. Wiesbaden 1965. 57–62.
- HAJDÚ PÉTER: *Az uráli nyelvészet alapkérdései*. Budapest 1981. 72–73.
- KONYKOVA, OLGA – GYACSKOV, NYIKITA [КОНЬКОВА, ОЛЬГА – ДЬЯЧКОВ, НИКИТА]: *Vad'd'a ceeli. Пособие по водскому языку*. Санкт-Петербург 2014.
- LAAKSO, JOHANNA: *Itämerensuomalaiset sukukielemme ja niiden puhujat*. In: *Uralaiset kansat*. Szerk.: LAAKSO, JOHANNA. Helsinki 1991.
- LAANEST, ARVO [ЛААНЕСТ, А.]: Водский язык. In: Языки мира. Уральские языки. Szerk.: ЕЛИСЕЕВ, Ю. С. – МАЙТИНСКАЯ, К. Е. – РОМАНОВА, О. И. Москва 1993. 48–55.
- MARKUSZ JELENA – ROZSANSZKIJ, FJODOR [МАРКУС, ЕЛЕНА – РОЖАНСКИЙ, ФЁДОР]: *Современный водский язык*. Санкт-Петербург 2011.
- MATICSÁK SÁNDOR: *A magyar nyelv eredete és rokonsága*. Budapest 2020. 216–219.
- NAGY JÓZSEF: *A vót nyelv*. In: *Nyelvrokonaink*. Szerk.: NANOVFSZKY GYÖRGY. Budapest 2000. 223–224.
- SAY ISTVÁN: *Bevezetés a vót nyelv ismereteibe*. Sióagárd–Kaposvár 2019.
- SZABÓ LÁSZLÓ: *Mit változott a vót nyelv Ahlqvisttól napjainkig?* In: *Nyelvtudományi Közlemények* 64 [1962]: 97–113.
- SZABÓ LÁSZLÓ [САБО, Л.]: *Очерки по синтаксису водского языка*. Ленинград 1963.
- TSVETKOV, DMITRI [ЦВЕТКОВ ДМИТРИЙ]: *Vadja keele grammatika*. (Первая грамматика водьского языка, 1922.) Tallinn 2008.
- ZSIRAI MIKLÓS: *Finnugor rokonságunk*. Budapest 1994. 665–666.

Rövidítések

<i>latin kifejezés</i>	<i>magyar megfelelő</i>	
<i>a</i>	<i>adiectivum</i>	melléknév
<i>abl</i>	<i>ablativus</i>	-ról/-ről és -tól/-től ragos hely- és időhatározó
<i>abess</i>	<i>abessivus</i>	fosztóképzős módhatározó
<i>acc</i>	<i>accusativus</i>	tárgyeset
<i>act</i>	<i>activum</i>	cselekvő igenem
<i>adess</i>	<i>adessivus</i>	-on/-en/-ön és -nál/-nél ragos hely- és időhatározó
<i>allat</i>	<i>allativus</i>	-ra/-re és -hoz/-hez/-höz ragos hely- és időhatározó
<i>C</i>	<i>consonans</i>	mássalhangzó
<i>com</i>	<i>comitativus</i>	társhatározó
<i>cond</i>	<i>conditionalis</i>	feltételes mód
<i>conj</i>	<i>conjunctivus</i>	kötőmód
<i>dat</i>	<i>dativus</i>	részeshatározó
<i>dift</i>	<i>diftongus</i>	kettőshangzó
<i>elat</i>	<i>elativus</i>	-ból/-ből ragos hely- és időhatározó
<i>ess</i>	<i>essivus</i>	állapothatározó
<i>et</i>	<i>prefixum</i>	<i>előtag-morféma</i>
<i>exess</i>	<i>exessivus</i>	eredethatározó
<i>ff</i>	<i>superlativus</i>	<i>felsőfok</i>
<i>fut</i>	<i>futurum</i>	jövő idő
<i>gen</i>	<i>genitivus</i>	birtokos eset
<i>hsz</i>	<i>adverbium</i>	<i>határozószó</i>
<i>illat</i>	<i>illativus</i>	-ba/-be ragos hely- és időhatározó
<i>imp</i>	<i>imperativus</i>	felszólító mód
<i>imperf</i>	<i>imperfectum</i>	elbeszélő múlt idő
<i>inch</i>	<i>inchoativum</i>	kezdő aspektusú igeszemlélet
<i>ind</i>	<i>indicativus</i>	kijelentő mód
<i>iness</i>	<i>inessivus</i>	-ban/-ben ragos hely- és időhatározó
<i>inf</i>	<i>infinitivus</i>	főnévi igenév
<i>isz</i>	<i>interiectio</i>	<i>indulatszó</i>
<i>kf</i>	<i>comparativus</i>	<i>középfok</i>
<i>ksz</i>	<i>coniunctio</i>	<i>kötőszó</i>
<i>msz</i>	<i>particula</i>	<i>módosítószó</i>
<i>nm</i>	<i>pronomen</i>	<i>névmás</i>
<i>nom</i>	<i>nominativus</i>	alanyeset

<i>nu</i>	<i>postpositio</i>	<i>névutó</i>
<i>part</i>	<i>partitivus</i>	részelő eset
<i>partic</i>	<i>participium</i>	melléknévi igenév
<i>pass</i>	<i>passivum</i>	szenvedő igeszemlélet
<i>perf</i>	<i>perfectum</i>	befejezett múlt idő
<i>plur</i>	<i>pluralis</i>	többes szám
<i>praed</i>	<i>praedicatum</i>	állítmány
<i>praes</i>	<i>praesens</i>	jelen idő
<i>prep</i>	<i>prepositio</i>	előljárószó
<i>rtlan</i>	<i>indeclinabilis</i>	<i>ragozhatatlan</i>
<i>s</i>	<i>substantivum</i>	főnév
<i>sing</i>	<i>singularis</i>	egyes szám
<i>szn</i>	<i>numerale</i>	<i>számnév</i>
<i>sub</i>	<i>subiectum</i>	alany
<i>term</i>	<i>terminativus</i>	-ig ragos hely- és időhatározó
<i>trsl</i>	<i>translativus</i>	eredményhatározó
<i>ut</i>	<i>suffixum</i>	<i>utótag-morféma</i>
<i>v</i>	<i>verbum</i>	ige
<i>V</i>	<i>vocalis</i>	magánhangzó

Előszó

Fél évtized telt el azóta, hogy a vót nyelvről szóló kötetem¹ megjelent. Abban a vót nyelvtanról csak vázlatosabb áttekintést adtam, amelynek azóta több felületes, olykor téves kifejtését is felismertem. Akkor sok olyan adalék ki-maradt, amely fontos kiegészítésül szolgálhat.

A kezdeti munka alapanyagát szolgáltató forrás² mellett időközben kiterjedtebb tájékozódásra is módom nyílt, még ha napjainknak a vót nyelvről elérhető szakirodalma a többi finnnségi nyelvéhez képest szerényebb is.

Az – egyébként jelentős és figyelemre méltó egyedi sajátosságokat is mutató – vót nyelv iránti, a finnugor nyelvészek részéről mutatott érdeklődésnek a többi rokon nyelvhez mérten napjainkban mutatkozó viszonylagos visszafogottsága összefügghet azzal is, hogy a kis balti finn nyelvek közül (sőt mondhatni valamennyi uráli nyelv közül) a vót került a legközelebb a nyelv végleges kihalásához, félszáznál alig többen beszélnek.³

A vót nyelvtant kiteljesítő, az elődjéhez képest nemcsak bővített, hanem több tekintetben javított új összefoglalást segítette az is, hogy a további balti finn nyelvről készített könyveim⁴ kapcsán szerzett tapasztalatok számos új tényezőre irányították rá a figyelmemet.

Az ezek alapján kínálkozó összehasonlításokból az 2019-es első változat finomításaira is módom nyílt. A vót szókincs akkorinál alaposabb vizsgálata nyomán az új kötet példaanyaga is jóval bővebb lett. Törekedtem rá, hogy példaként a szavak minél szélesebb és színebb választékát adjam.

¹ SAY ISTVÁN: *Bevezetés a vót nyelv ismereteibe*. Sióagárd–Kaposvár 2019.

² ЧЕРНЯЯСКИЙ, ВИТАЛИЙ: *Vad'da ceeli. Izeõpõttaja – Водский язык. Самоучитель*. Москва 2014. (Megjegyzem, hogy a moszkvai CSERNYAVSZKIJ hozzám hasonlóan ugyancsak műkedvelőként tett a vót nyelvnek nagy szolgálatot.)

³ Miközben a karjalait és a vepszt újabban már szűkebb hazájukban is fokozott érdeklődés kíséri, sőt a – liveket nemzetalkotóként deklaráló – lett alkotmányból fakadó elkötelezettségek miatt a gyakorlatilag ugyancsak kihalóban lévő lív nyelv is jelentős törődésben részesül, a vótra fordított figyelem az izsórhoz hasonlóan csökkenőben van, pedig Észtországban korábban több évtizedes tudományos érdeklődés kísérte.

⁴ SAY ISTVÁN: *Bevezetés az izsor nyelv ismereteibe*. Sióagárd–Kaposvár 2018. *Bevezetés a vepsze nyelv ismereteibe*. Sióagárd–Kaposvár 2019. *Bevezetés a lúd nyelv ismereteibe*. Sióagárd–Kaposvár 2020. *Bevezetés a tveri-karjalai nyelv ismereteibe*. Sióagárd–Kaposvár 2020. *Bevezetés a viena-karjalai nyelv ismereteibe*. Sióagárd–Kaposvár 2020. *Bevezetés a livvi (olonyeci karjalai) nyelv ismereteibe*. Sióagárd–Kaposvár 2021. *A keleti balti finn népek és nyelvek*. Kaposvár 2021.

Nyelvtípus

A NYELVROKONSÁG

A vótok nyelvi hovatartozását a nyelvrokonságot bizonyító legfőbb ismérvek – az alapszókinsz nagyobb számú egyezése; a külön fejlődés nyomán érvényesülő szabályos hangmegfeleltetés következetessége; egyes alaktani sajátosságok – alapján ítéldjük meg.⁵

Minden az előzőektől eltérő rokonítási törekvés kívül marad a nemzetközi nyelvtudomány elismert határain. Ugyanakkor a nyelvrokonsággal foglalkozók sem tagadják annak jogosságát, hogy a népek etnikai, antropológiai stb. rokonítása más, a népi jelleget meghatározó kapcsolatok felismeréséhez vezethessen.

Az általánosan elfogadott besorolás szerint a vót uráli nyelv, azok körében a finnugor nyelvcsaládba tartozik, közeli rokonságban áll a balti finn (másképpen finnségi) nyelvekkel, távolabbi rokona a lapp, a volgai és a permi nyelveknek. A nyelvcsaládon belül a legtávolabbi rokonai az ugor nyelvek.

A finnségi nyelvek között a déli csoporthoz tartozik⁶, amelyen belül a legközelebbi rokona az észti (a szetival és a vöruval együtt) és a lív nyelv, de a legújabb korban igen sok közös vonása akad az észtiakszór nyelvvel is.

I. Az észti csoport nyelvei⁷:

1. finn (az inkeriekkel együtt) – ezen belül többek által önálló nyelvváltozatként elfogadva:

- kvén, azaz norvégiai, troms-finnmarki finn;
- meänkieli, azaz svédországi, Tornio-völgyi finn;

2. karjalai (a tveriekkel együtt) – ezen belül többek által is önálló nyelvváltozatként elfogadva:

- livvi, azaz olonyeci-aunuszi;
- lüd;

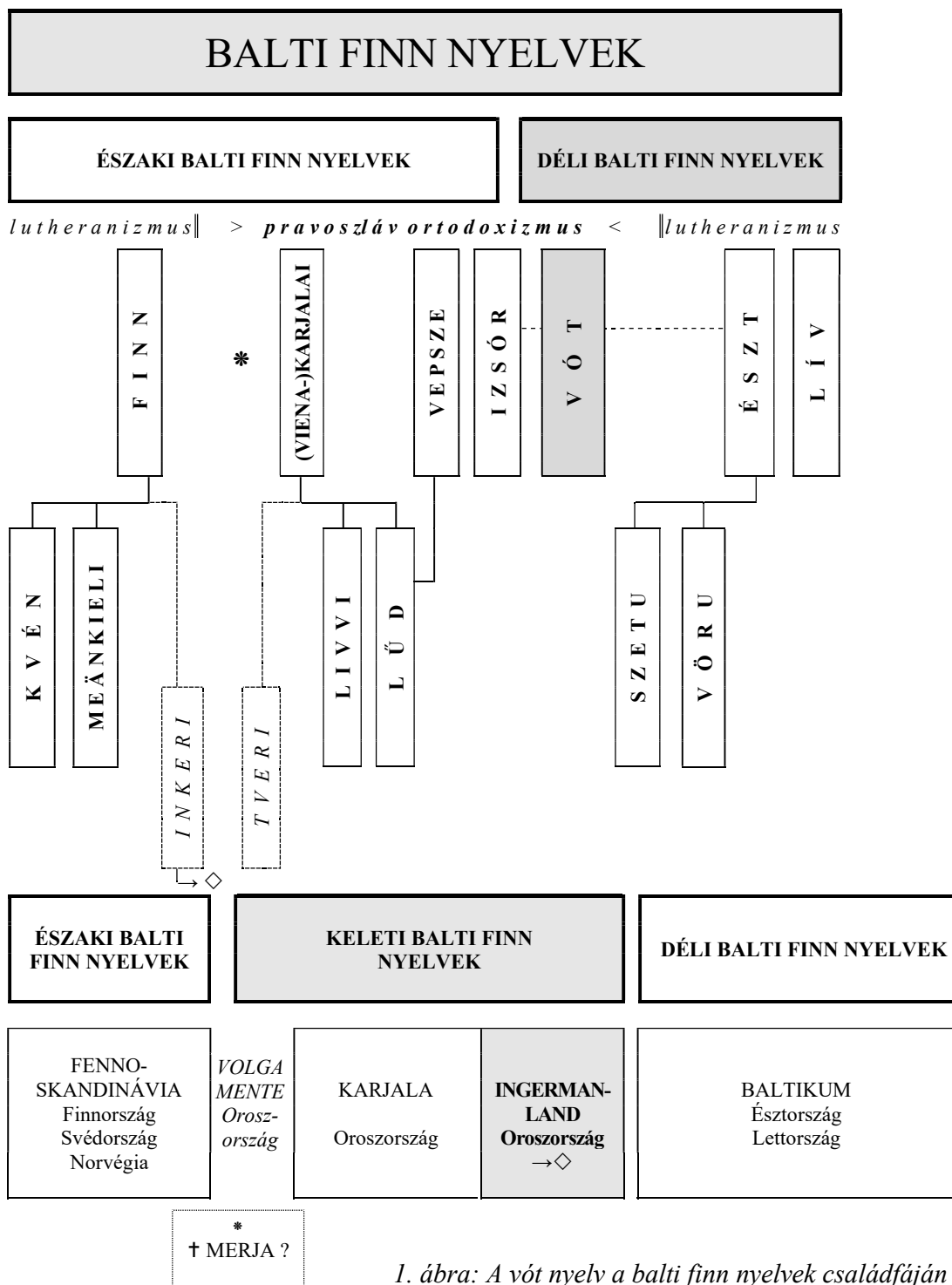
3. vepsze;

4. észtiakszór.

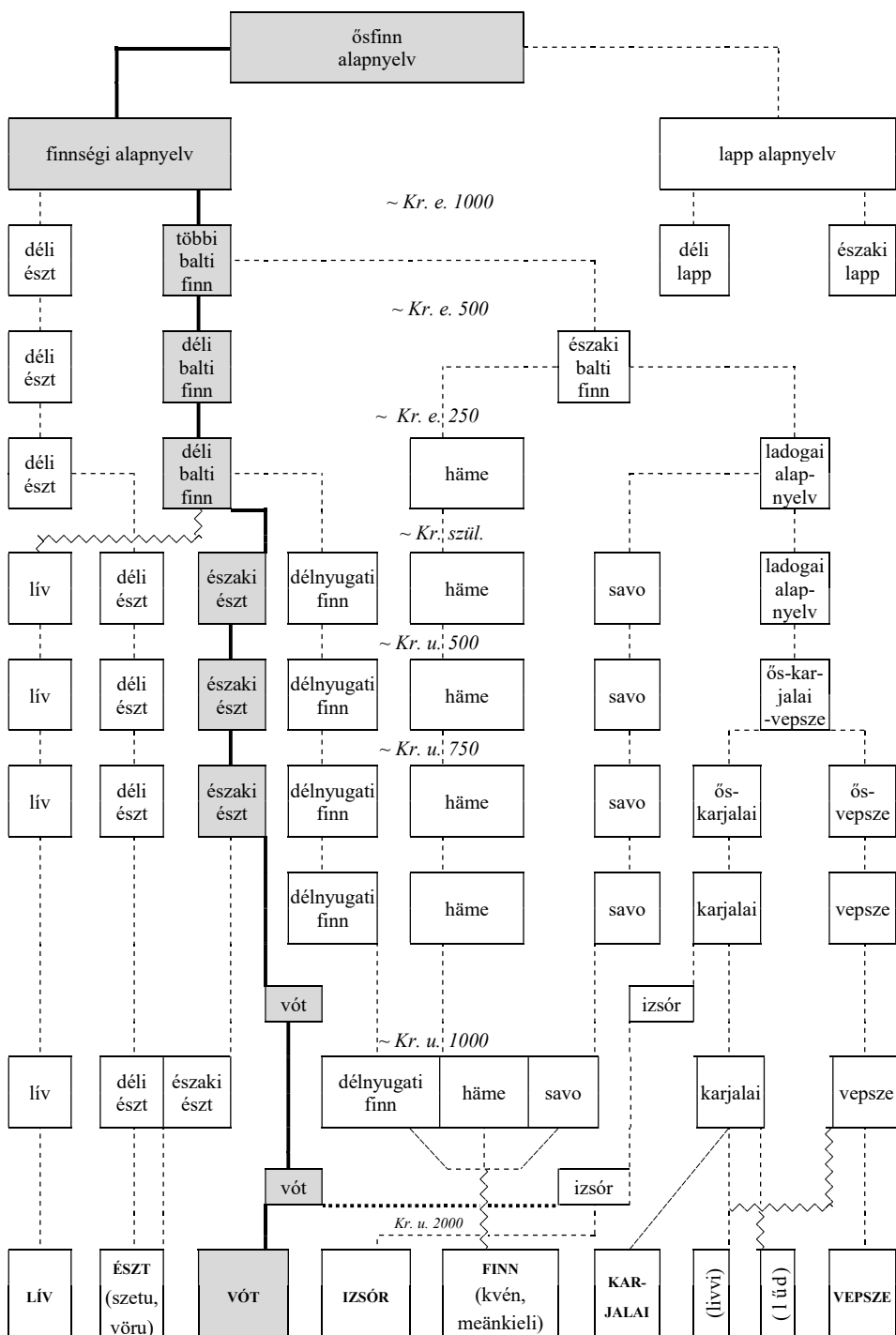
⁵ A közös nyelvcsaládba sorolt nyelvek között ma már nem feltétlenül kell fennállnia a nagyfokú vagy a részbeni kölcsönös megérthetőségnek sem.

⁶ A balti finn nyelvek észti, illetve déli csoportja között nagyjából a Luga folyó vízgyűjtő területe alkotja a határt.

⁷ Többen – jómagam is – ide soroljuk továbbá az újkor kezdetén kihalt és a BERECSKI GÁBOR által ide feltételezett legkeletebbi merja nyelvet is (ld. *A merja nyelv helye a finnugor nyelvcsaládon belül*. Magyar Nyelv 85 [1989]: 439–442.).

1. ábra: A vót nyelv a balti finn nyelvek családfáján

2. ábra: A nyelvfejlődés Pekka Sammallahti alapján (Vö. Virittäjä 1977/2: 132.)

II. A déli csoport nyelvei:

5. vót⁸;

6. észt (a mulgival együtt) – ezen belül többek által önálló nyelvváltozat-ként elfogadva:

– szetu;

– vöru;

7. lív.

PEKKA SAMMALLAHTI, illetve PAUL ARISTE finnségi nyelvfejlődési felfogásait főleg TERHO ITKONEN elméletével szintetizálva⁹, jogos lehet a déliek és északiak mellett keletieket is elkülöníteni. Ennek nyomán a karjalai-vepszeizsór hármas¹⁰ az északiak közül kiválva alkotja a keletieket. Tekintettel egykori „csúd” összetartozásukra, illetőleg arra, hogy ezt a három nyelvet nagyon erős orosz hatás érte és éri, ez a megoldás nem teljesen alaptalan.

Ha a keletieket elkülönítjük, akkor a hozzávetőleges nyelvterületi határok szinte egybeesnek Oroszország nyugati államhatáraival.¹¹

A NYELVI JELLEMZŐK

A finnugor nyelvcsaládba tartozó nyelvek legfőbb közös jellegzetességei – több egyedi tulajdonsággal kiegészülve – a vótot is jellemzik:

1. a nyelvtani viszonyokat – néhány kivételtől eltekintve – utótoldalékok ragasztásával (agglutinációval) fejezi ki;

2. ugyanakkor a hajlító (flektáló) jelleg nyomokban már megjelent;

3. a toldalékolásra a szótövek zöme fokváltakozással reagál;

4. a toldalékoláskor több speciális képzőre (például *-in/-ön*) végződő szó egyéb tövváltozásokat mutat;

5. nagyszámú toldalékot alkalmaz;

6. a magánhangzó-harmónia – a mély hangrendű *õ* hanggal kibővülve – néhány kivétellel a szuffixumok illeszkedését idézi elő;

7. bőven használ diftongusokat;

8. létezik – a legtöbb nyelvrokonához hasonlóan – több mássalhangzó palatalizációja;

9. főleg orosz hatásra fokozódik a zöngés mássalhangzók szerepe;

⁸ A mai vót távolodni látszik a déliektől, és a jelentős izsór hatás miatt kezd közelíteni a keletiekhez.

⁹ Vö. Bereczki Gábor: *Bevezetés a balti finn nyelvészetbe*. Budapest 2000. 11.

¹⁰ Esetleg a nyelvtörténetileg feltételezett merjakkal.

¹¹ A karjalai nyelvsziget húzódik át kissé Finnország délkeleti térségébe.

10. a szóhangsúly alapvetően az első szótagra esik;
11. a névszónak nem ismeri nemeit és/vagy osztályait¹²;
12. a főnevek körében jelentős funkcióhoz jutnak az úgynevezett plurale tantumok;
13. a névszói viszonyok kifejezésére számos nyelvtani esetet használ;
14. a tárgyeset megléte csak nyelvtörténetileg igazolható;
15. kiterjedt a partitivus használata;
16. nincs alakilag önálló részeseset;
17. a helyhatározós eseteket az úgynevezett irányhármasság rendszerezi;
18. az előljárók (főleg partitivust vonzva) és a névutók (főleg genitivist vonzva) kiterjedt rendszert alkotnak;
19. a jelző alapesetben megelőzi a jelzett szót;
20. a mennyiségjelző számnév után a főnév partitivusban áll, és nincs többesítő egyeztetés;
21. az összetett számnevek mindkét tagja részt vesz a toldalékolásban;
22. a határozott és határozatlan névelő gyakorlatilag ismeretlen;
23. az igével összetételt alkotó igekötő még csak ritkán jelenik meg;
24. kétféle infinitivus létezik;
25. gyakran használ különféle összetett igeszerkezeteket;
26. tagadó (és értelemszerűen tiltó) segédigét alkalmaz;
27. ismeri az ige úgynevezett kötőmódját is;
28. a folyamatos és a befejezett igeszemlélet mellett megtalálható az alaktanilag elkülönült kezdő (inchoatív) aspektusú igeszemlélet is;
29. hiányzik a 'habeo' típusú ige;
30. a birtoklást a létigével kapcsolódó (hely)határozós szószerkezettel fejezi ki;
31. alapesetben nincs „tisztán” névszói állítmány;
32. ismeri az alanytalan mondat típust is;
33. viszonylag kötetlen a mondatok szórendje.

A vót erős nyelvszövetségben¹³ él az orosz nyelvvel, amelynek folyamatos hatása egyre fokozódik. A még élő mintegy félszáz vót származású személy kétnyelvű, anyanyelvét ugyan megérti, de oroszul kommunikál.

Nyelvük fogalmi struktúráját alapvetően meghatározza az orosz típusú társadalmi működés (annak minden történelmi előzményével és a politikai jelenével), valamint nem kis mértékben a pravoszláv ortodoxia is. Ez hozzájárul az észttől való fokozatos eltávolodásához.

¹² Például az élők és élettelenek megkülönböztetését.

¹³ Az ingermanlandi nyelvszövetségben részt vesznek továbbá a karjalaival rokon izsór és a finnel rokon inkeri nyelvek is.

A NYELVJÁRÁSOK

A vótnak két alapvető nyelvjárása volt: a nyugati és a keleti. Ezeken belül egykor szinte falvanként alakultak a helyi nyelvi sajátosságok. Ezek gyakorlatilag területi alváltozatként is elkülöníthetők voltak.

A mai formában még leginkább élő, Luuttsa községi és környékbeli változat képezi a nyugati nyelvjárásszigetet. Ez több tekintetben is eltér attól a nyelvváltozattól, amely alapján az észt PAUL ARISTE a vót nyelvet leírta. Kis falunyi, néhány fős a déli Kukkozi községben beszélt vót nyelvjárás. A keleti szórványok nyelvjárása szerepét vesztette. (CSERNYAVSZKIJ viszont nyugati nyelvjárásra épülő kötetéhez keleti nyelvjárási függeléket is csatolt¹⁴.)

Már csak nyelvtörténeti és történelmi tény, hogy Lettországba hurcolt vót hadifoglyok nyelvváltozata volt az úgynevezett krévin.

Speciális (legkevésbé vótos) változatot fejlesztettek ki az Izsórföldön szívesen élő vót szórványok, amelyek elizsórosodtak.

3. ábra: A vót nyelvjárások területi eloszlása
(1 – nyugati; 2 – keleti; 3 – déli)

¹⁴ ЧЕРНЯЯСКИЙ, В.: *Vad'da ceeli. Izeðpõttaja – Водский язык. Самоучитель*. 151–156.

Hangtan

A vót nyelv hangjainak rendszere jelentős mértékben átfedést mutat a magyarral.

A magánhangzók körében egyrészt az *a*, *ä* és *e* hangok rövid és hosszú változata mutat kisebb, de nem bonyolult eltérést, másrészt megjelenik az *õ* hang és magasabb nyelvállású allofónja.

A mássalhangzók közül a magyarhoz képest csak a *dz* és *dzs* hiányzik, illetve az *ny*, *gy*, *ty* és *ly* mellett a többi alveoláris mássalhangzó is palatalizálódhat.

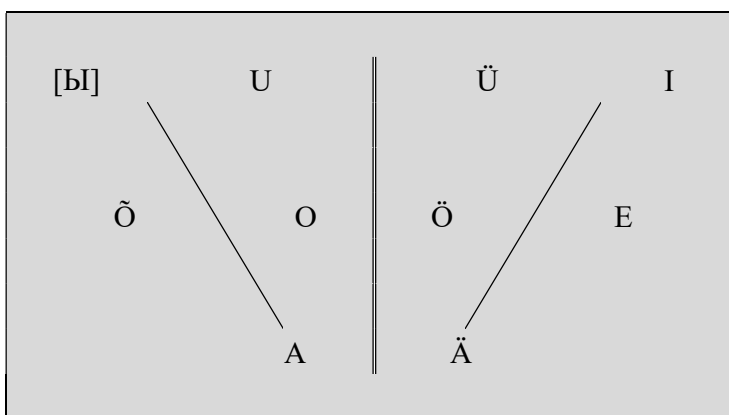
Ugyancsak a magyarral azonosan létezik a magánhangzó-harmóniából eredő illeszkedési szabály. Ez nemcsak a mély és magas hangrendűek párosában mutatkozik meg, hanem a vótban is megvan a nyelvállás szerinti opozíció / megkülönböztetés (főleg a névszói partitívus, valamint illatívis toldalékolásakor).

A vótban, a finnségi nyelvekhez hasonlóan, számos diftongus (kettőshangzó) található, sőt ritkán még triftongusok (hármashangzók) is előfordulnak.

A legnehézkesebb a finnségi nyelvekre jellemző fokváltakozás teljeskörű követése. Ezen a téren a nyelvrokonaihoz képest a vót nyelvhasználat a bonyolultabbak közé sorolható.

A szóhangsúlyozás tekintetében sincs a vót és a magyar nyelv között lényegi eltérés.

A MAGÁNHANGZÓK

4. ábra: A vót magánhangzórendszer

A vót nyelv összesen kilenc – az *õ* allofónjával együtt tíz – magánhangzót használ. A magánhangzók: a, o, u, *õ*, [ɤ], ä, ö, ü, e, i.

Mély hangrendűek: a, o, u, *õ*, [ɤ].

Magas hangrendűek: ä, ö, ü, e, i.

Ajakréses magánhangzók: a, *õ*, [ɤ], ä, e, i.

Ajakkerekítéses magánhangzók: o, u, ö, ü.

Felső nyelvéllátású magánhangzók: u, ü, i, [ɤ].

Középső nyelvéllátású magánhangzók: o, *õ*, ö, e.

Alsó nyelvéllátású magánhangzók: a, ä.

Az allofón kivételével valamennyi magánhangzó használata általános, nincs korlátozó tényező. Példák:

a – *ahjo* 'kemence'; *taló* 'tanya'; *surma* 'halál';

o – *on* 'van'; *iloza* 'szép'; *kupo* 'kéve';

u – *uni* 'álom'; *punain* 'vörös'; *alku* 'kezdet';

õ – *õlud* 'sör'; *jõka* 'minden'; *tilkõ* 'jégcsap';

ä – *älü* 'ész'; *jänez* 'nyúl (állat)'; *itä* 'kelet (égtáj)';

ö – *õrisä* 'dünnyög'; *bõrisä* 'dörög'; *tüttõ* 'lány';

ü – *ülle* 'fóka'; *pühje* 'törülköző'; *pöllü* 'por';

e – *elo* 'élet'; *repo* 'róka'; *sütsüze* 'ősz (évszak)';

i – *ime* 'csoda'; *hinta* 'ár (érték)'; *meri* 'tenger'.

Az *õ* magánhangzónak a vótot visszatanolók ma már eredendően orosz anyanyelvűsége miatt egyre gyakoribb az oroszból átvett szavakban egy – a képzés helye szerint közeli – ɤ allofónja is. Példák:

ɤ – *võšõška* ← 'вышивка' 'hímzés', *štobõ* ← 'чтобы' 'hogya'.

A vót valamennyi magánhangzónak ismeri a hosszú változatát is, amelyet a megfelelő betű megkettőzésével jelöl. Gyakori a hosszú magánhangzó, korlátozás nélküli helyzetekben. Példák:

aa – *aapa* 'nyárfa'; *gaada* 'kígyó'; *maa* 'föld';

oo – *ooli* 'gond'; *nooruz* 'ifjúság'; *soo* 'mocsár';

uu – *uulitta* 'utca'; *juuri* 'gyökér'; *muu* 'másik';

õõ – *õõrtaa* 'dörzsöl'; *lõõkuttaa* 'ringat'; *arvõõ* 'ritkán';

ää – *ääli* 'hang'; *jäävvä* 'marad'; *lühsää* 'megfejt';

öö – *eb õõ* 'nincs'; *sõõmin* 'etetés'; *võõ* 'öv';

üü – *üütüä* 'deresedik'; *süüühü* 'viszketés'; *tüü* 'munka';

ee – *eez* 'előtt'; *meeli* 'kedv'; *etee* 'elé';

ii – *iiri* 'egér'; *siili* 'sündisznó'; *võtii* 'kulcs'.

Igen gyakori továbbá, amikor az agglutináló szó toldalékában jelenik meg a hosszú magánhangzó. Erre a névszó- és az igeragozásban egyaránt bőven található példa.

A hosszú vokális a névszók esetében az egyes számú partitvusról, illetve illativusról többször, a genitivusról olykor előfordul. Az igék esetében a legváltozatosabb toldalékolt alakokban találhatunk hosszú hangot, továbbá az I. infinitivus záró magánhangzója is számos esetben hosszú.

Példák a névszóragozásból:

aa – *aita* (sing nom) 'kerítés': *aitaa* (sing part); *aitaa* (sing illat);

oo – *katto* (sing nom) 'tető': *katoō* (sing illat);

uu – *hattu* (sing nom) 'rés': *hattuu* (sing illat);

õõ – *pankõ* (sing nom) 'vödör': *pankõõ* (sing illat);

ää – *seppä* (sing nom) 'kovács': *seppää* (sing part);

öö – *tüttõ* (sing nom) 'lány': *tüttöö* (sing illat);

üü – *vävü* (sing nom) 'vej': *vävüü* (sing illat);

ee – *pere* (sing nom) 'család': *peree* (sing gen);

ii – *imittsi* (sing nom) 'cucli': *imittsiü* (plur illat).

Példák az igeragozástól:

aa – *õsan* (ind praes sing 1.) 'vásárolok': *õssaa* (inf I.);

oo – *jõin* (ind imperf sing 1.) 'ittam': *joo!* (imp sing 2.);

uu – *murtua* (inf I.) '(el)törni': *murtuub* (ind praes sing 3.);

õõ – *jutõlla* (inf I.) 'beszélni': *juttõõma* (inf II.);

ää – *imetütäb* (ind praes sing 3.) 'csodálatba ejt': *imetüttää* (inf I.);

öö – *lein* (ind imperf sing 1.) 'ütöttem': *löö!* (imp sing 2.);

üü – *müvvä* (inf I.) 'árusítani': *müüü* (ind praes sing 3.);

ee – *imeteellä* (inf I.) 'csodálkozni': *imetteemä* (inf II.);

ii – *tõhtiä* (inf I.) 'engedni': *tõhtiiz* (cond praes sing 3.).

A magánhangzó hosszúságának jelentés-megkülönböztető szerepe lehet. Léteznek szópárok, amelyeknél a jelentés-megkülönböztető szerep nem a ragozás nyomán kialakult alak eredménye.

Példák:

a/aa – *gorä* 'aggodalom' ↔ *goraa* 'aggódik';

java 'liszt' ↔ *javaa* 'megőröl';

kassa 'hajfonat' ↔ *kassaa* 'megöntöz';

mahsa 'máj' ↔ *mahsaa* 'kifizet';

näpa 'köldök' ↔ *näappa* 'csésze';

täpä 'szokás' ↔ *täppaa* 'megöl';

u/uu – *kuz* 'ahol' ↔ *kuuz* 'hat (szn)';

kü 'hogyan' ↔ *kuu* 'hold, hónap';

i/ii – *tširre* 'északkelet' ↔ *tšiiire* 'gyors'.

Mint néhány példából látható, a magánhangzó hosszúságának különbsége olykor kombinálódhat a mássalhangzó hosszúságának különbségével is.

A KETTŐSHANGZÓK

A vótban, a balti finn nyelvek zöméhez hasonlóan, a rövid és hosszú magánhangzók mellett léteznek kettőshangzók (difftongusok) is. Az ezeket összekapcsolódással alkotó két magánhangzó nem képez külön szótagot, az együttes kiejtési időtartamuk a hosszú magánhangzóéval egyenértékű. A vót nyelv két magánhangzó összevont képzésével sok – harmincnál is több – változatban tud difftongust alkotni (az *õ* nem lehet a kettőshangzó záró hangja). E tekintetben a finnségi nyelvek körében a leggazdagabbak közé tartozik.

Természetesen kivételt jelentenek azok a szóösszetételek határán egymás mellé kerülő magánhangzók, amelyek külön szótagképzők maradnak, például: *ize||õpõttaja* 'önművelő'; *maa||ilma* 'világ'.

	a+	o+	u+	õ+	ä+	ö+	ü+	e+	i+
+a		oa	ua	õa				ea	ia
+o	ao								io
+u	au	ou		õu				eu	iu
+õ	aõ		uõ						iõ
+ä						öä	üä	eä	iä
+ö	---	---	---	---	---		---	---	---
+ü					äü	öü		eü	iü
+e					äe		üe		ie
+i	ai	oi	ui	õi	äi	öi	üi	ei	

5. ábra: A difftongusok kapcsolódási rendszere

Példák:

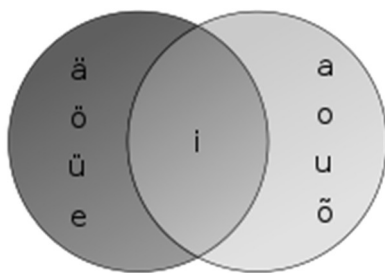
- a+ *mao* 'kígyó (gen)'; *rauta* 'vas'; *saõ* 'csapadék'; *aika* 'idő';
o+ *eloä* 'élet (part)'; *frouva* 'asszony'; *poika* 'fia vkinek';
u+ *ujua* 'úszik'; *suõ* 'farkas (gen)'; *kui* 'ahogyan';
õ+ *lukõä* 'olvas'; *lõuka* 'áll(kapocs)'; *õikõõ* 'teljesen';
ä+ *näen* 'látok'; *päivä* 'nap (időegység)'; *täüsi* 'teljes';
ö+ *tüütõä* 'lány (part)'; *ägrämõin* 'inkeri finn'; *kõühä* 'szegény';
ü+ *süä* 'szív (s)'; *süelmo* 'szemölcs'; *üin* 'éjszakai';
e+ *tähteä* 'csillag (part)'; *seukko* 'unokatestvér'; *velleä* 'báty (part)';
leülü 'pára'; *einä* 'széna';
i+ *sopia konditsionaali* 'feltételes mód'; *kasiuta* 'megtisztul';
siõ 'kötés'; *imiä* 'szopik'; *pimiüz* 'sötétség'; *zvieri* '(vad)állat'.

A vót nyelvben ritkán fordulnak elő triftongusok, amelyek három magánhangzó egyszótagú, nagyon hosszú ejtésével keletkeznének. A vót lehetőleg elkerüli, hogy alaktani fejleményként ilyenek létrejöjjenek.

AZ ILLESZKEDÉS

A vót nyelvben is megtalálhatók a magánhangzó-harmónia sajátosságai. Az illeszkedés során egyes kivételekkel a magas hangrendű szótövekhez magas hangrendű, a mély hangrendűekhez mély hangrendű szuffixumok kapcsolódnak. A vegyes hangrendűekre nincs érvényes egyértelmű szabály.

Főleg a mély (*a, o, u, ɔ*) és magas (*ä, ö, ü, e*) toldalékpárok megfelelő illeszkedése általános jelenség, de előfordul a nyelvállás szerint alkalmazkodó többszörös toldalékbokor is. Az *i* magánhangzó ebben a tekintetben semleges szerepet tölt be.

6. ábra: Az illeszkedési rendszer

Képzők például:

-õz/-äz (sorszámnévképző)

kuvvõz 'hatodik' ↔ *nelläz* 'negyedik';

-uz/-üz (melléknévből főnevet képző)

ilozuz 'szépség' ↔ *terveüz* 'egészség';

de: -kaz (főnévből melléknévet képző)

lumõkaz 'havas' ~ *älükaz* 'eszes';

-aa/-ää (névszóból igét képző)

laulaa 'énekelni' ↔ *vähättää* 'kicsinyíteni';

-ja/jä (igéből névszót képző)

kattoja 'látogató' ↔ *müüjä* 'eladó';

-ttu/-ttü (melléknévi igenevet képző)

tagottu 'kovácsolt' ↔ *väntüüttü* 'csavart';

-lain/-läin (népnévből melléknévet képző)

ižoralain 'izsór' ↔ *venäläin* 'orosz'.

Jelek például:

-ttaiz/-ttäiz (cond plur 3.)

algõttaiz 'hozzáfognának' ↔ *lentäättäiz* 'repülnének';

de: -ga! (imp plur 2.)

jooga! 'igyatok!' ~ *tšüsüga!* 'kérdessetek!'.

Ragok például:

-haa/-hõõ/-hee (sing illat)

mahaa '(a) földbe' ↔ *sohõõ* '(a) mocsárba' ↔ *tühee* '(a) munkába';

-mmõ/-mmä (ind praes plur 1.)

õõmmõ 'vagyunk' ↔ *leenemmä* 'leszünk'.

Nem vesz részt az illeszkedésben például: -in (névszóból melléknevet képző)

arvõin 'kiérdemelt' ~ *hãltšäin* 'éhes'

A MAGÁNHANGZÓVÁLTOZÁS¹⁵

Vannak a vótban olyan tövégi magánhangzó-váltakozások, amelyek a finnségi rokonokkal összehasonlítva nem nevezhetők egyedinek.

A tövégi *-a* hang gyakran vált *-o* hangra, például:

jalka 'láb' → *jalkoje* (plur gen)

Egy nagyobb szócsoporthoz a tövégi *-i* hangja pedig *-e* hangra vált, például:

järvī 'tó' → *järve* (sing gen)

Ugyanakkor létezik egy olyan magánhangzó-jelenség, amely már kifejezetten ingermanlandi sajátosságnak tekinthető.

Ebben az esetben (a magánhangzó a toldalékolás során a hosszúságát változtatja meg.

Példák a magánhangzó szóbelseji megnyúlására:

a/aa	<i>ammaz</i>	<i>ampaad</i> (plur nom)	'fog (s)';
u/uu	<i>õhud</i>	<i>õhuud</i> (plur nom)	'vékony';
õ/õõ	<i>jutõlla</i>	<i>juttõõb</i> (ind praes sing 3.)	'beszél';
ä/ää	<i>tševäd</i>	<i>tševääd</i> (plur nom)	'tavasz';
ü/üü	<i>väntüä</i>	<i>väntüüü</i> (ind praes sing 3.)	'forog';
e/ee	<i>imettellä</i>	<i>imetteeb</i> (ind praes sing 3.)	'csodálkozik';
i/ii	<i>ratiz</i>	<i>rattiit</i> (plur nom)	'csűr (s)'.

¹⁵ A fogalom nem azonos a szetu nyelv specialitásával, amely már teljesen flektáló jellegű. Például: *kuup* 'verem' → *kooba* (sing gen). (Vö. PUSZTAY JÁNOS: *Szetu nyelvtan*. Budapest 2017. 6.). Hasonlóra az izsór nyelvben bőven található példa: *tuhota* 'elpusztít' → *tuhhoon* (ind praes sing 1.) (Vö. SAY ISTVÁN: *Bevezetés az izsór nyelv ismereteibe*. Sióagárd–Kaposvár 2018. 140.)

Példák a magánhangzó szóbelseji megrövidülésére

aa/a	<i>sa<u>a</u>vv<u>a</u></i>	<i>sa<u>i</u></i> (ind imperf sing 3.)	'megkap';
uu/u	<i>ku<u>u</u>si</i>	<i>ku<u>v</u>võ</i> (sing gen)	'hat (szn)';
ää/ä	<i>j<u>ä</u>ävv<u>ä</u></i>	<i>j<u>ä</u>i</i> (ind imperf sing 3.)	'maradt';
üü/ü	<i>p<u>ü</u>üt<u>ä</u></i>	<i>p<u>ü</u>vv<u>ä</u>b</i> (ind praes sing 3.)	'megfog';
ee/e	<i>me<u>e</u>z</i>	<i>me<u>h</u>e</i> (sing gen)	'férfi';
ii/i	<i>ri<u>i</u>ta</i>	<i>ri<u>d</u>d'a</i> (sing gen)	'veszekedés'.

A MÁSSALHANGZÓK

	<i>bilabiális</i>	<i>alveoláris</i>	<i>alveo- palatális</i>	<i>lágýtott</i>	<i>palatális</i>	<i>veláris</i>	<i>glottális</i>	
<i>orrhang</i>	M	N		N'		[ŋ]		<i>zöngés</i>
<i>zárhang</i>	P	T		[t']		K		<i>zöngétlen</i>
	B	D		D'		G		<i>zöngés</i>
<i>részhang</i>	F	S	Š	[š]		[χ]	H	<i>zöngétlen</i>
	V	Z	Ž	[ž]	J			<i>zöngés</i>
<i>zár- részhang</i>		TS	TŠ					<i>zöngétlen</i>
<i>oldalrés- hang</i>		L		L'				<i>zöngés</i>
<i>pergetett hang</i>		R		R'				<i>zöngés</i>

7. ábra: A vót mássalhangzórendszer

A vót összesen huszonnégy teljes értékű mássalhangzót használ a beszélt nyelvben. Ezek:

m, n, *ń*, b, d, *d'*, g, p, t, k, r, *ř*, l, *l'*, v, z, ž, j, f, s, š, h, ts, tš.

Bilabiális zöngés orrhang: m.

Alveoláris zöngés orrhang: n.

Lágýtott alveoláris zöngés orrhang: *ń*.

Bilabiális zöngétlen zárhang: p.
 Alveoláris zöngétlen zárhang: t.
 Veláris zöngétlen zárhang: k.
 Bilabiális zöngés zárhang: b.
 Alveoláris zöngés zárhang: d.
 Lágyított alveoláris zöngés zárhang: d'.
 Veláris zöngés zárhang: g.
 Bilabiális zöngétlen réshang: f.
 Alveoláris zöngétlen réshang: s.
 Alveopalatális zöngétlen réshang: š.
 Glottális zöngétlen réshang: h.
 Bilabiális zöngés réshang: v.
 Alveoláris zöngés réshang: z.
 Alveopalatális zöngés réshang: ž.
 Palatális zöngés réshang: j.
 Alveoláris zöngétlen zár-réshang: ts.
 Alveopalatális zöngétlen zár-réshang: tš.
 Alveoláris zöngés oldalréshang: l.
 Lágyított alveoláris zöngés oldalréshang: l'.
 Alveoláris zöngés pergetett hang: r.
 Lágyított alveoláris zöngés pergetett hang: r'.

A zöngés zárhangok (*b, d, g*), a zöngés szibilánsok (*z, ž*), valamint az *f* és az *š*¹⁶ hangok megjelenése, mint az összes keleti balti finn nyelvben, a vótban is főleg az orosz nyelvvel való legszorosabb együttélés következménye.

Eredetileg a vótok sem ejthetnének teljes értékű zöngés zárhangot a *b*, a *d* és a *g* képzési helyén. Ezek a hangok ugyanakkor egyrészt főleg az oroszból átvett nagyszámú szó révén jelentek meg, másrészt a vót nyelven megszólalók artikulációs bázisának immár néhány évszázados fejlődése az orosz kiejtéshez igazodva zárult le. Ezért a mai beszédben már jellemzően teljes értékű zöngés zárhangok hangzanak¹⁷.

Az *n* hang a *k*, és a *g* hang előtt a vót nyelvben is (palato)veláris nazálissá válik, amit a szakirodalom *ŋ* betűvel jelöl.

Példák: *paŋkõ* 'vödör'; *viŋgahtaa* 'fütyül'.

A *h* hang általában mássalhangzók előtt veláriszá válik, jelölése: *χ*.

Példák: *aχjo* 'kályha'; *kexnossi* 'szűkösen'; *üχtee* 'egybe'.

¹⁶ Az *š* részben belső fejlődés eredménye is lehet, például hangutánzásból eredően. Vö. *širisä* 'csicsereg'; *šumisa* 'zümmög'.

¹⁷ Miként ez a balti finn nyelvek mindegyikénél az orosz vagy svéd hatásra már kialakulóban van.

A mássalhangzók felének használata teljesen általános, másik felüknél van korlátozás.

Példák:

- m – *mahsa* 'máj'; *harma* 'szürke'; *sohsem* 'egészen';
 n – *nimi* 'név'; *antaa* 'ad'; *virolain* 'észt';
 ŋ – *häko* 'arc'; *kañevo* 'kender'; szóvégen Ø;
 p – *pilvi* 'felhő'; *repo* 'róka'; szóvégen Ø;
 t – *tulipalo* 'tűzvész'; *sata* 'száz'; *akkunaltt* 'kintről';
 k – *kurku* 'torok'; *tuhka* 'hamu'; *kõik* 'mindegyik';
 b – *baabukaz* 'málna'; *griba* 'gomba'; *eh* 'nem, sem';
 d – *dabuni* 'ménés'; *ladva* 'facsúcs'; *lühüd* 'rövid';
 d' – *d'ekaabri* 'december'; *lad'd'a* 'széles'; szóvégen Ø;
 g – *groohatti* 'szita'; *pagla* 'szalag'; szóvégen Ø;
 f – *fevraali* 'február'; *infinitiivi* 'főnévi igenév'; szóvégen Ø;
 s – *sukulain* 'rokon'; *pisara* 'könnyecsepp'; *ühs* 'egy';
 š – *šupuz* 'bojtorján'; *mäšetä* 'kever'; szóvégen Ø;
 h – *harikka* 'görény'; *lahsi* 'gyerek'; *joh* 'már';
 v – *villa* 'gyapjú'; *java* 'liszt'; szóvégen Ø;
 z – *zeniiti* 'zenit'; *kazvaa* 'megnö'; *aluz* 'alap';
 ž – *ženiha* 'vőlegény'; *ižoralain* 'izsór'; szóvégen Ø;
 j – *jakazõõ* 'gyalog'; *haju* 'szag'; szóvégen Ø;
 ts – *tsukati* 'kandírozott gyümölcs'; *õtsass* 'ról/-ről (nu)'; szóvégen Ø;
 tš – *tšippo* 'kancsó'; *õtsiitä* 'dadog'; szóvégen Ø.
 l – *luuka* 'hagyma'; *valituz* 'panasz'; *üleel* 'fent';
 l' – *lilija* 'liliom'; *evoluutsia* 'fejlődés'; szóvégen Ø;
 r – *rohoin* 'zöld'; *kora* 'harkály'; *sõzar* 'nővér';
 ř – *řumka* 'kupica'; *gořaa* 'aggódik'; szóvégen Ø;

A vót nyelvben sok mássalhangzónak előfordul a hosszú változata is. A hosszú mássalhangzót, geminátát betűkettőzés jelöli.

Példák:

- mm – *lammaz* 'juh';
 nn – *tunnid* 'óra (időmérő)';
 pp – *apppoo* 'savanyú';
 tt – *katti* 'macska';
 kk – *ukko* 'apóka';
 d'd' – *vid'd'ez* 'ötödik';
 ss – *ilozassi* 'szépen';
 šš – *kahstõššõmõz* 'tizenkettedik';
 zz – *neelezzellä* 'nyel';

vv – *kuvyöž* 'hatodik';
 jj – *mejjeka* 'velünk';
 tts – *evol'uuttsia* 'fejlődés';
 ttš – *imettši* 'növény';
 ll – *tulla* 'érkezik';
 ll' – *all'a* 'goromba';
 rr – *herrä* 'úr'.¹⁸

A mássalhangzó hosszúságának jelentés-megkülönböztető szerepe lehet. Ez az oppozíció a leggyakrabban a fokváltakozás során jelentkezik.

Példák:

apata 'megsavanyodni' ↔ *appanōb* (ind praes sing 3.)
hattu 'sapka' ↔ *hatu* (sing gen)
kakku 'bagoly' ↔ *kaku* (sing gen)
haissa 'megszagolni' ↔ *haisab* (ind praes sing 3.)
ōttsa 'homlok' ↔ *ōtsa* (sing gen)
pittšä 'hosszú' ↔ *pitšä* (sing gen)

Másképpen léteznek olyan szótári alapalakok párai, amelyeknél a jelentés-megkülönböztető szerep nem ugyanannak a szónak a ragozásától függ.¹⁹

Példák:

aīta 'kerítés' ↔ *aītta* 'hombár';
eti 'hirtelen' ↔ *etti* 'hogya (ksz)';
koko 'egész' ↔ *kokko* 'együtt';
kuuli 'hallotta' ↔ *kulli* 'héja';
lauṭa 'asztal' ↔ *lauṭta* 'istálló';
noka 'nos hát' ↔ *nokka* 'csőr';
sataa 'esni (eső)' ↔ *saattaa* 'küldeni';
süvä 'mély' ↔ *süvyä* 'enni';
ōsa 'rész' ↔ *ōssaa* 'vásárol'.

A MÁSSALHANGZÓLAGYTÍTÁS

Sok keleti balti finn nyelv a magas magánhangzók előtt több mássalhangzót is meglágyít (ami írásban jelöletlenül marad).

A vót nyelvben ez a hangzójelenség kevésbé ismert.²⁰

¹⁸ Hosszú mássalhangzó lejegyzése esetén a vót is csak az első betűt kettőzi.

¹⁹ A mássalhangzó oppozíciója olykor kiegészül a magánhangzó megnyúlásával is.

²⁰ Ugyanakkor előfordulhat, hogy orosz hatásra több vót nyelvhasználónál a köznapi beszédben a magas magánhangzók előtt a mássalhangzók már lágyabbnak hangzanak.

A vótban több zöngés alveoláris mássalhangzónak van lágy párja.

A lágy szibilánsok (ś, ź) viszont inkább csak az *s* és a *z* allofónjainak tekinthetők, és viszonylag ritkán fordulnak elő, főleg orosz eredetű átvételekben. Inkább hangzanak karakteresen jésített hangoknak (*szj* és *zj*). A jelölésükre a nyelvtanírók többségénél akad utalás.²¹

Példák:

ś – *ǰsoravnoo* 'mindazonáltal' (orosz *всё равно*);

ź – *praźńikka* 'ünnep' (orosz *праздник*).

Hasonlóan csak orosz átvételnél akad nyoma a *t'* hangnak²², amely a magyar fül számára ismerős hangzású (*ty*), de ebben az esetben is tekinthetjük azt inkább ritka allofónnak, például:

t' – *hot'* 'habár' (orosz *хотя*).

ЧЕРНЯЯСКИЙ²³ veszi fel egyetlen helyzetben a különleges *śtš* orosz hangot, amely az előző esetekhez hasonlóan a kétnyelvűségen belüli orosz dominancia eredménye lehet, és ritkasága miatt ugyancsak nem érdemel külön figyelmet a mássalhangzók rendszerezésekor:

śtš – *śtšetina* 'sörte' (orosz *щетина*).

Az előzőekkel szemben négy zöngés alveoláris mássalhangzó lágy párja a vót mássalhangzó-állomány teljes értékű hangja. Ezek az *ń*, a *d'*, az *l'* és az *ř* hangok, amelyek közül az első kettő kiejtése a magyar számára teljesen egyértelmű (*ny* és *gy*), a lágy *l'* és az *ř* esetében kissé eltér.

Ezek az utóbbi hangok – a már korábban kifejtettek szerint – a szavak végének kivételével minden más helyzetben megjelenhetnek, és viszonylag gyakran tekinthetők. Önálló mássalhangzóként elfogadva célszerű ezeket a betűsorban és a besorolásban is külön kezelni.

(Megjegyzendő, hogy a keleti nyelvjárásban a *d'* hang helyén egy jésített *dž* hangot ejtenek, aminek alapján például a saját népnév is *vadža* hangalakúra változik.)

A FOKVÁLTAKOZÁS

A fokváltakozás a szótári alaptő (a névszóknál: sing nom – az igéknél: inf I.) záró hangjának vagy záró hangsorának mennyiségi vagy minőségi, gyakran mindkét tekintetben bekövetkező változása.

²¹ Vö.: АДЛЕР, Е.: *Водский язык*. In: Языки народов СССР. Москва 1966. 118–137., illetve ЧЕРНЯЯСКИЙ, В.: *Vad'd'a ceeli. Izeďpōttaja – Водский язык. Самоучитель*. 79.

²² ЧЕРНЯЯСКИЙ, В.: *Vad'd'a ceeli. Izeďpōttaja – Водский язык. Самоучитель*. 80.

²³ Ugyanott 99.

A vót egyes nyelvrokonaihoz képest kiterjedtebb körben használja a fokváltakozást. Míg a finn nyelvben ez a jelenség a *p*, *t* és *k* hangokra és hangkapcsolataikra terjed ki, addig a vót nyelv több további mássalhangzó esetében is él ezzel a megoldással. Az alapvető fokváltakozások²⁴:

I. Mennyiségi (a mássalhangzó hosszúságának megváltozása)

(p)	p → pp	<i>repo</i> → <i>reppoa</i> (sing part)	'róka'
	pp → p	<i>õppia</i> → <i>õpib</i> (ind praes sing 3.)	'tanul'
(t)	t → tt	<i>rataz</i> → <i>rattaa</i> (sing gen)	'kerék'
	tt → t	<i>kattaa</i> → <i>kutab</i> (ind praes sing 3.)	'betakar'
(k)	kk → k	<i>kol^ukki</i> → <i>kol^uki</i> (sing gen)	'merítőedény'
	k → kk	<i>elokaz</i> → <i>elokka</i> (sing gen)	'élő, eleven'
(s)	ss → s	<i>mussa</i> → <i>mu^sa</i> (sing gen)	'fekete'
	s → ss	<i>pisii</i> → <i>pissime</i> (sing gen)	'(rovar)csípés'
(š)	šš → š	<i>karjušši</i> → <i>karjuši</i> (sing gen)	'pásztor'
	š → šš	<i>mäšetä</i> → <i>mäššeeb</i> (ind praes sing 3.)	'kever'
(ts)	ts → tts	<i>seitsee</i> → <i>seittseme</i> (sing gen)	'hét (szn)'
	tts → ts	<i>mettsä</i> → <i>metsä</i> (sing gen)	'erdő'
(tš)	tš → ttš	<i>sultšia</i> → <i>sulttšima</i> (inf II.)	'mos'
	tš → d'd' ²⁵	<i>retši</i> → <i>red'de</i> (sing gen)	'szán(kó)'
	ttš → tš	<i>ettši</i> → <i>etše</i> (sing gen)	'pillanat'
	ttš → š	<i>imettši</i> → <i>imeši</i> (sing gen)	'növény'
(l)	ll → l	<i>koolla</i> → <i>koolõb</i> (ind praes sing 3.)	'meghal'
(r)	rr → r	<i>purra</i> → <i>purõb</i> (ind praes sing 3.)	'harap'
(z)	z → ss ²⁶	<i>allituz</i> → <i>alliitussa</i> (sing part)	'kormány(zat)'

II. Minőségi (a mássalhangzó képzési helyének változása vagy a mássalhangzó kiesése)

(p)	p → v	<i>api</i> → <i>avi</i> (sing gen)	'segítség'
(t)	t → d'	<i>pitää</i> → <i>pid'in</i> (ind imperf sing 1.)	'fog (v)'
	t → Ø	<i>mato</i> → <i>mao</i> (sing gen)	'kígyó'
(k)	k → g	<i>ilka</i> → <i>ilga</i> (sing gen)	'csúnya'
(s)	s → z	<i>haisi</i> → <i>haizi</i> (sing gen)	'szimat'
(z)	z → h	<i>meez</i> → <i>mehe</i> (sing gen)	'ember'
(tš)	tš → d'	<i>entši</i> → <i>end'e</i> (sing gen)	'lélek'
	tš → g	<i>artši</i> → <i>argõ</i> (sing gen)	'hétköznapi'
	tš → Ø	<i>mätši</i> → <i>mäed</i> (plur nom)	'hegy, domb'

²⁴ A szótári szócikkek alapján további ritka előfordulású változatok fedezhetők fel.

²⁵ Ez a típus a képzési változás okán a minőségi kategóriában is helyet kaphatna, a mássalhangzó hosszúsági változása miatt került a mennyiségiek közé.

²⁶ Lásd az előző lábjegyzetet!

III. Asszimilációs (a második mássalhangzónak a hangkapcsolatban való teljes hasonulása, esetleg leolvadása)

(p)	mp → mm	<i>k<u>u</u>mpa → k<u>u</u>mma</i> (sing gen)	'amelyik'
(t)	nt → nn	<i>ra<u>n</u>ta → ra<u>n</u>na</i> (sing gen)	'part'
	lt → ll	<i>si<u>l</u>ta → si<u>l</u>la</i> (sing gen)	'híd'
	rt → rr	<i>pa<u>r</u>ta → pa<u>r</u>ra</i> (sing gen)	'szakáll'
	it → d'd'	<i>ai<u>t</u>a → a<u>d</u>'<u>d</u>'a</i> (sing gen)	'kerítés'
	ut → vv	<i>lau<u>t</u>a → lau<u>v</u>va</i> (sing gen)	'asztal'
(s)	rs → rr	<i>ir<u>s</u>i → ir<u>r</u>e</i> (sing gen)	'gerenda'
(tš)	ntš → nn	<i>tš<u>e</u>ntšä → tš<u>e</u>nnä</i> (sing gen)	'női cipő'
	ltš → ll	<i>se<u>l</u>tšä → se<u>l</u>lä</i> (sing gen)	'hát (s)'
	rtš → rj	<i>jär<u>t</u>šy → jär<u>j</u>y</i> (sing gen)	'pad'

Van a szavaknak egy csoportja, ezek többszörös fokváltakozással több-, akár négytövék.

Például:

lu-k-õa 'olvasni' → *lu-g-õb* 'olvas' → *lu-d'-in* 'olvastam' → *lu-tš-i* 'olvasott'
su-k-õa 'fésülni' → *su-g-õb* 'fésül' → *su-d'-in* 'fésültem' → *su-tš-i* 'fésült'
jul-k-õa 'mer(észel)ni' → *jul-g-õb* 'mer' → *jul-d'-in* 'mertem' → *jul-tš-i* 'mert'

Egyes képzők, képzőbokok sajátos véghangváltakozással jellemezhetők, amit azonban nem sorolunk a fokváltakozások közé.

-in	<i>na<u>i</u>n</i> →	<i>na<u>i</u>zõ</i> →	<i>na<u>i</u>ssa</i>	'nő (s)'
-oo	<i>me<u>e</u>le<u>t</u>oo</i> →	<i>me<u>e</u>le<u>t</u>oma</i> →	<i>me<u>e</u>le<u>t</u>oot</i>	'esztelen'

A BETŰSOR

Az ajakréses középső nyelválású mély magánhangzó jelölésében a vót észt mintára az *õ* betűt használja.

Az észtet követő formában adja meg a vót *ü* betűvel az *ü* hang jelét (bár néhány szerzőnél megfigyelhető az *y* betű használata is).

A magyar nyílt és zárt *e* és *é* megfelelőinek megkülönböztetését az általános balti finn eljárás szerint a vót is az *ä* és az *e* betűkkel oldja meg.

Az ékezetes magánhangzók a betűsor legvégén kapnak helyet: *ä*, *ö*, *ü*, és ezt a három betűt megelőzi a sorban az *õ*.

A *c* és *cs* jelölésében követem több forrás kettősbetűzését (*ts* és *tš*), amelyek így a *t* betűt követik. Megjegyzendő, hogy a legklasszikusabb vót hagyomány szerint a *tš* helyett *c* betű jelölte a cs hangot, ami azonban a más nyelvek számára nagyon megtévesztő lehet. A többi keleti balti finn megoldás szerinti – nemzetközileg ismertebb – *c*, *č* betűpár az előbb említett hagyományok miatt viszont a vót számára lenne zavaros.

A sajátos mellékjellel (hacsek/caron/fordított kalap) jelölt mássalhangzók (*š, ž, tš*) a megfelelő mellékjel nélküli betűk után (*s, z, ts*) következnek.

A *z* és a *ž* betűk betűrendbe illesztése nem utánozza a vepsze-karjalai min-tát, vagyis a betűpár nem az *s* és *š* betű kettősét követi a *t* betű előtt, hanem a klasszikus latin ábécé szerinti helyen áll.

A lágyított mássalhangzók betűi (*d', l', ŋ, r'*) külön besorolást kapnak, a lágyítatlan hangjuk betűje után következnek a sorban.

A vót ábécé összesen harmincegy egyjegyű és kettő kétjegyű betű.

a	b	d	d'	e	f	g	h	i	j	k
l	l'	m	n	ń	o	p	r	ř	s	š
t	ts	tš	u	v	z	ž	õ	ä	ö	ü

8. ábra: A vót ábécé

A KIEJTÉS

A magánhangzók kiejtése:

a	– rövid á → IPA [a]
aa	– hosszú á → IPA [a:] – magyar 'á'
e	– rövid zárt é → IPA [e]
ee	– hosszú zárt é → IPA [e:] – magyar 'é'
i	– rövid i
ii	– hosszú í
o	– rövid o
oo	– hosszú ó
u	– rövid u
uu	– hosszú ú
õ	– rövid ajakréses középső nyelvvállású mély hang → IPA [ɐ] ы (rövid ajakréses felső nyelvvállású mély hang – orosz 'ы')
õõ	– hosszú ajakréses középső nyelvvállású mély hang → IPA [ɛ:]
ä	– rövid nyílt e → IPA [ɛ] – magyar 'e'
ää	– hosszú nyílt e → IPA [ɛ:]
ö	– rövid ö
öö	– hosszú ő
ü	– rövid ü
üü	– hosszú ű

A mássalhangzók kiejtése:

b	– kevésbé zöngés b → 'B'
d	– kevésbé zöngés d → 'D'
d'	– magyar 'gy'
f	– f
g	– kevésbé zöngés g → 'G'
h	– h (szó elején és főleg magánhangzó előtt) χ (főleg mássalhangzó előtt) – német szövégi 'ch'
j	– j
k	– k
l	– l
l'	– lágyított (enyhén jésített) l – orosz 'ль' – palóc nyelvjárási 'ly'
m	– m
n	– n ŋ (k és g hangok előtt)
ń	– magyar 'ny'
p	– p
r	– r
ř	– lágyított (enyhén jésített) r – orosz 'рѣ'
s	– magyar 'sz' (elvétve enyhén jésülhet – orosz 'сѣ')
š	– magyar 's'
t	– t (elvétve enyhén jésülhet – orosz 'тѣ')
ts	– magyar 'c'
tš	– magyar 'cs'
v	– v
z	– z (elvétve enyhén jésülhet – orosz 'зѣ')
ž	– magyar 'zs'

A HELYESÍRÁS

A területileg szétszóródó és egymástól elszigetelt – főleg idős – beszélők körében a helyesírás standardizálási kísérletei csekély sikerrel haladnak. Magukon a nyelvészeti körökön belül is állandó bizonytalanságok mutatkoznak, az oroszországi rendszerváltást követő időben akár három-négy szemlélet is ütközött egymással.

Az akadémiai szintű szabályozás a legtöbb balti finn nyelvvel ellentétben egyelőre nem történt meg a betűjelölés terén sem, a hagyományok és a helyi törekvések, valamint az internetes közösségi nyelvörzés egymástól gyakran több tekintetben eltérnek.

A keleti balti finn nyelvekkel egyezően a vót nyelv helyesírási alapelve sem szóelemzés szerinti, hanem a kiejtést követi. Ennek a következménye az is, hogy írásban sokszor töváltakozásnak tűnnek olyan esetek, amikor valójában csak a zöngéesség vagy a képzés helye szerinti alkalmi hasonulás zajlik a toldalékoknak vagy a fokváltakoztatás szerinti új hangoknak a szótóához kapcsolásakor.

Például:

<i>lumi</i> → <i>lunta</i> (sing part) 'hó'	$m+t = nt$
<i>jupka</i> → <i>jubga</i> (sing gen) 'szoknya'	$p+g = bg$
<i>võšõfka</i> → <i>võšõvga</i> (sing gen) 'hímzés'	$f+g = vg$
<i>kaaska</i> → <i>kaazga</i> (sing gen) 'mese'	$s+g = zg$
<i>baabuška</i> → <i>baabužga</i> (sing gen) 'nagy mama'	$š+g = žg$

Böven vannak eltérések abban a tekintetben is, hogy egyes állandósuló szó szerkezetek szóösszetételnek számítanak-e már, és ezeket mikor célszerű egybe vagy külön, esetleg kötőjellel írni. Ennek a kérdésnek a taglalása a szóösszetétel kifejtésénél következik.

A SZÓHANGSÚLY

A vót nyelv a magyarhoz hasonlóan élhangsúlyos, vagyis a szóhangsúly szinte kizárólag az első szótagra esik.

Ettől való eltérés azonos alakúság esetén történő jelentés-megkülönböztető szándékkal vagy érzelmi nyomatékból lehetséges. Ez gyakran előfordul újabb keletű idegen átvételeknél. Ezek esetében – legtöbbször az átadást közvetítő orosz nyelv hangsúlyozását követve – a hangsúly a hosszú szótagra esik.

Például:

<i>evol<u>u</u>uttsija</i>	'fejlődés';
<i>federa<u>a</u>attsia</i>	'szövetség';
<i>janva<u>a</u>ari</i>	'január';
<i>žurna<u>a</u>lõ</i>	'újság'.

Továbbá, ha segédszó szerű előtaggal alkotott szóösszetétel jön létre, akkor az utótag első szótagja a hangsúlyos.

Például:

<i>ebä <u>u</u>ska</i>	'bizalmatlanság'.
-------------------------	-------------------

Alaktan

A SZÓTÖVEK

A névszói és igei szótövek alaktana voltaképpen szétválaszthatatlanul közös.

A szótárban található úgynevezett szótári alaptő azoknak a szófajoknak az esetében, amelyek toldalékoláson eshetnek át, sokszor nem tartja meg az alakját valamennyi toldalékolt formájában. Ezért a vót nyelvben gyakori, hogy a szavak töve többalakú.

A névszók és az igék töveinek viselkedése bár alapvetően azonos, a szótári alaptő a névszók, illetve az igék esetében más-más módon jelenik meg a szótári szócikk élén.

Névszók esetében a szócikkben a névszó egyes szám alanyesetű (sing nom) alakja található, azaz ez az alak egyben a tiszta alapszótő.

Igék esetében a szócikkben a főnévi igenév (inf I.) alakja található, amelytől az elválasztójel (!) különíti el az infinitivusi toldalékot. A vót ige valódi alaptövét tiszta alakjában a nyelvhasználat gyakorlatilag nem ismeri.

A szótári alaptő végződhet mássalhangzóra vagy magánhangzóra is. A mássalhangzóra végződő szótári alaptőnek a toldalékolás egésze vagy nagy része során feltétlenül van magánhangzóval záródó tövváltozata is. Egyes tipikus végződésű szótári alaptövek tövégi magánhangzója a toldalékolás során megváltozik (ez gyakori a többes számban). Egyes tipikus végződésű szótári alaptövek tövégi mássalhangzója vagy mássalhangzó-hangkombinációja egyszeri vagy többszöri hangváltozáson esik át.

Összefoglalva az előforduló szótőtípusok az alábbiak lehetnek:

- magánhangzóra végződő változatlan szótő
hullu (sing nom), *hullu* (sing gen), *hullu-a* (sing part) 'örült';
- diftongusra végződő változatlan szótő
hramoi (sing nom), *hramoi* (sing gen), *hramoi-t* (sing part) 'sánta';
- magánhangzó változásával módosuló szótő
järvi (sing nom), *järve* (sing gen), *järve-ä* (sing part) 'tó';
- mássalhangzóra végződő és tövégi mássalhangzóját megőrző szótő
tüttär (sing nom), *tüttär-e* (sing gen), *tüttär-tä* (sing part) 'lánya vkinek';
- mássalhangzó-változással módosuló szótő (példa a fokváltakozásnál).

Az egyazon nyelvtani viszony kifejezésére esetleg több alakban is használt toldalékok és a szótövek többfélesége együttesen adják ki a névszóragozási, illetve igeragozási alaptípusokat és azok alváltozatait.

A NÉVSZÓK

A vót nyelvben a finnségi nyelvekhez hasonlóan nincs olyan sajátos alap-
tővégződés (természetesen egyes képzők kivételével), amely a szófajokat,
esetleg azon belül az egyes szófajcsoportokat, főleg azokon belül az egyes
szófajokat felismerhetően megkülönböztetné egymástól. Sokszor még a fő-
névi igenév képzője sem segít, mert ugyanaz a végződés névszókön is előfor-
dulhat. Névelők hiányában azok sem jelenthetnének eligazodást.

A névszónak nincsenek nevei és más kategóriák szerinti sajátos csoportjai
sem, például nem különböztetik meg az élő vagy élettelen jelentést.

A névszói szófajcsoporton belül a megszokott felosztás szerint főneveket,
melléknéveket, számneveket és névmásokat különíthetünk el, és ezek jellege
apró kivételektől eltekintve megegyezik a magyarral. A szófajcsoporton belül
nagyfokú az „átjárhatóság”, leginkább a melléknévek főnevesülésével.

A négy szófaj közötti lényegesebb eltérés a jelzőként viselkedő szavak
egyeztetési szabályaiban figyelhető meg, ami az összetett számnevek és ösz-
szetett névmások esetében kissé tovább bonyolódik.

Az esetrendszer a teljes szófajcsoportra kiterjed, azon belül minden szófaj
ugyanazokat a toldalékokat használja. Nincs tehát például a főnévtől eltérő
melléknévragozás.

Zömében névszói eredetük alapján a határozószók, illetve a névszókéval
közös szerepük miatt az előjárók és névutók leírása is idekapcsolódik.

A NÉVSZÓI ESETEK

A vót nyelvben megközelítőleg annyi névszói eset van, mint a finnben
vagy az észten.²⁷

Mint a balti finn nyelvekben, a vótban is négy úgynevezett szintaktikai –
azaz a mondatbeli viszonyokból alapvetően eredő – esetet különíthetünk el,
ezek a következők:

- a **nominativus** (alanyeset),
- az **accusativus** (tárgyeset),
- a **genitivus** (birtokos eset),
- a **partitivus** (részelő eset).

Több finnségi leíró nyelvten nem veszi fel külön a tárgyesetet, mivel az
alakilag egyes számban a birtokos, többes számban pedig az alanyesettel esik

²⁷ De lényegesen kevesebb, mint a magyarban.

egybe, illetve a tárgy főleg mennyiségjelzővel és a tagadás során partitívusban áll. Bonyolítja a helyzetet, hogy a tárgy lehet határozott vagy határozatlan. Nyelvtörténetileg vizsgálva azonban van létjogosultsága az accusativus felvételének, mindössze arról van szó, hogy a tárgyeset eredeti ragja olyan hangfejlődésen ment át, amelynek eredményeképpen a mai helyzet kialakult.²⁸

Ugyanakkor ténylegesen hiányzik – a közvetlen nyelvrokonaihoz hasonlóan – a vót nyelvből is a magyarral és a legtöbb indoeurópai nyelvvel összehasonlítva

- *a dativus* (részeseset).

A vót nyelvben ennek kifejezését más határozós esettel (allativus), illetve névutós (+ *alluz*, + *vart*, + *üvässi* 'részére, számára, javára, birtokába') alakok használatával oldják meg.

	sing	plur
nom	↓	ACC
gen	ACC	↑
part	(acc)	(acc)
allat	(DAT)	(DAT)

9. ábra: A vót tárgyeset és részeseset kifejezése

A vótban jelentős a helyhatározós esetek²⁹ száma. A finnugor nyelvekre jellemző módon ennek logikai keretet az irányhármasság ad, a megfelelő alakok a honnan? hol? hová? kérdésekre válaszolnak.

Amíg azonban a magyarban ezzel a hármassággal kombináltan kialakult egy másik hármasság (a belső, a külső és az érintkező helymeghatározás teljes rendszere), addig a vótban az utóbbi hármasság helyett csak kettőség létezik (belső és külső helyviszonyok).

Ennek a rendszernek az esetei:

- az **elativus** (belső viszony, honnan? kérdésre: -ból/-ből),
- az **inessivus** (belső viszony, hol? kérdésre: -ban/-ben),
- az **illativus** (belső viszony, hová? kérdésre: -ba/-be),

²⁸ Az említett leíró nyelvtanok szerint a mondat logikai tárgyának nyelvtani kifejezésére a vót a többi szintaktikai esetet használja.

²⁹ Ezek – a magyarhoz és a többi finnségi nyelvhez hasonlóan – idő- és elvont viszonyok kifejezésére is alkalmasak.

- az **ablativus** (külső viszony, honnan? kérdésre: -ról/-ről és -tól/-től),
- az **adessivus** (külső viszony, hol? kérdésre: -on/-en/-ön és -nál/-nél),
- az **allativus** (külső viszony, hová? kérdésre: -ra/-re és -hoz/-hez/-höz).

	belső helyviszony	külső helyviszony
hová? kérdésre	ILLAT -ba/-be	ALLAT -ra/-re -hoz/-hez/-höz
hol? kérdésre	INESS -ban/-ben	ADESS -on/-en/-ön -nál/-nél
honnan? kérdésre	ELAT -ból/-ből	ABLAT -ról/-ről -tól/-től

10. ábra: A vót helyhatározás hármas rendszere

A magyar nyelvben előforduló további helyhatározós esetek közül van egynek megfelelője a vótban is, így hetedikként megjelenik a helyhatározás keretében

- a **terminativus** (meddig? kérdésre: -ig).

Az egyéb határozós viszonyok eseteinek a száma jóval kisebb. A létezők jobbára mód- és állapothatározós viszonyt fejeznek ki.

A vótban megtalálható az ugyancsak hármas rendszerű állapothatározós eset is:

- a **translativus** (eredményhatározó, mivé? kérdésre: -vá/-vé);
- az **essivus** (miként? kérdésre: -ul/-ül, -ként);
- az **exessivus** (eredethatározó, miből? kérdésre: -ból/-ből).

Bár vitatható, hogy a következő helyzetben esetraggal vagy inkább képzett határozószóval állunk-e szemben, valamennyi finnségi leíró nyelvvtanban, így a vótéban is névszóesetként szerepel

- az **abessivus** (mi nélkül? kérdésre: -talanul/-telenül).

A névszóesetek sorát végezetül teljessé teszi

- a **comitativus** (társhatározó, kivel, mivel? kérdésre: -val/-vel).

A fenti kategorizálással a vót névszónak összesen 15 – felfogástól függően esetleg csak 14, de akár 16 – esete különböztethető meg.

A NÉVSZÓK TÖBBESE

A névszók többes számának külön jele van a nominativusban és az accusativusban, illetve külön jele a többi esetben.

A nominativusban és az accusativusban a toldalék: *-d*, ez zárómorféma. A névszó alapszótöve akár magánhangzóra, akár mássalhangzóra végződik, továbbá akármilyen és akárhány fokváltakozáson esik át, a többes szám *-d* jele mindig magánhangzóra végződő töváltozathoz járul.

sing nom	plur nom/acc
<i>maa</i> 'föld'	<i>maa-d</i> 'földek'
<i>lintu</i> 'madár'	<i>linnu-d</i> 'madarak'
<i>leipä</i> 'kenyér'	<i>leivä-d</i> 'kenyerek'
<i>poika</i> 'fiú'	<i>poiga-d</i> 'fiúk'
<i>järvi</i> 'tó'	<i>järve-d</i> 'tavak'
<i>nain</i> 'nő'	<i>naiz-õ-d</i> 'nők'
<i>ratiz</i> 'csűr'	<i>rattii-d</i> 'csűrök'
<i>tševäd</i> 'tavasz'	<i>tševää-d</i> 'tavaszok'

Valamennyi többi esetben a többes szám jele a *tõ* és a rag közé ékelődő *-i-* (*-j-*, *-jj-*) toldalék.

Ez a többesítő jel néhány névszóragozási típus genitivusában és comitativusában *-d'd'*- hosszú mássalhangzóba olvadva teljes hasonuláson megy keresztül.

sing nom	plur	plur gen/com
<i>maa</i>	<i>ma-i-</i>	<i>ma-d'd'</i>
<i>lintu</i>	<i>lintu-i-</i>	<i>lintu-j-</i>
<i>leipä</i>	<i>leipo-i-</i>	<i>leipo-j-</i>
<i>poika</i>	<i>poikõ-i-</i>	<i>poikõ-j-</i>
<i>järvi</i>	<i>järvi-i-</i>	<i>järvi-j-</i>
<i>nain</i>	<i>nais-i-i-</i>	<i>nais-i-j-</i>
<i>ratiz</i>	<i>ratti-i-</i>	<i>ratti-d'd'</i>
<i>tševäd</i>	<i>tševä-i-</i>	<i>tševä-d'd'</i>
plur nom	plur	plur gen/com
<i>müü</i> 'mi'	<i>me-i-</i>	<i>me-jj-</i>
<i>tüü</i> 'ti'	<i>te-i-</i>	<i>te-jj-</i>
<i>nämä</i> 'ők'	<i>nä-i-</i>	<i>nä-jj-</i>

A NÉVSZÓRAGOK

„Bonyodalom” a singularis partitivus és illativus ragozásából adódik, ebben a két esetben ugyanis számos irányba módosult az eredeti rag hangalakja. Végképp flektáló a gyakran töváltakozással alkotott singularis genitivus.

eset	sing	plur
nom	-Ø	-d-Ø
acc	-Ø (töváltakozás!)	-d-Ø
gen	-Ø (töváltakozás!)	-i-j-e, i-jj-e, -d'd'-e
part	-t, -tta, -ttä, -ta, -tä, -ssa, -ssä, -a, -ä	-i-t
illat	-se, -sõ, a, -ä, -e, -õ -haa, -hee, -hõõ	-i-se, -i-sõ
iness	-z	-i-z
elat	-ss	-i-ss
allat	-lle, -llõ, -le, -lõ	-i-le, -i-lõ
adess	-ll, -l	-i-ll, -il
ablat	-lt	-i-lt
term	-lessa, -lõssa, -sessa, -sõssa	-i-lessa, -i-lõssa, -i-sessa, -i-sõssa
trsl	-ssi	-i-ssi
ess	-nna, -nnä, -na, -nä	-i-na, -i-nä
exess	-nt	-i-nt
com	-ka	-i-j-eka, -i-jj-eka, -d'd'-eka

A helyhatározók esettoldalékai körében egyféle logikai rendszeresség is felfedezhető az irányhármasság tekintetében.³⁰

	hová?	hol?	honnan?
belső helyviszony ³¹	-s-e/-õ	-z	-s-s
külső helyviszony	-l-e/-õ	-l	-l-t

11. ábra: A határozóesetek ragjainak irányhármassága

³⁰ Akárcsak a finn és több finnségi nyelv és nyelvváltozat tekintetében.

³¹ Az inessivusnál az *s* hang zöngésülésével, az elativusnál az *s+t* összeolvadásával.

A XI. névszórágozási típushoz tartozó *nain* 'feleség' főnév teljes ragozása:

sing

nom	<i>nain</i>	'feleség'
acc	<i>naizō</i>	'feleséget'
gen	<i>naizō</i>	'[a] feleségnek a..., feleségé'
part	<i>naissa</i>	'feleségből [valahány]'
illat	<i>naisōō</i>	'feleségbe'
iness	<i>naizōz</i>	'feleségben'
elát	<i>naizōss</i>	'feleségből [hely szerint]'
allat	<i>naizōlō</i>	'feleségre, feleséghez'
[dat]	<i>naizōlō</i>	'feleségnek'
adess	<i>naizōll</i>	'feleségen, feleségnél'
ablat	<i>naizōlt</i>	'feleségről, feleségtől'
term	<i>naizōlōssa</i>	'feleségig'
trsl	<i>naizōssi</i>	'feleséggé'
ess	<i>naizōna</i>	'feleséggént'
exess	<i>naizōnt</i>	'feleségből [állapot szerint]'
com	<i>naizōka</i>	'feleséggel'

plur

nom	<i>naizōd</i>	'feleségek'
acc	<i>naizōd</i>	'feleségeket'
gen	<i>naisije</i>	'[a] feleségeknek a..., feleségeké'
part	<i>naisiit</i>	'feleségekből [valahány]'
illat	<i>naisiisō</i>	'feleségekbe'
iness	<i>naiziz</i>	'feleségekben'
elát	<i>naiziss</i>	'feleségekből [hely szerint]'
allat	<i>naizilō</i>	'feleségekre, feleségekhez'
[dat]	<i>naizilō</i>	'feleségeknek'
adess	<i>naizill</i>	'feleségeken, feleségeknél'
ablat	<i>naizilt</i>	'feleségekről, feleségektől'
term	<i>naizilōssa</i>	'feleségéig'
trsl	<i>naizissi</i>	'feleségekké'
ess	<i>naisiina</i>	'feleségekként'
exess	<i>naisiint</i>	'feleségekből [állapot szerint]'
com	<i>naisijeka</i>	'feleségekkel'

A NÉVSZÓRAGOZÁSI TÍPUSOK

A névszóragozás itteni fogalma voltaképpen elsősorban a főnevek és a melléknevek ragozását takarja. A számnevek és névmások ragozása sokszor sokban eltér (ennek kifejtését lásd a szófaj leírása szerinti fejezetben).

A névszóragozási sorok hangalakját nehezen követhetővé teszi a többszöri fokváltakozáson áteső töveknek a típusuk szerinti eltérő ragozása.

Valamennyi tényezőt figyelembe véve, az alaptípusok száma is jó tucat, a teljes leíráshoz – a lehetséges alváltozatokkal is számolva – pedig több tucatnyi alcsoportot lehet elkülöníteni.

A névszóknak az egyes névszóragozási típusok közötti megoszlása nem egyenletes, vannak a ragozás szerinti igen népes szócsoporthoz és alig néhány tagúak is.

A ragozási minta szerinti alakok azonban gyakran nem minden szám minden esetében használatosak ténylegesen is.

Az egyes névszóragozási típusokhoz tartozó szavak végződés szerinti csoportosíthatósága kissé nehézkes. Az azonos végződésűnek tetsző szavak viselkedése olykor teljesen logikátlanul eltérő. Vagyis a vót névszóknál mindig célszerű figyelembe venni a szótárban feltüntetett esetleges tövváltozásait, illetve a megfelelő toldalékaikat is.

A vót névszóragozást tehát a rokon nyelvei körében az egyik legbonyolultabbá teszi:

- a) a fokváltakozási rendszerének – az izsórt kivéve – valamennyi rokonánál kiterjedtebb léte;
- b) egy-egy névszónál a ragozásához kapcsolódóan akár három-négy tövváltozat megjelenése;
- c) a singularis genitivus/acctivus alakjának már gyakran flektáló típusú létrehozása;
- d) az *-i-* többesjelnek a pluralis genitivusban/comitativusban sok típusban másfajta többesjelre cserélődése;
- e) a singularis partitivus toldalékolásának nagy változatossága;
- e) a singularis illativus toldalékolásának nagy változatossága.

A névszóragozási típusok leírásának teljessége öt esetük

- a singularis nominativus;
- a singularis genitivus/accusativus;
- a singularis partitivus;
- a singularis illativus; valamint
- a pluralis genitivus

megadásával lehetséges, a többi a ragozási mintákból kikövetkeztethető.

**I. Egyszótagú, hosszú magánhangzóra
vagy diftongusra végződő tő**

tővég	sing nom	sing gen/ acc	sing part	sing illat	plur gen	(jelentés)
1. -aa	<i>maa</i>	<i>maa</i>	<i>maa-t</i>	<i>ma-haa</i>	<i>ma-d'd'-e</i>	'föld'
2. -oo	<i>soo</i>	<i>soo</i>	<i>soo-t</i>	<i>so-hõõ</i>	<i>so-d'd'-e</i>	'mocsár'
-uu	<i>luu</i>	<i>luu</i>	<i>luu-t</i>	<i>lu-hõõ</i>	<i>lu-d'd'-e</i>	'csont'
-ai	<i>mai</i>	<i>mai</i>	<i>mai-t</i>	<i>mai-hõõ</i>	<i>ma-d'd'-e</i>	'május'
-oi	<i>koi</i>	<i>koi</i>	<i>koi-t</i>	<i>koi-hõõ</i>	<i>ko-d'd'-e</i>	'moly'
3. -ää	<i>pää</i>	<i>pää</i>	<i>pää-t</i>	<i>pää-hee</i>	<i>pä-d'd'-e</i>	'fej'
-öö	<i>vöö</i>	<i>vöö</i>	<i>vöö-t</i>	<i>vö-hee</i>	<i>vö-d'd'-e</i>	'öv'
-üü	<i>tüü</i>	<i>tüü</i>	<i>tüü-t</i>	<i>tü-hee</i>	<i>tü-d'd'-e</i>	'munka'
-ee	<i>tee</i>	<i>tee</i>	<i>tee-t</i>	<i>te-hee</i>	<i>te-d'd'-e</i>	'út'
-äi	<i>täi</i>	<i>täi</i>	<i>täi-t</i>	<i>täi-hee</i>	<i>tä-d'd'-e</i>	'tetű'

Teljes ragozási minta:

eset	sing	plur
nom	<i>maa</i>	<i>maad</i>
acc	<i>maa</i>	<i>maad</i>
gen	<i>maa</i>	<i>mad'd'e</i>
part	<i>maat</i>	<i>mait</i>
illat	<i>mahaa</i>	<i>maisõ</i>
iness	<i>maaz</i>	<i>maiz</i>
elat	<i>maass</i>	<i>maiss</i>
allat	<i>maalle</i>	<i>maille</i>
adess	<i>maal</i>	<i>mail</i>
ablat	<i>maalt</i>	<i>mailt</i>
term	<i>maasõssa</i>	<i>maisõssa</i>
trsl	<i>maassi</i>	<i>maissi</i>
ess	<i>maana</i>	<i>maina</i>
exess	<i>maant</i>	<i>maint</i>
com	<i>maaka</i>	<i>mad'd'eka</i>

A singularis partitivus ragja: archaikus finnségi *-t*. A singularis illativus illeszkedő ragjának mássalhangzója – sok finnségire is jellemzően – *-s*-ről *-h*-ra módosul. A többes számú genitivus jelében az *-i* ($\rightarrow$ *-j*) hang *a-d'd'* alakú toldalékba olvad bele.

A fentiek mellett továbbiak például: *kuu* 'hold (égitest)'; *puu* 'fa'; *suu* 'száj'; *voi* 'vaj'; *ää|d* (plur!) 'lakodalom'; *üü* 'éjszaka'.

II. Kétszótagú, -õa/-iä (ritkán -oi) diftongusra végződő tő

tővég	sing nom	sing gen/ acc	sing part	sing illat	plur gen	(jelentés)
1. -õa	<i>valkõa</i>	<i>valkõa</i>	<i>valkõa-t</i>	<i>valkõa-sõ</i>	<i>valkõi-j-e</i>	'fehér'
2. -iä	<i>pehmiä</i>	<i>pehmiä</i>	<i>pehmiä-t</i>	<i>pehmiä-se</i>	<i>pehmi-j-e</i>	'puha'
3. -oi	<i>hramoi</i>	<i>hramoi</i>	<i>hramoi-t</i>	<i>hramoi-sõ</i>	<i>hramoi-j-e</i>	'sánta'

Teljes ragozási minta:

eset	sing	plur
nom	<i>valkõa</i>	<i>valkõad</i>
acc	<i>valkõa</i>	<i>valkõad</i>
gen	<i>valkõa</i>	<i>valkõije</i>
part	<i>valkõat</i>	<i>valkõit</i>
illat	<i>valkõasõ</i>	<i>valkõisõ</i>
iness	<i>valkõaz</i>	<i>valkõiz</i>
elat	<i>valkõass</i>	<i>valkõiss</i>
allat	<i>valkõalõ</i>	<i>valkõilõ</i>
adess	<i>valkõal</i>	<i>valkõil</i>
ablat	<i>valkõalt</i>	<i>valkõilt</i>
term	<i>valkõalõssa</i>	<i>valkõilõssa</i>
trsl	<i>valkõassi</i>	<i>valkõissi</i>
ess	<i>valkõana</i>	<i>valkõina</i>
exess	<i>valkõant</i>	<i>valkõint</i>
com	<i>valkõaka</i>	<i>valkõijeka</i>

A singularis partitivus ragja: archaikus finnségi *-t*.

A singularis illativus ragja: archaikus finnségi *-s* elemet tartalmaz.

A többes számú genitivus jelében az *-i* hang gyakran *-j*-vel bővül.

Ebbe a típusba elsősorban melléknevek tartoznak. A kevés főnév *-ia* végződésű (pl. *lappia* 'lapát'). Továbbá ebben a szócsoporthoz található néhány *-oi* végződésű szó is.

A fentiek mellett továbbiak például:

azia 'dolog, tárgy'; *holostoi* 'tétlen'; *julkõa* 'szemtelen, pimasz'; *jämiä* 'kövér, vastag'; *karkõa* 'keserű'; *kunnia* 'becsület'; *kurõa* 'bal(oldali)'; *kõrkõa* 'magas'; *kõssõa* 'nedves'; *lakõa* 'sima, sík'; *makõa* 'édes'; *pimiä* 'sötét'; *ruskõa* 'vörös(es)'; *rõhkõa* 'bátor, merész'; *seltšiä* 'világos, fényes'; *sõkõa* 'vak'; *tšipiä* 'fájdalmas'; *tširiä* 'feszés'; *veitšiä* 'vidám'; *õikõa* 'jobb (oldali), igaz'; *õpõa* 'ezüst'.

III. Két- és többszótagú, középső vagy felső nyelvvállású hosszú magánhangzóra végződő tő

tővég	sing nom	sing gen/ acc	sing part	sing illat	plur gen	(jelentés)
1. -oo	<i>unōtoo</i>	<i>unōttom-a</i>	<i>unōtoo-t</i>	<i>unōttom-aa</i>	<i>unōttomi-j-e</i>	'álmatlan'
2. -ii	<i>vōtii</i>	<i>vōttim-ō</i>	<i>vōtii-t</i>	<i>vōtim-ōō</i>	<i>vōttimi-j-e</i>	'kulcs'
3. -ōō	<i>ahvōō</i>	<i>ahvōñ-ō</i>	<i>ahvōñ-ta</i>	<i>ahvōñ-ōō</i>	<i>ahvōñi-j-e</i>	'süger'
4. -ee	<i>seemee</i>	<i>seemen-e</i>	<i>seemen-tä</i>	<i>seemen-ee</i>	<i>seemeni-j-e</i>	'család'

Teljes ragozási minta:

	eset	sing	plur
nom		<i>unōtoo</i>	<i>unōttomad</i>
acc		<i>unōttoma</i>	<i>unōttomad</i>
gen		<i>unōttoma</i>	<i>unōttomiije</i>
part		<i>unōtoot</i>	<i>unōttomiit</i>
illat		<i>unōttomaa</i>	<i>unōttomisō</i>
iness		<i>unōttomaz</i>	<i>unōttomiz</i>
elät		<i>unōttomass</i>	<i>unōttomiss</i>
allat		<i>unōttomalō</i>	<i>unōttomilō</i>
adess		<i>unōttomal</i>	<i>unōttomil</i>
ablat		<i>unōttomalt</i>	<i>unōttomilt</i>
term		<i>unōttomalōssa</i>	<i>unōttomilōssa</i>
trsl		<i>unōttomassi</i>	<i>unōttomissi</i>
ess		<i>unōttomana</i>	<i>unōttomiina</i>
exess		<i>unōttomant</i>	<i>unōttomiint</i>
com		<i>unōttomaka</i>	<i>unōttomijeka</i>

Ennél a típusnál a ragozás során a tövégi hosszú magánhangzó lerövidül, és a tő kiegészül egy *-m* vagy *-n* hanggal. Ide tartoznak a fosztóképzős szavak.

A singularis partitivus ragja: archaikus finnségi *-t*.

A singularis illativus ragja: hosszú mássalhangzó.

A többes számú genitivus jelében az *-i* hang gyakran *-j*-vel bővül.

Viszonylag népes szócsoport.

A fentiek mellett továbbiak például:

jōvvōtoo 'elérhetetlen'; *jäsee* 'tag'; *kōlvatoo* 'alkalmatlan'; *lämmii* 'meleg'; *oolimatoo* 'gondtalan'; *oottamatoo* 'váratlan'; *ramotoo* 'kimerült'; *ris-simätoo* 'kereszteletlen'; *tuntōmatoo* 'ismeretlen'; *tšämmee* 'tenyér'; *viōō* 'lentiloló'; *vōd'd'ō* 'kenőcs, máz'; *vōōtii* 'rúdtartó szíj (lószerszám)'; *ōskaa-matoo* 'tapasztalatlan'; *äpiämätoo* 'szégyentelen'; *üd'd'ii* 'agy'; *süä!* 'szív (s)'.

**IV. Két- és többszótagú,
rövid -õ/-e magánhangzóra végződő tő**

tővég	sing nom	sing gen/ acc	sing part	sing illat	plur gen	(jelentés)
-------	----------	------------------	-----------	------------	----------	------------

1. -õ	<i>oonõ</i>	<i>oonõ-õ</i>	<i>oonõ-tta</i>	<i>oonõ-õ-sõ</i>	<i>oonõ-d'd'-e</i>	'épület'
2. -e	<i>herne</i>	<i>herne-e</i>	<i>herne-ttä</i>	<i>hernee-se</i>	<i>herne-d'd'-e</i>	'borsó'

Teljes ragozási minta:

eset	sing	plur
nom	<i>oonõ</i>	<i>oonõõd</i>
acc	<i>oonõõ</i>	<i>oonõõd</i>
gen	<i>oonõõ</i>	<i>oonõd'd'e</i>
part	<i>oonõtta</i>	<i>oonõit</i>
illat	<i>oonõõsõ</i>	<i>oonõisõ</i>
iness	<i>oonõõz</i>	<i>oonõiz</i>
elat	<i>oonõõss</i>	<i>oonõiss</i>
allat	<i>oonõõlõ</i>	<i>oonõilõ</i>
adess	<i>oonõõl</i>	<i>oonõil</i>
ablat	<i>oonõõlt</i>	<i>oonõilt</i>
term	<i>oonõõsõssa</i>	<i>oonõisõssa</i>
trsl	<i>oonõõssi</i>	<i>oonõissi</i>
ess	<i>oonõõna</i>	<i>oonõina</i>
exess	<i>oonõõnt</i>	<i>oonõint</i>
com	<i>oonõõka</i>	<i>oonõd'd'eka</i>

A singularis partitivus ragja: archaikus finnségi *-(t)ta*, *-(t)tä*.

A singularis illativus ragja: archaikus finnségi *-s* elemet tartalmaz.

A többes számú genitivus jelében az *-i* ($\rightarrow$ *-j*) hang *a -d'd'* alakú toldalékba olvad bele.

Viszonylag népes szócsoporthoz tartozik.

A fentiek mellett továbbiak például:

aarõ 'kincs'; *aatõ* 'ötlet'; *aigõ* 'szándék'; *asõ* 'lépcsőfok'; *ime* 'csoda'; *javõ* 'öröklés'; *kappalõ* 'darab, falat'; *kasõ* 'harmat'; *katõ* 'takaró'; *koorõ* 'tej-szín, tejföl'; *kuizgõ* 'suttogás'; *loonnõ* 'jellem, karakter'; *luvvõ* 'északnyugat'; *mainõ* 'dicsőség, hírnév'; *mõtõ* 'gondolat'; *nese* 'folyadék'; *näüte* 'példakép'; *paisõ* 'fény'; *paizõ* 'kelés, fekély'; *pere* 'család'; *perze* 'far'; *päre* 'forgács'; *pühje* 'törülköző'; *ragõ* 'jégeső'; *saõ* 'csapadék'; *siõ* 'kötés'; *tad'dõ* 'művészet'; *tarõ* '(gőz)fürdő'; *tilkõ* 'jégesap'; *tširre* 'északkelet'; *viikatõ* 'fejsze'; *vuvvõ* 'ágy'; *võtõ* 'fortély'; *ülle* 'fóka'; *üvve* 'zúzmara'.

V. Két- és többszótagú, -uz,-üz,-ud,-üd végződésű tő

tővég	sing nom	sing gen/ acc	sing part	sing illat	plur gen	(jelentés)
1. -uz	<i>vanuz</i>	<i>vanu-u</i>	<i>vanu-tta</i>	<i>vanu-sõ</i>	<i>vanu-d'd'-e</i>	'öregség'
2. -üz	<i>üvüz</i>	<i>üvü-ü</i>	<i>üvü-ttä</i>	<i>üvü-se</i>	<i>üvü-d'd'-e</i>	'jóság'
3. -ud	<i>õlud</i>	<i>õlu-u</i>	<i>õlu-tta</i>	<i>õlu-sõ</i>	<i>õlu-d'd'-e</i>	'sör'
4. -üd	<i>lühüd</i>	<i>lühü-ü</i>	<i>lühü-ttä</i>	<i>lühü-se</i>	<i>lühü-d'd'-e</i>	'rövid'

Teljes ragozási minta:

eset	sing	plur
nom	<i>vanuz</i>	<i>vanuud</i>
acc	<i>vanuu</i>	<i>vanuud</i>
gen	<i>vanuu</i>	<i>vanud'd'e</i>
part	<i>vanutta</i>	<i>vanuit</i>
illat	<i>vanuusõ</i>	<i>vanuisõ</i>
iness	<i>vanuuz</i>	<i>vanuiz</i>
elat	<i>vanuuss</i>	<i>vanuiss</i>
allat	<i>vanuulõ</i>	<i>vanuilõ</i>
adess	<i>vanuul</i>	<i>vanuil</i>
ablat	<i>vanuult</i>	<i>vanuilt</i>
term	<i>vanuusõssa</i>	<i>vanuisõssa</i>
trsl	<i>vanuussi</i>	<i>vanuissi</i>
ess	<i>vanuunna</i>	<i>vanuina</i>
exess	<i>vanuunt</i>	<i>vanuint</i>
com	<i>vanuuka</i>	<i>vanud'd'eka</i>

Ennél a típusnál a ragozás során a tövégződés -z vagy -d mássalhangzója lekopik, a singularis genitivusban a végmagánhangzó hosszúra nyúlik.

A singularis partitivus ragja: archaikus finnségi -(t)ta, -(t)tä.

A singularis illativus ragja: archaikus finnségi -s elemet tartalmaz.

A többes számú genitivus jelében az -i (→ -j) hang a -d'd' alakú toldalékba olvad bele.

Viszonylag népes szócsoport. A fentiek mellett továbbiak például:

emüd 'anyáska'; *julkõuz* 'szemtelenség'; *jõud* 'erő, képesség'; *koiruz* 'pajkosság'; *koollud* 'halott'; *kõühüz* 'szegénység'; *lad'd'uz* 'szélesség'; *lah-zuz* 'gyerekség'; *laiskuz* 'lustaság'; *nooruz* 'fiatalság'; *pimiüz* 'sötét(ség)'; *pittsüz* 'hosszúság'; *päivüd* 'nap (égitest)'; *rikkauz* 'gazdagság'; *rõhkõuz* 'bátorság'; *salaizuz* 'titkosság'; *suvauz* 'szeretet'; *sõbruz* 'barátság'; *terveüz* 'egészség'; *tševüd* 'könnyű'; *tšipiüz* 'fájás'; *tšätšüd* 'bölcso'; *vapauz* 'szabadság'; *varkauz* 'lopás'; *õhud* 'vékony'; *õikõuz* 'igazság'; *tševäd!* 'tavasz'.

VI. Két- és többszótagú, rövid -i magánhangzóra végződő, egyes számban -õ/-e tövégi magánhangzóra váltó tő

tővég	sing nom	sing gen/ acc	sing part	sing illat	plur gen	(jelentés)
1. -i/-õ	<i>tuli</i>	<i>tulõ</i>	<i>tul-ta</i>	<i>tulõ-õ</i>	<i>tulii-j-e</i>	'tűz'
2. -i/-e	<i>meeli</i>	<i>meele</i>	<i>meel-tä</i>	<i>meelte-e</i>	<i>meeli-j-e</i>	'érzés'

Teljes ragozási minta:

eset	sing	plur
nom	<i>tuli</i>	<i>tulõd</i>
acc	<i>tulõ</i>	<i>tulõd</i>
gen	<i>tulõ</i>	<i>tulije</i>
part	<i>tulta</i>	<i>tuliiit</i>
illat	<i>tulõõ</i>	<i>tuliisõ</i>
iness	<i>tulõz</i>	<i>tuliz</i>
elat	<i>tulõss</i>	<i>tuliss</i>
allat	<i>tulõlõ</i>	<i>tulilõ</i>
adess	<i>tulõl</i>	<i>tulill</i>
ablat	<i>tulõlt</i>	<i>tulilt</i>
term	<i>tulõõssa</i>	<i>tuliisõssa</i>
trsl	<i>tulõssi</i>	<i>tulissi</i>
ess	<i>tulõna</i>	<i>tuliina</i>
exess	<i>tulõnt</i>	<i>tuliint</i>
com	<i>tulõka</i>	<i>tulijeka</i>

Ez a típus az egyes számban a tövégi -i hangot a hangrendtől függően -õ vagy -e hangra váltja.

A singularis partitivus ragja: archaikus finnségi -(t)ta, -(t)tä.

A singularis illativus ragja: a tövet záró hangzóval azonos magánhangzó.

A többes számú genitivus jelében az -i hang gyakran -j-vel bővül.

Nem túl népes csoport, de főleg nagyon közkeletű szavak jellemzik. Ide tartozik egy-egy -ar, illetve -är végű szó is (sõzar 'nővér'; tütär 'lány').

A fentiek mellett továbbiak például:

askõli 'lépés'; *eisi* 'virág'; *iiri* 'egér'; *irsi* 'gerenda'; *juuri* 'gyökér'; *lahsi* 'gyerek'; *lumi* 'hó'; *länsi* 'nyugat'; *meri* 'tenger'; *ooli* 'gond'; *siini* 'galamb-gomba'; *susi* 'farkas'; *süsi* 'szén'; *tuuli* 'szél (légmozgás)'; *tõsi* 'igazság'; *tšeeli* 'nyelv'; *tšäsi* 'kéz'; *tšüüsi* 'köröm'; *uhsi* 'ajtó'; *uni* 'álom'; *veri* 'vér'; *vesi* 'víz'; *voosi* 'év'; *õrsii* 'rúd'; *ääli* 'hang'.

VII. Két- és többszótagú, -az, -üz, -ez, -iz végződésű fő

tővég	sing nom	sing gen/ acc	sing part	sing illat	plur gen	(jelentés)
1. -az	<i>rikaz</i>	<i>rikka-a</i>	<i>rikass-a</i>	<i>rikkaa-sõ</i>	<i>rikka-d'd'-e</i>	'gazdag'
2. -üz	<i>seivüz</i>	<i>seipä-ä</i>	<i>seiväss-ä</i>	<i>seipää-se</i>	<i>seipä-d'd'-e</i>	'karó'
3. -ez	<i>tširvez</i>	<i>tširve-e</i>	<i>tširvess-ä</i>	<i>tširvee-se</i>	<i>tširve-d'd'-e</i>	'balta'
4. -iz ^{magas}	<i>rüiz</i>	<i>rütši-i</i>	<i>rüiss-ä</i>	<i>rütši-se</i>	<i>rüi-d'd'-e</i>	'rozs'
5. -iz ^{mély}	<i>ratiz</i>	<i>ratti-i</i>	<i>ratiss-a</i>	<i>rattii-sõ</i>	<i>rati-d'd'-e</i>	'hombár'

Teljes ragozási minta:

eset	sing	plur
nom	<i>ratiz</i>	<i>rattiid</i>
acc	<i>rattii</i>	<i>rattiid</i>
gen	<i>rattii</i>	<i>rattid'd'e</i>
part	<i>ratissa</i>	<i>rattiit</i>
illat	<i>rattiisõ</i>	<i>rattiisõ</i>
iness	<i>rattiiz</i>	<i>rattiiz</i>
elat	<i>rattiiss</i>	<i>rattiiss</i>
allat	<i>rattiilõ</i>	<i>rattiilõ</i>
adess	<i>rattiil</i>	<i>rattiil</i>
ablat	<i>rattiilt</i>	<i>rattiilt</i>
term	<i>rattiisõssa</i>	<i>rattiisõssa</i>
trsl	<i>rattiissi</i>	<i>rattiissi</i>
ess	<i>rattinna</i>	<i>rattiina</i>
exess	<i>rattint</i>	<i>rattiint</i>
com	<i>rattiika</i>	<i>rattid'd'eka</i>

Ennél a típusnál a ragozáskor a tövégi -z mássalhangzó vagy kiesik, vagy -ss, -s hangokkal váltakozik, a singularis genitivusban a tövég megnyúlik.

A singularis partitivus ragja: -a, -ä. A singularis illativus ragja: archaikus finnségi -s elemet tartalmaz. A többes számú genitivus jelében az -i (→ -j) hang a -d'd' alakú toldalékba olvad bele.

Viszonylag népes szócsoporthoz tartoznak. A fentiek mellett továbbiak például:

ahaz 'szűk'; *ammaz* 'fog (s)'; *baabukaz* 'málna'; *elokaz* 'élénk'; *kalliz* 'kedves'; *kangaz* 'szövet'; *kauniz* 'vörös'; *kukaz* 'virág'; *lumõkaz* 'havas'; *lõunaz* 'dél'; *maazikaz* 'eper'; *meez* 'férfi'; *pal'laz* 'meztelen'; *puhaz* 'tisztá'; *põrzaz* 'malac'; *rahvaz* 'nép'; *rataz* 'kerék'; *razvakaz* 'zsíros'; *siblikaz* 'hanyag'; *sõrmikaz* 'kesztyű'; *sünnikaz* 'bűnös'; *taivaz* 'ég (s)'; *vargaz* 'tolvaj'; *varvaz* 'lábujj'; *võimakaz* 'erős'; *õppilaz* 'tanuló, diák'; *äälekaz* 'hangos'.

VIII. Két- és többszótagú, -uz, -üz, -öz végződésű fő

tővég	sing nom	sing gen/ acc	sing part	sing illat	plur gen	(jelentés)
1. -uz	<i>kaglu<u>z</u></i>	<i>kaglu<u>h</u>s-<u>õ</u></i>	<i>kaglu<u>ss</u>-a</i>	<i>kaglu<u>h</u>s-<u>õ</u>-<u>sõ</u></i>	<i>kaglu<u>h</u>si-j-e</i>	'gallér'
2. -üz	<i>jätü<u>z</u></i>	<i>jätü<u>h</u>s-e</i>	<i>jätü<u>ss</u>-ä</i>	<i>jätü<u>h</u>se-se</i>	<i>jätü<u>h</u>si-j-e</i>	'maradék'
3. -öz	<i>var<u>õ</u>z</i>	<i>var<u>õ</u>h<u>s</u>-<u>õ</u></i>	<i>var<u>õ</u>ss-a</i>	<i>var<u>õ</u>h<u>s</u>-<u>õ</u>-<u>sõ</u></i>	<i>var<u>õ</u>h<u>si</u>-j-e</i>	'varjú'

Teljes ragozási minta:

eset	sing	plur
nom	<i>jätü<u>z</u></i>	<i>jätü<u>h</u>sed</i>
acc	<i>jätü<u>h</u>se</i>	<i>jätü<u>h</u>sed</i>
gen	<i>jätü<u>h</u>se</i>	<i>jätü<u>h</u>sije</i>
part	<i>jätü<u>ss</u>ä</i>	<i>jätü<u>h</u>siit</i>
illat	<i>jätü<u>h</u>sese</i>	<i>jätü<u>h</u>siise</i>
iness	<i>jätü<u>h</u>sez</i>	<i>jätü<u>h</u>siiz</i>
elät	<i>jätü<u>h</u>sess</i>	<i>jätü<u>h</u>siiss</i>
allat	<i>jätü<u>h</u>selle</i>	<i>jätü<u>h</u>siulle</i>
adess	<i>jätü<u>h</u>sell</i>	<i>jätü<u>h</u>siill</i>
ablat	<i>jätü<u>h</u>selt</i>	<i>jätü<u>h</u>siilt</i>
term	<i>jätü<u>h</u>sesessa</i>	<i>jätü<u>h</u>siisessa</i>
trsl	<i>jätü<u>h</u>sessi</i>	<i>jätü<u>h</u>siissi</i>
ess	<i>jätü<u>h</u>sennä</i>	<i>jätü<u>h</u>siinä</i>
exess	<i>jätü<u>h</u>sent</i>	<i>jätü<u>h</u>siint</i>
com	<i>jätü<u>h</u>seka</i>	<i>jätü<u>h</u>sijeka</i>

Ennél a típusnál a ragozás során a tővégződésbe a legtöbb esetben egy *-h* hang ékelődik be, miközben a tővégi *-z* hangzó *-ss*, *-s* hangokkal váltakozik.

A singularis partitívus ragja: *-a*, *-ä*. A singularis illatívus ragja: archaikus finn ségi *-s* elemet tartalmaz. A többes számú genitívus jelében az *-i* hang gyakran *-j*-vel bővül.

Viszonylag népes szócsopót. A fentiek mellett továbbiak például:

allituz 'kormány(zat)'; *aluz* 'alap'; *arjotuz* 'gyakorlat'; *armahuz* 'kegyelem'; *ehüz* 'díz'; *imetüz* 'csodálkozás'; *ivuz* 'haj'; *kahtõluz* 'kétség'; *kannuz* 'sarkantyú'; *kavaluz* 'ravaszág'; *kazvatuz* 'nevelés'; *kokouz* 'gyűlés'; *koputuz* 'kopogás'; *kummaruz* 'meghajlás'; *mertšitüz* 'értelem'; *mälehtüz* 'emlékezet'; *muunnõz* 'torzítás'; *neeläüz* 'nyelés'; *ootuz* 'várakozás'; *purissuz* 'nyomás'; *ruumiuz* 'hulla'; *selitüz* 'magyarázat'; *suuruz* 'reggeli (s)'; *tapauz* 'eset'; *tšinõz* 'hótorlasz'; *valaisuz* 'világítás'; *valituz* 'panasz'; *vassauz* 'válasz'; *õlõtuz* 'hipotézis'; *ühissüs* 'egyesülés'; *jänez*! 'nyúl (s)'.

**IX. Két- és többszótagú,
rövid -a/-ä magánhangzóra végződő fő**

tővég	sing nom	sing gen/ acc	sing part	sing illat	plur gen	(jelentés)
1. -a	<i>õrava</i>	<i>õrava</i>	<i>õrava-a</i>	<i>õrava-sõ</i>	<i>õravi-j-e</i>	'mókus'
2. -ä	<i>silmä</i>	<i>silmä</i>	<i>silmä-ä</i>	<i>silmä-se</i>	<i>silmi-j-e</i>	'szem'

Teljes ragozási minta:

eset	sing	plur
nom	<i>silmä</i>	<i>silmäd</i>
acc	<i>silmä</i>	<i>silmäd</i>
gen	<i>silmä</i>	<i>silmije</i>
part	<i>silmää</i>	<i>silmiit</i>
illat	<i>silmäse</i>	<i>silmiise</i>
iness	<i>silmäz</i>	<i>silmiz</i>
elat	<i>silmäss</i>	<i>silmiss</i>
allat	<i>silmäle</i>	<i>silmile</i>
adess	<i>silmäll</i>	<i>silmill</i>
ablat	<i>silmält</i>	<i>silmilt</i>
term	<i>silmälessa</i>	<i>silmiilessa</i>
trsl	<i>silmässi</i>	<i>silmissi</i>
ess	<i>silmänä</i>	<i>silmiina</i>
exess	<i>silmänt</i>	<i>silmiint</i>
com	<i>silmäka</i>	<i>silmijeka</i>

A singularis partitivus ragja: -a, -ä.

A singularis illativus ragja: archaikus finnségi -s elemet tartalmaz.

A többes számú genitivus jelében az -i hang gyakran -j-vel bővül.

Viszonylag népes szócsoporthoz tartozik.

A fentiek mellett továbbiak például:

aarukka 'villa (eszköz)'; *emä* 'anya'; *etelä* 'délnyugat'; *herrä* 'úr'; *isä* 'apa'; *itä* 'kelet'; *itšä* 'kor'; *ižora* 'izsór'; *kajaga* 'sirály'; *kattsoja* 'látogató'; *laulaja* 'énekes'; *lehmä* 'tehén'; *luzikka* 'kanál'; *mettsä* 'erdő'; *nähtšä* 'éhség'; *pesä* 'fészek'; *piimä* 'tej'; *pisara* 'könnyecsepp'; *päivä* 'nap (idő)'; *rätšä* 'takony'; *sadula* 'nyereg'; *seltšä* 'hát (s)'; *seppä* 'kovács'; *sisava* 'fülemüle'; *starikka* 'öregember'; *susseda* 'szomszéd'; *tuttava* 'ismerős'; *tšellä* 'csengő'; *tšülä* 'falú'; *venäjä* 'orosz'; *õsa* 'rész'; *ämmä* 'anyós'.

**X. Két- és többszótagú,
középső vagy felső nyelvéllású rövid magánhangzóra végződő tő**

tővég	sing nom	sing gen/ acc	sing part	sing illat	plur gen	(jelentés)
1. -o	<i>elo</i>	<i>elo</i>	<i>elo-a</i>	<i>elo-o</i>	<i>elo-j-e</i>	'élet'
2. -õ	<i>arvõ</i>	<i>arvõ</i>	<i>arvõ-a</i>	<i>arvõ-õ</i>	<i>arvõ -j-e</i>	'érdem'
3. -u	<i>karu</i>	<i>karu</i>	<i>karu-a</i>	<i>karu-u</i>	<i>karu-j-e</i>	'medve'
4. -i ^{mély}	<i>tunni</i>	<i>tunni</i>	<i>tunni-a</i>	<i>tunni-i</i>	<i>tunni-j-e</i>	'óra (idő)'
5. -i ^{magas}	<i>rissi</i>	<i>risi</i>	<i>rissi-ä</i>	<i>rissi-i</i>	<i>rissi-j-e</i>	'kereszt'
6. -e	<i>sütšüze</i>	<i>sütšüze</i>	<i>sütšüze-ä</i>	<i>sütšüze-e</i>	<i>sütšüze-j-e</i>	'ősz (s)'
7. -õ	<i>tüttõ</i>	<i>tütõ</i>	<i>tüttõ-ä</i>	<i>tüttõ-õ</i>	<i>tüttõ-j-e</i>	'lány'
8. -ü	<i>pöllü</i>	<i>pöllü</i>	<i>pöllü-ä</i>	<i>pöllü-ü</i>	<i>pöllü-j-e</i>	'por'

Teljes ragozási minta:

eset	sing	plur
nom	<i>karu</i>	<i>karud</i>
acc	<i>karu</i>	<i>karud</i>
gen	<i>karu</i>	<i>karuje</i>
part	<i>karua</i>	<i>karuit</i>
illat	<i>karuu</i>	<i>karuisõ</i>
iness	<i>karuz</i>	<i>karuiz</i>
elative	<i>karuss</i>	<i>karuiss</i>
allative	<i>karulõ</i>	<i>karuilla</i>
adessive	<i>karull</i>	<i>karuil</i>
ablativ	<i>karult</i>	<i>karuilt</i>
terminative	<i>karulõssa</i>	<i>karuilõssa</i>
translative	<i>karussi</i>	<i>karuissi</i>
essive	<i>karuna</i>	<i>karuina</i>
exessive	<i>karunt</i>	<i>karuint</i>
comitative	<i>karuka</i>	<i>karujeka</i>

A singularis partitivus ragja: *-a*, *-ä*.

A singularis illativus ragja: a tövet záró hangzóval azonos magánhangzó.

A többes számú genitivus jelében az *-i* hang *-j-re* változik.

Ebbe a típusba tartozik a névszók közel negyede. A fentiek melletti példák:

alku 'kezdet'; *elkko* 'virág'; *freüli* 'kisasszony'; *gul'u* 'galamb'; *haisõ* 'bűz'; *juusso* 'sajt'; *katto* 'tető'; *leülü* 'pára'; *maali* 'cél'; *nagru* 'nevetés'; *näppu* 'ujj'; *orko* 'völgy'; *rooho* 'fű'; *suutõlõ* 'csók'; *šlääppi* 'kalap'; *tšipu* 'fájdalom'; *utu* 'köd'; *viro* 'észt'; *õhtagu* 'este'; *äli* 'ész'; *üppü* 'ugrás'.

**XI. Két- és többszótagú, rövid -a/-ä magánhangzóra végződő,
többes számban -o tövégi magánhangzóra váltó tő**

tővég	sing nom	sing gen/ acc	sing part	sing illat	plur gen	(jelentés)
1. -a/-o	<i>kana</i>	<i>kana</i>	<i>kana-a</i>	<i>kana-a</i>	<i>kano-j-e</i>	'tyúk'
2. -ä/-o	<i>einä</i>	<i>einä</i>	<i>einä-ä</i>	<i>einä-ä</i>	<i>eino-j-e</i>	'széna'

Teljes ragozási minta:

eset	sing	plur
nom	<i>kana</i>	<i>kanad</i>
acc	<i>kana</i>	<i>kanad</i>
gen	<i>kana</i>	<i>kanoje</i>
part	<i>kanaa</i>	<i>kanoit</i>
illat	<i>kanaa</i>	<i>kanoisõ</i>
iness	<i>kanaz</i>	<i>kanoiz</i>
elat	<i>kanass</i>	<i>kanoiss</i>
allat	<i>kanalõ</i>	<i>kanoille</i>
adess	<i>kanall</i>	<i>kanoil</i>
ablat	<i>kanalt</i>	<i>kanoilt</i>
term	<i>kanalõssa</i>	<i>kanoilõssa</i>
trsl	<i>kanassi</i>	<i>kanoissi</i>
ess	<i>kanana</i>	<i>kanoina</i>
exess	<i>kanant</i>	<i>kanoint</i>
com	<i>kanaka</i>	<i>kanojeka</i>

A singularis partitivus ragja: -a, -ä.

A singularis illativus ragja: a tövet záró hangzóval azonos magánhangzó.

A többes számú genitivus jelében az -i hang -j-re változik.

A többes számban az -a, -ä tövégi -o hangra vált.

Ebbe a típusba tartozik a névszók mintegy tizede.

A fentiek mellett továbbiak például:

aika 'idő'; *akka* 'anyóka'; *arja* 'kefe'; *baabuška* 'nagymama'; *gaada* 'kígyó'; *hinta* 'ár (pénzbeni)'; *jalka* 'láb'; *kagla* 'nyak'; *kagra* 'zab'; *kala* 'hal'; *kapussa* 'káposzta'; *karja* 'jószág'; *kattila* 'katlan'; *kraaska* 'festék'; *leinä* 'gyász'; *leipä* 'kenyér'; *lidna* 'város'; *marja* 'bogyó'; *matka* 'út'; *mutukka* 'rovar'; *nahka* 'bőr'; *obraaza* 'ábra'; *paikka* 'hely'; *pala* 'darab'; *palkka* 'bér'; *pata* 'fazék'; *raha* 'pénz'; *raja* 'határ'; *rauta* 'vas'; *reitsä* 'lyuk'; *seinä* 'fal (s)'; *sika* 'sertés'; *sõna* 'szó'; *tara* 'kert'; *tilka* 'csöpp'; *tširja* 'könyv'; *varsa* 'csikó'; *vasara* 'kalapács'; *vassa* 'has'; *vihma* 'eső'.

XII. Két- és többszótagú, rövid -a magánhangzóra végződő, többes számban -õ tövégi magánhangzóra váltó tő

tővég	sing nom	sing gen/ acc	sing part	sing illat	plur gen	(jelentés)
-a/-õ	<i>muna</i>	<i>muna</i>	<i>muna-a</i>	<i>muna-a</i>	<i>munõ-j-e</i>	'tojás'

Teljes ragozási minta:

eset	sing	plur
nom	<i>muna</i>	<i>munad</i>
acc	<i>muna</i>	<i>munad</i>
gen	<i>muna</i>	<i>munõje</i>
part	<i>munaa</i>	<i>munõit</i>
illat	<i>munaa</i>	<i>munõisõ</i>
iness	<i>munaz</i>	<i>munõiz</i>
elat	<i>munass</i>	<i>munõiss</i>
allat	<i>munalõ</i>	<i>munõille</i>
adess	<i>munall</i>	<i>munõil</i>
ablat	<i>munalt</i>	<i>munõilt</i>
term	<i>munalõssa</i>	<i>munõilõssa</i>
trsl	<i>munassi</i>	<i>munõissi</i>
ess	<i>munana</i>	<i>munõina</i>
exess	<i>munant</i>	<i>munõint</i>
com	<i>munaka</i>	<i>munõjeka</i>

A singularis partitivus ragja: -a.

A singularis illativus ragja: a tövet záró hangzóval azonos magánhangzó.

A többes számú genitívus jelében az -i hang -j-re változik.

Ebbe a típusba tartozik a névszók körülbelül öt százaléka.

A fenti mellett továbbiak például:

arakka 'szarka'; *arava* 'gereblye'; *bul'bukka* 'tavirózsa'; *frouva* 'asszony'; *gora* 'aggodalom'; *ikolookka* 'szivárvány'; *itikka* 'bogár'; *Jumala* 'Isten'; *jupka* 'szoknya'; *koira* 'kutya'; *konna* 'béka'; *kooppa* 'gödör'; *koorma* 'teher'; *kuja* 'utca'; *kulma* 'szemöldök'; *kulta* 'arany'; *lohanka* 'dézsa'; *luuta* 'seprű'; *nokka* 'csőr'; *nuha* 'nátha'; *nõgla* 'tű'; *poika* 'fia vkinek'; *põhja* 'észak'; *ronka* 'holló'; *rooja* 'sár'; *rumka* 'kupica'; *soola* 'só'; *surma* 'halál'; *sõbra* 'barát'; *sõpa* 'ruha'; *sõta* 'háború'; *truba* 'kürtő'; *tuhka* 'hamu'; *urpa* 'fűzfa'; *utka* 'kacsa'; *võdna* 'bárány'; *õhsa* 'ág'; *õja* 'patak'.

**XIII. Két- és többszótagú, rövid -i magánhangzóra végződő,
egyesszámban -õ/-e tövégi magánhangzóra váltó tő**

tővég	sing nom	sing gen/ acc	sing part	sing illat	plur gen	(jelentés)
1. -i/-õ	<i>suvi</i>	<i>suvõ</i>	<i>suvõ-a</i>	<i>suvõ-õ</i>	<i>suvi-j-e</i>	'nyár'
2. -i/-e	<i>tüvi</i>	<i>tüve</i>	<i>tüve-ä</i>	<i>tüve-e</i>	<i>tüvi-j-e</i>	'tő'

Teljes ragozási minta:

eset	sing	plur
nom	<i>suvi</i>	<i>suvõd</i>
acc	<i>suvõ</i>	<i>suvõd</i>
gen	<i>suvõ</i>	<i>suvije</i>
part	<i>suvõa</i>	<i>suviit</i>
illat	<i>suvõõ</i>	<i>suviisõ</i>
iness	<i>suvõz</i>	<i>suviz</i>
elat	<i>suvõss</i>	<i>suviiss</i>
allat	<i>suvõlõ</i>	<i>suvilõ</i>
adess	<i>suvõll</i>	<i>suviill</i>
ablat	<i>suvõlt</i>	<i>suviilt</i>
term	<i>suvõlõssa</i>	<i>suvilõssa</i>
trsl	<i>suvõssi</i>	<i>suviissi</i>
ess	<i>suvõna</i>	<i>suviina</i>
exess	<i>suvõnt</i>	<i>suviint</i>
com	<i>suvõka</i>	<i>suvijsika</i>

Ez a típus az egyes számban a tövégi -i hangot a hangrendtől függően -õ vagy -e hangra váltja. A singularis partitivus ragja: -a, -ä.

A singularis illativus ragja: a tövet záró hangzóval azonos magánhangzó.

A többes számú genitivus jelében az -i hang gyakran -j-vel bővül.

Nem túlságosan népes szócsoporthoz tartozik.

A fentiek mellett továbbiak például:

artši 'hétköznapi'; *elmi* 'gyöngy'; *entši* 'lélek'; *ettši* 'pillanat'; *hitši* 'veríték'; *jõtši* 'folyó'; *jältši* 'nyom (s)'; *järvi* 'tó'; *kahtši* 'nyírfa'; *kurtši* 'daru (madár)'; *latši* 'mennyezet'; *lehtši* 'özeveg'; *mätši* 'hegy, domb'; *nimi* 'név'; *peeni* 'kicsi'; *pilvi* 'felhő'; *rihi* 'szoba'; *saari* 'sziget'; *sarvi* 'szarv'; *soomi* 'finn'; *talvi* 'tél'; *tammi* 'tölgyfa'; *tähti* 'csillag'; *tšivi* 'kő'; *velli* 'fivér'; *vätši* 'nép'; *õltši* 'szalma'; *õnni* 'szerencse'; *õntši* 'horog'.

XIV. Két- és többszótagú, -in,-ön végződésű tő

tővég	sing nom	sing gen/ acc	sing part	sing illat	plur gen	(jelentés)
1. -in ^{magas}	<i>esimein</i>	<i>esimeiz-e</i>	<i>esimeissä</i>	<i>esimeiz-ee</i>	<i>esimej-j-e</i>	'első'
2. -in ^{mély}	<i>sukulain</i>	<i>sukulaiz-õ</i>	<i>sukulaiss-a</i>	<i>sukulaiz-õõ</i>	<i>sukulaizi-j-e</i>	'rokon'
3. -õn	<i>opõn</i>	<i>opõz-õ</i>	<i>ovõss-a</i>	<i>opõs-õõ</i>	<i>opõsi-j-e</i>	'ló'

Teljes ragozási minta:

eset	sing	plur
nom	<i>sukulain</i>	<i>sukulaizõd</i>
acc	<i>sukulaizõ</i>	<i>sukulaizõd</i>
gen	<i>sukulaizõ</i>	<i>sukulaiziye</i>
part	<i>sukulaissa</i>	<i>sukulaiziit</i>
illat	<i>sukulaizõõ</i>	<i>sukulaiziisõ</i>
iness	<i>sukulaizõz</i>	<i>sukulaiziz</i>
elat	<i>sukulaizõss</i>	<i>sukulaiziss</i>
allat	<i>sukulaizõlõ</i>	<i>sukulaizilõ</i>
adess	<i>sukulaizõll</i>	<i>sukulaizill</i>
ablat	<i>sukulaizõlt</i>	<i>sukulaizilt</i>
term	<i>sukulaizõlõssa</i>	<i>sukulaizilõssa</i>
trsl	<i>sukulaizõssi</i>	<i>sukulaizissi</i>
ess	<i>sukulaizõna</i>	<i>sukulaiziina</i>
exess	<i>sukulaizõnt</i>	<i>sukulaiziint</i>
com	<i>sukulaizõka</i>	<i>sukulaizijeka</i>

Ennél a típusnál a ragozás során a tövégi -n mássalhangzó -z, -ss, -s hangokkal váltakozik. A singularis partitivus ragja: -a, -ä.

A singularis illativus ragja: hosszú magánhangzó.

A többes számú genitivus jelében az -i hang gyakran -j-vel bővül.

Viszonylag népes szócsoporthoz tartozik, főleg a nagyon termékeny -in képző miatt.

A fentiek mellett továbbiak például:

aktiivin 'aktív'; *apilain* 'segéd'; *bõrizemin* 'bögés'; *enepäin* 'makacs'; *haamolain* 'ördög'; *hitšin* 'izzadt'; *hämüläin* 'pók'; *hõrõläin* 'darázs'; *ilmohtamin* 'közlemény'; *jaanimatokkõin* 'szentjánosbogár'; *joomin* 'italozás'; *kõlpoin* 'alkalmas'; *kõltain* 'sárga'; *leitšillin* 'tréfás'; *lukõmin* 'olvasás'; *nõkõn* 'csalán'; *rahullin* 'békés'; *reitšäillin* 'lyukas'; *suvaamin* 'szerelem'; *ta-paamin* 'találkozás'; *tävvellin* 'teli'; *täzmäillin* 'pontos'; *tširjallin* 'irodalmi'; *ukkõn* 'mennydörgés'; *vassõn* 'új'; *õhtagoin* 'vacsora'; *ättšinäin* 'hirtelen'; *õtšittämin* 'dadogás'; *ühsinein* 'magányos'; *üin* 'éjjeli'.

A változatos vót névszórágazási rendszer bonyolult.

A többféle eltérést mutató singularis partitivus és singularis illativus ragtípusa, illetve a pluralis genitivus toldaléktípusa alapján nagyon tagolt kép mutatkozik.

típus		sing part	sing illat	plur gen
archaikus	I	-t	-hõõ,-hee	-ďď'-
	II		-sõ,-se	-j-
vegyes	III		hosszú VV	
archaikus	IV	-(t)ta,-(t)tä	-sõ,-se	-ďď'-
	V		rövid V	
vegyes	VI			
vegyes	VII	-a,-ä	-sõ,-se	-ďď'-
	VIII			-j-
	IX			
átalakult	X		rövid V	
	XI			
	XII			
	XIII			
	XIV		hosszú VV	

12. ábra: A singularis partitivus, illativus és pluralis genitivus toldalékai

A FŐNÉV

A vót nyelvben nincs tényleges névelő, sem határozott (magyar *a*, *az*), sem határozatlan (magyar *egy*).

Ezért a névszó önmagában egyszerre jelenti annak határozott, határozatlan vagy általános voltát is.

Ennek megfelelően például:

inemin 'az ember / egy ember / ember'.

Megjegyzendő, hogy a mutató névmás olykor átalakuló szerepével egy határozott névelőféleség kifejlődésének mutatkoznak jelei.

A vót nyelv a magyarnál szigorúbb abban a tekintetben, hogy számos főnév esetében (pl. tulajdonnév, anyagnév megnevezése stb.) csak az egyes számú tövátzatot használja.

A plurale tantum

A magyartól pedig végképp eltérően – és az indoeurópai mintákhoz hasonlóan – számos vót főnév kizárólag többes számban használatos, ez az ún. plurale tantum (vö. latin plurale *többes*, tantum *csak*).

Ilyenek lehetnek pl. a sok apró elemből álló vagy a páros szerkezetű dolgok nevei, továbbá egyes anyag-, illetve gyűjtőnevek.

Sok apró elemből álló dolog például:

elmed 'gyöngysor'

sõssarõd 'ribizli'

Páros szerkezetű dolog például:

kaatsad 'nadrág'

põhzüd 'nadrág'

sahzõd 'olló'

silmiklaazid 'szemüveg'

Anyagnév például:

slivgad 'tejszín, tejföl'

Összegyűlt személyek eseményét jelentő szó például:

ääd 'lakodalom'

Előfordul, hogy ugyanaz a vót főnév a többes számú alakjával az egyes számú jelentéstől kisebb-nagyobb mértékben eltérő jelentést hordoz, például:

tunni 'óra (időegység)'

tunnid 'óra (időmérő)'

A birtokos személyjel³²

Már csak elsősorban folklorisztikai jelenségnek számít, és a vótul még beszélők használatából gyakorlatilag kikerült, a népmesék, népdalok, mondókák világa megőrizte a főnév toldalékolási lehetőségei között ezeknek a szuffixumoknak a létét. Ez indokolja az itteni rövid megemlítést.

A jelrendszer tekintetében a vót nyelv teljesen az uráli rokonaival azonos módon működött. (Miként a magyarban, úgy több rokon nyelvben a mai napig él a jelenség.) Az egykori vót rendszer:

szám/személy		toldalék	példa	
sing	1.	<i>-ni</i>	<i>emä-ni</i>	'anyá-m'
	2.	<i>-zi</i>	<i>isä-zi</i>	'apá-d'
	3.	<i>-za</i>	<i>sõbra-za</i>	'barát-ja'
		<i>-zä</i>	<i>seemee-zä</i>	'család-ja'

³² Korábban ez a toldalék birtokos személyrag néven szerepelt a nyelvtanokban.

szám/személy	toldalék	példa
plur 1.	(ugyanaz, mint a sing 1. -ni)	
2.	-no	<i>poika-no</i> 'fia-tok'
	-nő	<i>tšälü-nő</i> 'sógornő-tök'
3.	(ugyanaz, mint a sing 3. -za, -zä)	

Az 1. és a 3. személyek egyes vagy többes számúságát az azonos alakúság miatt csak a beszélők helyzete és a szövegkörnyezet segít megkülönböztetni egymástól.

A MELLÉKNÉV

A melléktnevek legjellegzetesebb sajátossága azok többségének a fokozhatósága³³. A vót nyelv a melléknév középfokát egyszerű toldalékolt alakokkal, a melléknév felsőfokát pedig analitikusan fejezi ki.

A középfok jele: *-epi*, *-ōpi*, amely az illeszkedés szabályának megfelelő változatával a szó singularis genitivusának tövégi magánhangzójától megfosztott alakjához kapcsolódik (tekintve, hogy ez az alak adott esetben már a töváltozati sajátosságokat is mutatja).

a	(gen)	kf	(jelentés)
<i>kōva</i>	<i>kōv-a</i>	<i>kōv-ōpi</i>	'keménye-bb'
<i>ramotoo</i>	<i>ramottom-a</i>	<i>ramottom-ōpi</i>	'erőtlene-bb'
<i>hullu</i>	<i>hull-u</i>	<i>hull-ōpi</i>	'örülte-bb'
<i>jurmō</i>	<i>jurm-ō</i>	<i>jurm-ōpi</i>	'bátra-bb'
<i>köühä</i>	<i>köüh-ä</i>	<i>köüh-epi</i>	'szegénye-bb'
<i>tšiire</i>	<i>tšiir-ee</i>	<i>tšiir-epi</i>	'gyorsa-bb'
<i>peeni</i>	<i>peen-e</i>	<i>peen-epi</i>	'kise-bb'
<i>hramoi</i>	<i>hram-oi</i>	<i>hram-ōpi</i>	'sánta-bb'
<i>makōa</i>	<i>mak-ōa</i>	<i>mak-ōpi</i>	'édese-bb'
<i>jämiä</i>	<i>jäm-iä</i>	<i>jäm-epi</i>	'kövére-bb'
<i>kōltain</i>	<i>kōltaiz-ō</i>	<i>kōltain</i>	'sárga-bb'
<i>ahaz</i>	<i>aht-aa</i>	<i>aht-ōpi</i>	'szűke-bb'
<i>elokaz</i>	<i>elokk-aa</i>	<i>elokk-ōpi</i>	'élénke-bb'

Az alapszabály alól a 'jó' jelentésű melléknév kivétel, ennek esetében a két fő alapvetően eltérő:

üvä 'jó' ~ *par-ōpi* 'jobb'

³³ Akárcsak a magyarban, a vótban is több kategóriája van a melléknévnek, amelynek a fokozása értelmetlen (pl. a népevek, a magyar *-i* képzős típusnak a megfelelői, igen gyakran az igenévi eredetű melléktnevek stb.).

A középfokú alak a ragozás során ugyanazokat a toldalékokat veszi fel, mint az alapfokú melléknév (mindkét számban és valamennyi esetben).

Például a *suuri/suurõpi* 'nagy/nagyobb' esetei:

eset	sing	plur
nom	<i>suurõpi</i>	<i>suurõpad</i>
acc	<i>suurõpa</i>	<i>suurõpad</i>
gen	<i>suurõpa</i>	<i>suurõpije</i>
part	<i>suurõpaa</i>	<i>suurõpiit</i>
illat	<i>suurõpaa</i>	<i>suurõpiisõ</i>
iness	<i>suurõpaz</i>	<i>suurõpiz</i>
elät	<i>suurõpass</i>	<i>suurõpiss</i>
allat	<i>suurõpallõ</i>	<i>suurõpillõ</i>
adess	<i>suurõpal</i>	<i>suurõpil</i>
ablat	<i>suurõpalt</i>	<i>suurõpilt</i>
com	<i>suurõpaka</i>	<i>suurõpiika</i>

A melléknév felsőfokát kifejező szerkezetben a vót nyelv a *kõik* szó számban megfelelő részelő esetű (partitivusi) alakját használja előtagként, az utótag a középfokú melléknév. A megfelelő toldalékokat az utótag kapja.

A *peeni/peenepi* 'kis/kisebb' felsőfokú alakjai:

	kf	(jelentés)	ff	(jelentés)
sing	<i>peenepi</i>	'kisebb'	<i>kõikkõa peenepi</i>	'legkisebb'
plur	<i>peenepid</i>	'kisebbek'	<i>kõikkiiit peenepid</i>	'legkisebbek'

A SZÁMNEV

A tőszámnév

A tőszámszavakat 1-től 10-ig az eltérő nyelvtani szerepekben más-más alakban használják.

	önmagában	jelzőként	más mondatrészként
1	<i>ühsi</i>	<i>ühs</i>	<i>ühtä</i>
2	<i>kahsi</i>	<i>kahs</i>	<i>kahõd</i>
3	<i>kõm</i>	<i>kõm</i>	<i>kõlmõd</i>
4	<i>nellä</i>	<i>nellä</i>	<i>nelläd</i>
5	<i>viisi</i>	<i>viiz</i>	<i>vid'd'ed</i>
6	<i>kuusi</i>	<i>kuuz</i>	<i>kuvvõd</i>
7	<i>seitsee</i>	<i>seitsee</i>	<i>seittsemed</i>
8	<i>kahõsaa</i>	<i>kahõsaa</i>	<i>kahõssamõd</i>
9	<i>ühesää</i>	<i>ühesää</i>	<i>ühessämed</i>
10	<i>tšümee</i>	<i>tšümee</i>	<i>tšümmed</i>

A tőszámnevek 11-től 19-ig a megfelelő egyes helyiértékű számnak mint előtagnak és a *tõššõmõt* utótagnak az összetételéből állnak. Ezeknél a számoknál az összetételnek – a többi balti finn nyelvtől eltérően – az utótagja ragozódik, az előtagja viszont változatlan alakban marad.

	nom	gen	part
11	<i>ühs tõššõmõt</i>	<i>ühs tõššõmõõ</i>	<i>ühs tõššõmõt</i>
12	<i>kahs tõššõmõt</i>	<i>kahs tõššõmõõ</i>	<i>kahs tõššõmõt</i>
13	<i>kõm tõššõmõt</i>	<i>kõm tõššõmõõ</i>	<i>kõm tõššõmõt</i>
14	<i>nellä tõššõmõt</i>	<i>nellä tõššõmõõ</i>	<i>nellä tõššõmõt</i>
15	<i>viiz tõššõmõt</i>	<i>viiz tõššõmõõ</i>	<i>viiz tõššõmõt</i>
16	<i>kuuz tõššõmõt</i>	<i>kuuz tõššõmõõ</i>	<i>kuuz tõššõmõt</i>
17	<i>seitsee tõššõmõt</i>	<i>seitsee tõššõmõõ</i>	<i>seitsse tõššõmõt</i>
18	<i>kahõsaa tõššõmõt</i>	<i>kahõsaa tõššõmõõ</i>	<i>kahõsaa tõššõmõt</i>
19	<i>ühesää tõššõmõt</i>	<i>ühesää tõššõmõõ</i>	<i>ühesää tõššõmõt</i>

20-tól 90-ig a kerek tízes tőszámnevek olyan egybeírt összetételek, amelyeknek előtagja a megfelelő szorzószám, utótagja pedig a részelő esetben álló (partitivusi) *tšümmëntä* 'tíz' szó. Az összetételnek különírvá mind a két tagja külön is ragozódik.

	nom	gen	part
20	<i>kahs tšümmëntä</i>	<i>kahõ tšümmene</i>	<i>kahta tšümmëntä</i>
30	<i>kõm tšümmëntä</i>	<i>kõlmõ tšümmene</i>	<i>kõlmõa tšümmëntä</i>
40	<i>nellä tšümmëntä</i>	<i>nellä tšümmene</i>	<i>nellät tšümmëntä</i>
50	<i>viiz tšümmëntä</i>	<i>vid'd'e tšümmene</i>	<i>viittä tšümmëntä</i>
60	<i>kuuz tšümmëntä</i>	<i>kuvvõ tšümmene</i>	<i>kuutta tšümmëntä</i>
70	<i>seitsee tšümmëntä</i>	<i>seittseme tšümmene</i>	<i>seitseet tšümmëntä</i>
80	<i>kahõsaa tšümmëntä</i>	<i>kahõssamõ tšümmene</i>	<i>kahõsaat tšümmëntä</i>
90	<i>ühesää tšümmëntä</i>	<i>ühessäme tšümmene</i>	<i>ühesääat tšümmëntä</i>

Mivel a nem kerek számok esetében az összetétel a ragozáskor felbomlik, a ragozott szerkezet három külön részből áll. Például:

	nom	gen
21	<i>kahstšümmëntä ühsi</i>	<i>kahõ tšümmene ühe</i>
32	<i>kõmtšümmëntä kahsi</i>	<i>kõlmõ tšümmene kahõ</i>

A nagy kerek számokat jelölő tőszámnevek:

100	<i>sata</i>
1000	<i>tuhad</i>

Az ezek többszöröseit jelentő számnevek ragozatlan alakjai olyan összetételek, amelyeknek előtagja a megfelelő szorzószám, utótagja pedig a megfelelő nagy kerek számot jelölő szó részelő esete (partitivusa).

Az összetételt egybe kell írni, a továbbbragozott alakokat pedig külön.

	nom	gen
200	<i>kahssataa</i>	<i>kahõ saa</i>
3000	<i>kõmtuhatta</i>	<i>kõlmõ tuhattõmõ</i>

A sorszámnév

Az első két alak – a magyarhoz hasonlóan – a vótban sem a tőszámnévéből képződik. Minden további sorszámnévet a tőszámnév egyes számú genitivusi tövéből képeznek -z képzővel.

1. <i>esimein</i>	6. <i>kuuvvõz</i>
2. <i>tõin</i>	7. <i>seittsemez</i>
3. <i>kõlmõz</i>	8. <i>kahõssamõz</i>
4. <i>nelläz</i>	9. <i>ühessämez</i>
5. <i>vid'd'ez</i>	10. <i>tšümmenez</i>

A sorszámnévek 11-től 19-ig a tőszámnév záró végződését elhagyó szótőre ragasztják a -z képzőt. Ezeknek a sorszámnéveknek ragozott alakjaiban csak az összetétel vége veszi fel a ragot.

	nom	gen
11.	<i>ühstõššõmõz</i>	<i>ühstõššõmõttõma</i>
12.	<i>kahstõššõmõz</i>	<i>kahstõššõmõttõma</i>

20-tól 90-ig a kerek tízes sorszámnévek képzési és használati szabálya mindenben megegyezik az előzőek szerintivel.

	nom	gen
30.	<i>kõmtšümmenez</i>	<i>kõmtšümmenättõma</i>
40.	<i>nellätšümmenez</i>	<i>nellätšümmenättõma</i>

A nagy kerek számokból képzett sorszámnévek:

100.	<i>saaz</i>
1000.	<i>tuhattõmõz</i>

Az ezek többszörösét jelentő tőszámnévekből való képzés a korábbi szabályok szerint történik.

	nom	gen
500.	<i>viizsaaz</i>	<i>viizsaattõma</i>
6000.	<i>kuuztuhattõmõz</i>	<i>kuuztuhattõmõttõma</i>

A törtszámnév

A törtszámnevek körében sajátos, hogy egész szám plusz fél mennyiségű összeg kifejezése során a tőszámnév partitivusa azt jelöli, hogy hányadik egész helyett következik fél (ez a régiesebb magyar nyelvhasználatban is fellelhető nyelvi megoldás).

A 'másfél' kivételével az írásmód kötőjeles.

1 + ½	<i>poolitõissa</i>	'másfél'
2 + ½	<i>pooli-kõlmõtta</i>	'harmadfél'
3 + ½	<i>pooli-nellättä</i>	'negyedfél'

A klasszikus törtszámneveket a vót nyelv szerkezettel fejezi ki, amelyben a nevezőnek megfelelő szám és az *õsa* 'rész' szó alakjai az egyes vagy többes számú számlálótól függenek.

1/3	<i>ühs kõlmõz õsa</i>
2/5	<i>kahs vid'd'että õsaa</i>

A határozatlan számnév

A határozatlan számnevek nem jelölnek meg pontos mennyiséget.

Vannak közöttük ragozatlanul állandó alakúak:

<i>jõka</i>	'összes'
<i>vähää</i>	'kevés'

Vannak továbbá, amelyek a névszóknak megfelelően ragozandók:

nom	gen	part	(jelentés)
<i>mõni</i>	<i>mõnõ</i>	<i>mõnta</i>	'néhány'
<i>pal'lo</i>	<i>pal'lo</i>	<i>pal'loa</i>	'sok'

Ritka esetben a határozatlan számnévnek is van középfoka. Például:

<i>enäpii</i>	'több'
<i>vähüpii</i>	'kevesebb'

A NÉVMÁS

A személyes névmás

A vót személyes névmás mindkét szám mindhárom személyében létezik:

sing	1.	<i>miä</i>	'én'
	2.	<i>siä</i>	'te'
	3.	<i>tämä</i>	'ő'
plur	1.	<i>müü</i>	'mi'
	2.	<i>tüü</i>	'ti' + 'Maga, Maguk, Ön, Önök'
	3.	<i>nämä</i>	'ők'

A magázásra (Maga, Maguk), illetve önözésre (Ön, Önök) a vót a többes szám második személyt használja.

A személyes névmásnak a mód- és állapothatározós esetek kivételével valamennyi névszóesetben vannak ragozott alakjai.

A használt alakok:

eset	sing			plur		
	<i>miä</i>	<i>siä</i>	<i>tämä</i>	<i>müü</i>	<i>tüü</i>	<i>nämä</i>
gen	<i>minu</i>	<i>sinu</i>	<i>tämä</i>	<i>mejje</i>	<i>tejje</i>	<i>näjje</i>
part	<i>minua</i>	<i>sinua</i>	<i>tätä</i>	<i>meit</i>	<i>teit</i>	<i>näit</i>
illat	<i>minusõ</i>	<i>sinusõ</i>	<i>tämäse</i>	<i>meise</i>	<i>teise</i>	<i>näise</i>
iness	<i>minuz</i>	<i>sinuz</i>	<i>tämäz</i>	<i>meiz</i>	<i>teiz</i>	<i>näiz</i>
elät	<i>minuss</i>	<i>sinuss</i>	<i>tämäss</i>	<i>meiss</i>	<i>teiss</i>	<i>näiss</i>
allat	<i>millõ</i>	<i>sillõ</i>	<i>tälle</i>	<i>meile</i>	<i>teile</i>	<i>näile</i>
adess	<i>mill</i>	<i>sill</i>	<i>täll</i>	<i>meil</i>	<i>teil</i>	<i>näil</i>
ablat	<i>milt</i>	<i>silt</i>	<i>tält</i>	<i>meilt</i>	<i>teilt</i>	<i>näilt</i>
com	<i>minuka</i>	<i>sinuka</i>	<i>tämäka</i>	<i>mejjeke</i>	<i>tejjeka</i>	<i>näjjeke</i>

A birtokos névmás

A vót nyelv nem ismeri a külön birtokos névmást. Az annak megfelelő jelentést a személyes névmás genitivusi alakjával fejezi ki.

Ez az alak megtestesítheti a birtokos szerkezet jelzői részét.

<i>minu koto</i>	'házam'
<i>sinu koto</i>	'házad'
<i>tämä koto</i>	'háza'
<i>mejje koto</i>	'házunk'
<i>tejje koto</i>	'házatok'
<i>näjje koto</i>	'házuk'

Ez a névmási alak szerepel a tulajdonlást kifejező állítmányi szerkezet névmási részében is.

Kõik on minu.

'Minden az enyém.'

A visszaható névmás

A visszaható névmást a vót nyelv vagy a cselekvés visszairányulásának személyére alkalmazza egyszerű és összetett alakban is, vagy annak kifejezésére, hogy a cselekvő önmaga végzi a cselekvést.

eset	'maga'	'saját maga'
nom		<i>ize</i>
gen	<i>ene</i>	<i>ize ene</i>
part	<i>entä</i>	<i>ize entä</i>
illat	<i>enese</i>	<i>ize enese stb.</i>

A második formát a személyes névmás nyomatékosított alakjának is tekinthetjük.

A szerkezeten belül a személyes névmás ragozódik.

nom	(jelentés)	gen	(jelentés)
<i>miä ize</i>	'(én) magam'	<i>minu ize</i>	'magamé'
<i>siä ize</i>	'(te) magad'	<i>sinu ize</i>	'magadé'
<i>tämä ize</i>	'(ő) maga'	<i>tämä ize</i>	'magáé'
<i>müü ize</i>	'(mi) magunk'	<i>mejje ize</i>	'magunké'
<i>tüü ize</i>	'(ti) magatok'	<i>tejje ize</i>	'magatoké'
<i>nämä ize</i>	'(ők) maguk'	<i>näjje ize</i>	'maguké'

A kölcsönös névmás

A vót nyelvben az 'egymás' jelentésű kölcsönös névmásnak nincs nominativusa, csak ragozott alakjai léteznek. Például:

eset	ragozott alak	(jelentés)
gen	<i>tõin-tõizõ</i>	'egymásé'
part	<i>tõin-tõissa</i>	'egymást'
illat	<i>tõin-tõisõõ</i>	'egymásba'

A mutató névmás

A vót nyelvben a mutató névmásoknak nincsenek mindig közelre és távolra is mutató jelentéspárjai. Például:

<i>se</i>	'ez, az'
<i>siiz</i>	'ezután, azután'

Az 'ez, az' mutató névmás ragozási sorai teljesek. Például:

eset	'ez, az'	'ezek, azok'
nom	<i>se</i>	<i>ned</i>
gen	<i>sene</i>	<i>ninne</i>
part	<i>sitä</i>	<i>niit</i>
illat	<i>sihee</i>	<i>ninnese</i> stb.

Az antinomaszerűen párba állítható mutató névmások közül a gyakrabban használtak:

<i>tänne</i>	'ide'	<i>sinne</i>	'oda'
<i>täält</i>	'innen'	<i>siält</i>	'onnan'
<i>tääll</i>	'itt'	<i>siäll</i>	'ott'
<i>kammuga</i>	'ilyen'	<i>mokoma</i>	'olyan'

A kérdő és vonatkozó névmás

A kérdő névmások és a vonatkozó névmások azonos alakúak, egymástól őket a mondatbeli szerepük, a szövegösszefüggésük alapján lehet funkcionálisan megkülönböztetni.

<i>mi, miä</i>	'mi?'	'ami'
<i>tšen</i>	'ki?'	'aki'
<i>kumpa</i>	'melyik?'	'amelyik'
<i>kuz</i>	'hol?'	'ahol'
<i>kõöz</i>	'mikor?'	'amikor'
<i>kui</i>	'hogyan?'	'ahogyan?'

A *mi* 'ami' és a *tšen* 'aki' névmások ragozott alakjai:

eset	'ami'	'aki'
nom	<i>mi</i>	<i>tšen</i>
gen	<i>mine</i>	<i>tšene</i>
part	<i>mitä</i>	<i>tšetä</i>
illat	<i>mihee</i>	<i>tšenese</i>
iness	<i>minez</i>	<i>tšenez</i>
elat	<i>miness</i>	<i>tšeness</i>
allat	<i>mille</i>	<i>tšelle</i>
adess	<i>mill</i>	<i>tšell</i>
ablat	<i>milt</i>	<i>tšelt</i>
com	<i>mineka</i>	<i>tšeneka</i>

Az általános és határozatlan névmás

Mint a magyar nyelvben is, az általános és határozatlan névmások a vótban is a kérdő/vonatkozó alakokból képződnek megfelelő toldalékkal (*-le*).

kérdő/ vonatkozó	határozatlan/ általános	(jelentés)
<i>miä</i>	<i>miäle</i>	'valami, akármi, bármi'
<i>tšen</i>	<i>tšenle</i>	'valaki, akárki, bárki'
<i>kumpa</i>	<i>kumple</i>	'valamelyik, akármelyik, bármelyik'
<i>kuz</i>	<i>kuzle</i>	'valahol, akárhol, bárhol'
<i>kõöz</i>	<i>kõöznille</i>	'valamikor, akármikor, bármikor'
<i>kui</i>	<i>kuile</i>	'valahogy, akárhogy, bárhogy'

A magyar *se-*, *sem-* előtagú tagadó névmásnak megfelelő névmást a vót nyelv a kérdő/vonatkozó névmás megfelelő alakja elé tett *eb* előszócskával alkotja. Például:

<i>eb tšennid</i>	'senki'
<i>eb kuzaid</i>	'sehol'

A NÉVSZÓK SEGÉDSZÓI

A segédszók egyik része (kötőszó, módosítószó) alaktanilag nem játszik szerepet. Alaktanilag befolyásoló viszont a névutók és az előljárók csoportja. Ezek ugyanis különböző eseteket vonzva a névszók határozói szerepét segítik elő. Egy részük szinte szuffixumként vagy prefixumként viselkedik.

Ezeknek a szavaknak egy jelentős része egyben kettős szófajúságot mutat, ugyanis gyakori a határozószerkezet szerepük.

A névutó

A névutók száma igen nagy, zömük birtokos esetet (genitivust) vonz, közülük néhány pedig részelő esetet (partitivust) vagy valamelyik helyhatározós esetet. Többször előfordul, hogy a vót névutó magyar megfelelője nem névutó, hanem egy-egy határozószó.

A gyakrabban használt névutók:

	névutó	vonzott eset	(jelentés)
1.	<i>aikaa</i>	gen	'idején, idejében'
2.	<i>ala</i>	gen	'alá'
3.	<i>all</i>	gen	'alatt'
4.	<i>alluz</i>	gen	'birtokában, kezében'
5.	<i>alt</i>	gen	'alól'
6.	<i>alõtsõ</i>	gen	'mélyéről, alól'
7.	<i>eess</i>	gen	'elől'
8.	<i>eez</i>	gen	'előtt (térben)'
9.	<i>etee</i>	gen	'elé'
10.	<i>jälless</i>	gen	'mögül'
11.	<i>jällez</i>	gen	'mögött, nyomában'
12.	<i>jältsee</i>	gen	'után, mögé, nyomába'
13.	<i>kautta</i>	gen	'által, révén, át, keresztül'
14.	<i>läpi</i>	elät	'át, keresztül'
15.	<i>möö</i>	part	'mögött, nyomában'
16.	<i>möötä</i>	elät	'közelében, mellett, mentén'
17.	<i>poolõss</i>	gen	'-tól,-tól, felől, mellől'
18.	<i>poolõõ</i>	gen	'-hoz,-hez,-höz, felé, mellé'
19.	<i>pääle</i>	gen	'-ra,-re'
20.	<i>pääll</i>	gen	'-on,-en,-ön'
21.	<i>päält</i>	gen	'-ról,-ról'
22.	<i>serväss</i>	gen	'-tól,-tól'
23.	<i>serväz</i>	gen	'-nál,-nél'

	névutó	vonzott esete	(jelentés)
24.	<i>servää</i>	gen	'-hoz,-hez,-höz'
25.	<i>süämmee</i>	gen	'-ba,-be'
26.	<i>süämmess</i>	gen	'-ból,-ből'
27.	<i>süämmeez</i>	gen	'-ban,-ben'
28.	<i>tagaa</i>	gen	'mögé'
29.	<i>takaa</i>	gen	'mögül'
30.	<i>takana</i>	gen	'mögött'
31.	<i>tüvee</i>	gen	'-hoz,-hez,-höz'
32.	<i>tüven</i>	gen	'-nál,-nél'
33.	<i>tüveä</i>	gen	'-tól,-től'
34.	<i>tšezzee</i> (+ szn)	gen	'-asban,-esben'
35.	<i>tšiinni</i>	elát	'fogva, tartva'
36.	<i>tšäess</i>	gen	'kezből, kezétől'
37.	<i>tšäez</i>	gen	'kezeben, kezén'
38.	<i>tšätee</i>	gen	'kezébe, kezéhez'
39.	<i>tšülless</i>	gen	'-tól,-től'
40.	<i>tšüllez</i>	gen	'-nál,-nél'
41.	<i>tšültšee</i>	gen	'-hoz,-hez,-höz'
42.	<i>vart</i>	part	'-nak,-nek, részére, számára'
43.	<i>vassaa</i>	allat	'felé'
44.	<i>vassaa</i>	gen	'szembe, szemközt'
45.	<i>voossi</i>	gen	'következtében, miatt'
46.	<i>välii</i>	gen	'közé'
47.	<i>väliss</i>	gen	'közül'
48.	<i>väliz</i>	gen	'közt, között'
49.	<i>õtsass</i>	gen	'-ról,-ról (függőlegesen)'
50.	<i>õttsaa</i>	gen	'-ra,-re (függőlegesen)'
51.	<i>õttsaz</i>	gen	'-on,-en,-ön (függőlegesen)'
52.	<i>ääree</i>	gen	'-hoz,-hez,-höz,-ra,-re'
53.	<i>ääress</i>	gen	'-tól,-től,-ról,-ról'
54.	<i>äärez</i>	gen	'-nál,-nél,-on,-en,-ön'
55.	<i>üvässi</i>	gen	'-nak,-nek, részére, számára'

Az előljáró

Az előljárók száma jóval szerényebb a névutókénál, mintegy azok negyede. Az előljárók nagyobbik fele részelő esetet (partitivust) vonz, a kisebbik felük birtokos esetet (genitivust) vagy egyéb határozós esetet.

Itt is előfordul, hogy a magyar megfelelő egy rag.

	előljáró	vonzott esete	(jelentés)
1.	<i>alatsõ</i>	gen	'alatt'
2.	<i>eez</i>	part	'előtt (időben)'
3.	<i>ilma</i>	part	'nélkül'
4.	<i>kaaz</i>	com	'-val,-vel, által (eszköz)'
5.	<i>kokko</i>	com	'együtt'
6.	<i>kooz</i>	com	'-val,-vel'
7.	<i>litši</i>	part	'-nál,-nél, mellett'
8.	<i>läpi</i>	gen	'át, keresztül'
9.	<i>perää</i>	part	'mögött, után, nyomán'
10.	<i>takann</i>	part	'mögött'
11.	<i>tšehsi</i>	part	'közt, között'
12.	<i>vassaa</i>	part	'szembe, ellen'
13.	<i>ühez</i>	com	'együtt'
14.	<i>ümpär</i>	part	'körül, körött'

Látható, hogy vannak olyan segédszók is (*eez*, *läpi*, *vassaa*), amelyek más-más esetet vonzva lehetnek névutók és előljárók is.

A névutók között is gyakori az irányhármasság.

hová?	hol?	honnan?
<i>ala</i>	<i>all</i>	<i>alt</i>
<i>etee</i>	<i>eez</i>	<i>eess</i>
<i>jältsee</i>	<i>jällez</i>	<i>jälless</i>
<i>pääle</i>	<i>pääll</i>	<i>päält</i>
<i>servää</i>	<i>serváz</i>	<i>serväss</i>
<i>süämmee</i>	<i>süämmeez</i>	<i>süämmess</i>
<i>tagaa</i>	<i>takana</i>	<i>takaa</i>
<i>tüvee</i>	<i>tüven</i>	<i>tüveä</i>
<i>tšätee</i>	<i>tšäez</i>	<i>tšäess</i>
<i>tšültsee</i>	<i>tšüllez</i>	<i>tšülless</i>
<i>välii</i>	<i>väliz</i>	<i>väliss</i>
<i>õtsaa</i>	<i>õtsaz</i>	<i>õtsass</i>
<i>ääree</i>	<i>äärez</i>	<i>ääress</i>

13. ábra: A névutók irányhármassága

A HATÁROZÓSZÓ

A névmásokkal, valamint a névutókkal és előjárókkal gyakran kettős szó-fajúságot mutató határozószók néhány kivételtől eltekintve szinte mindig a névszókából származtathatók. A finnségi nyelvészet határozószónak, a szófaj szerves részének, mintegy képzett adverbiumnak tekinti azokat a kifejezéseket is, amelyek a magyarban ragos melléknévnek és nem önálló szófajúnak minősülnek.

A határozótoldalékokkal rögzült kifejezések alapján majdnem a teljes esetrendszer fellelhető a határozószók alakjainak körében.

A határozószók típusai a határozói viszony jellege szerint csoportosíthatók. Beszélhetünk hely-, idő-, állapot- és módhatározószokról.

A gyakrabban használtak:

<i>eteez-takaaz</i>	'oda-vissza, előre-hátra'		
<i>all</i>	'lent'	<i>üleel</i>	'fent'
<i>eez</i>	'elől'	<i>takanna</i>	'hátral'
<i>kotonna</i>	'haza'	<i>kotoo</i>	'otthon'
<i>jo</i>	'már'	<i>veel</i>	'még'
<i>nüd</i>	'most'	<i>tänävä</i>	'ma'
<i>eglee</i>	'tegnap'	<i>oomõnna</i>	'holnap'
<i>enneglee</i>	'tegnapelõtt'	<i>oomõdperäa</i>	'holnapután'
<i>arvõõ</i>	'ritkán'	<i>uzõi</i>	'gyakran'
<i>eespäi; enne</i>	'azelõtt'	<i>peräa; siiz</i>	'azután'
<i>üüzenä</i>	'éjjel'	<i>päiväll</i>	'nappal'
<i>meñhavoonna</i>	'tavaly'	<i>tulavoonna</i>	'jövõre'
<i>meelii</i>	'szívesen'	<i>üvii</i>	'jól, nagyon'
<i>ilozassi</i>	'szépen'	<i>pahassi</i>	'rosszul'
<i>ühsineizenä</i>	'egyedül'	<i>ühez</i>	'együtt'

A ragos névmások, valamint a nem névszóhoz, hanem az igéhez kapcsolt névutók és előjárók a tágabb felfogás szerint tagjai ennek a kategóriának is.

A helyhatározószók körében is nagymértékben él az irányhármasság. Példák erre:

<i>tänne</i>	'ide'	<i>tääll</i>	'itt'	<i>täält</i>	'innen'
<i>akkunala</i>	'ki, kívülre'	<i>akkunall</i>	'kint, kívül'	<i>akkunalt</i>	'kintről'

A határozószók nagy része fokozható. Középfokuk jele a melléknévi középfok jele, amely további határozótoldalékot kap:

határozószó	(jelentés)	hsz kf	(jelentés)
<i>kõrkõa-lõ</i>	'magasra'	<i>kõrkõa-pa-llõ</i>	'magasabbra'
<i>tširee-ssi</i>	'gyorsan'	<i>tširee-pi-i</i>	'gyorsabban'

AZ IGENÉV

A névszók és az igék határán a vót nyelvben is a mindkét szófaj több jellemzőjét megőrző igenevek állnak. Ezek típusai részben megegyeznek a magyar nyelvi típusokkal, de részben el is térnek.

Legfőbb névszói jellemzőjük a ragozhatóságuk, bizonyos esetekben kétszófajúságuk és szófajváltásuk (igenév > névszó).

Legfőbb igei szerepük főleg az összetett szerkezetű igeragozásokban nyilvánul meg.

A főnévi igenév (infinitivus)

A vót nyelvben kétféle (tulajdonképpen) főnévi igenév létezik.

Az **I. infinitivus** alapalakjában a klasszikus értelemben vett főnévi igenév, amelyet például az 'akar, szeret, enged, kell, lehet, szabad' stb. jelentésű igék tárgyaként használnak.

Ennek az I. infinitivusi alaknak a toldaléka:

<i>-taa, -tää, -ta, -tä, -a, -ä</i>		
igető	toldalékolt alak	(jelentés)
<i>kuttsu-</i>	<i>kuttsu-a</i>	'hív(ni)'
<i>tšüsü-</i>	<i>tšüsü-ä</i>	'kérdez(ni)'
<i>apa-</i>	<i>apa-ta</i>	'megsavanyod(ni)'
<i>ee-</i>	<i>ee-tä</i>	'halad(ni)'
<i>laulah-</i>	<i>laulah-taa</i>	'énekel(ni)'
<i>len-</i>	<i>len-tää</i>	'repül(ni)'

Az I. infinitivusnak létezik egy további, toldalékolt inessivusi alakja is, amely magyarrá leginkább határozói igenévvel fordítható.

Ennek az I. infinitivusi alaknak a toldaléka:

<i>-az, -äz, -oz, -öz, -ez, -uz, -üz, -töz, -tez</i>		
igető	toldalékolt alak	(jelentés)
<i>alka-</i>	<i>alka-az</i>	'elkezdve'
<i>jättä-</i>	<i>jättä-äz</i>	'meghagyva'
<i>taku-</i>	<i>tako-oz</i>	'elverve'
<i>saavv-</i>	<i>saavv-öz</i>	'megkapva'
<i>lüvv-</i>	<i>lüvv-ez</i>	'megütve'
<i>kuttsu-</i>	<i>kuttsu-uz</i>	'elhíva'
<i>tšüsü-</i>	<i>tšüsü-üz</i>	'megkérdezve'
<i>laskõu-</i>	<i>laskõu-töz</i>	'leereszkedve'
<i>eittäü-</i>	<i>eittäü-tez</i>	'ijedezve'

Mondatba foglalt példa:

Müü tšävemmä pajattaaz. 'Beszélgetve sétálunk.'

A **II. infinitivus** alapalakja az összetett igealakokban a segédigéhez kapcsolódik. Ennek a II. infinitivusnak a toldaléka:

-ma, -mä

igető	toldalékolt alak	(jelentés)
<i>murtu-</i>	<i>murtuu-ma</i>	'eltör(ni)'
<i>pes-</i>	<i>pese-mä</i>	'mos(ni)'

Szószerkezetbe foglalt példa:

nõizin lukõma 'olvasni kezdek'

A II. infinitivus tovább toldalékolt alakja voltaképpen (abessivusi) fosztóképzős határozói alak. Ennek az alaknak a toldaléka:

-ma-tta, -mä-ttä

igető	toldalékolt alak	(jelentés)
<i>lukõ-</i>	<i>lukõ-ma-tta</i>	'olvasatlanul'
<i>nültše-</i>	<i>nültše-mä-ttä</i>	'nyúzatlanul'

A melléknévi igenév (participium)

Az igeragozásban is szerepet játszó befejezett melléknévi igenévnek (participium perfectum) két fajtája van a vót nyelvben, létezik egy cselekvő és egy szenvedő melléknévi igenév.

A vót befejezett melléknévi igenév gyakorlatilag tökéletesen megfelel a magyar *-t, -tt* képzős múlt idejű (befejezett) melléknévi igenévnek, és a nyelvi rendszeren belüli szerepe is lehet hasonló (például melléknevesül).

A leggyakrabban az összetett igealakok létrehozásában fordul elő. A cselekvő befejezett melléknévi igenév képzője:

-nnud, -nnüd, -(n)ud, -(n)üü

igető	toldalékolt alak	(jelentés)
<i>lukõ-</i>	<i>lukõ-nnud</i>	'olvasott (amit olvastak)'
<i>tšüsü-</i>	<i>tšüsü-nnüd</i>	'kérdezett (amit kérdeztek)'
<i>jutõll-</i>	<i>jutõll-ud</i>	'elbeszélt (amit elbeszéltek)'
<i>teh-</i>	<i>teh-nüü</i>	'csinált (amit csináltak)'

A szenvedő befejezett melléknévi igenév képzője:

-(t)tu, -(t)tü

igető	toldalékolt alak	(jelentés)
<i>lukõ-</i>	<i>lukõ-ttu</i>	'olvasott (ami olvastatott)'
<i>teh-</i>	<i>teh-tü</i>	'csinált (ami csináltatott)'

Több összetett igeszerkezet esetében, amelyeket a vót nyelv a befejezett melléknévi igenevekkel hoz létre, egy ragozási soron belül a cselekvő változatot helyenként a szenvedő változat váltja fel.

Gyakorlatilag csak nyelvészeti felfogás kérdése, hogy a következő szótípust már eleve képzett névszónak tekintjük, vagy jellege alapján melléknévi igenévnek, hiszen teljesen megfelel a magyar -ó, -ő képzős jelen idejű (folyamatos) melléknévi igenévnek. A legtöbb balti finn leíró nyelvtan így is kezeli.

Ennek a típusnak a képzője:

<i>-ja, -jä</i>		
igető	toldalékolt alak	(jelentés)
<i>lukõ-</i>	<i>lukõ-ja</i>	'olvasó'
<i>põllüä-</i>	<i>põllüä-jä</i>	'poroló'

Ez a szótípus, valamint a cselekvő befejezett melléknévi igenév minden tekintetben a névszókra vonatkozó szabályok szerint ragozható.

AZ IGÉK

Az ige a vót nyelvben is egyfelől cselekvést vagy történést, másfelől létezést jelenthet, és kifejezheti azok módját, szemléletét, idejét, számát és személyét.

Az igének a vót három nemét ismeri, ezek a cselekvő, a szenvedő és a visszaható.

A leíró nyelvtanok tekintélyes része a passivum alakjait nem szenvedőnek tekinti, hanem a cselekvő ragozási soron belül személytelen formaként kezeli.

A visszaható igét – sok balti finn társával ellentétben – a vót nyelvben a képzőjén kívül eltérő alaktani jellegzetesség nem jellemzi.

Az igemódok a vót nyelvben: a kijelentő mód (indicativus), a feltételes mód (conditionalis) és a felszólító mód (imperativus).

Igeszemlélet szerint a vót igealak lehet a folyamatos és befejezett érzetű nézőpont mellett kezdő (inchoatív) aspektusú is.

A vót igeidők: az egyszerű alakú jelen idő (praesens), a többféle múlt idő (egyszerű alakú elbeszélő múlt, másképpen imperfectum; összetett alakú befejezett múlt, másképpen perfectum; összetett alakú régmúlt, másképpen plusquamperfectum), valamint az összetett alakú jövő idő (futurum).

A vót igének két száma van: egyes szám és többes szám. Mindkét számban három-három személye létezik.

A felszólító módban viszont hiányoznak az 1. személyű egyszerű alakok mind az egyes, mind a többes számban, a vót ezeket szerkezettel oldja meg.

Mint számos nyelvben, a vótban is kitüntetett szerepet kap a létige (*õlla*). Egyes igeszemléletek és igeidõk kifejezésekor az összetett alakok egyik elemét adja, továbbá az állítmányban szereplõ névszõt – minden személyben (!) – „igésíti”. A magyarhoz hasonlóan az összetett jövõ idõ alakjában külön segédige (*lid'd'a*) kap szerepet.

Sok finnugor rokonához hasonlóan a vót igének az állító mellett a tagadó-tiltó segédigével alkotott tagadó-tiltó ragozási sora is teljes.

A vót ige ragozási soraiban gyakorlatilag nem található egyetlen teljesen nulla morfémás alak sem, mint a magyar kijelentõ mód, jelen idõ, egyes szám 3. személyû alak, mert a vót minden esetben ragot használ.

AZ IGE JELEI ÉS RAGJAI

A kijelentõ mód (indicativus) jelölés nélküli. Az igemódot jelölõ toldalékok feltételes módban: *-iz-*, *-izi-*. Az igemódot jelölõ toldalékok a felszólító módban (az egyes szám 1. és 2., illetve többes szám 1. személyû alakokat kivéve) *-go-*, *-ko-*, *-ga-*, *-ka-*. A múlt idõ jele: *-i-*.

A vót igék módbeli és idõbeli személyragjai:

Kijelentõ mód – jelen idõ (indicativus praesens)

sing	1.	<i>-n</i>
	2.	<i>-d</i>
	3.	<i>-b</i>
plur	1.	<i>-mmõ, -mmä</i>
	2.	<i>-ttõ, -ttä</i>
	3.	<i>-(t)a, -(t)ä</i>

Kijelentõ mód – elbeszélõ (1.) múlt idõ (indicativus imperfectum)

sing	1.	<i>-i-n</i>
	2.	<i>-i-d</i>
	3.	<i>-i, -z, -Ø</i>
plur	1.	<i>-i-mma, -i-mmä</i>
	2.	<i>-i-tta, -i-ttä</i>
	3.	<i>-(tt)i</i>

Feltételes mód – jelen idõ (conditionalis praesens)

sing	1.	<i>-izi-n</i>
	2.	<i>-izi-d</i>
	3.	<i>-iz</i>
plur	1.	<i>-izi-mmõ, -izi-mmä</i>
	2.	<i>-izi-ttõ, -izi-ttä</i>
	3.	<i>-(tta)-iz, -(ttä)-iz</i>

Felszólító mód – jelen idő (imperativus praesens)

sing	1.	(szerkezettel: <i>la ...-n</i>)
	2.	-Ø
	3.	-go, -ko
plur	1.	(szerkezettel: <i>la ...-mmō, -mmä</i>)
	2.	-ga, -ka
	3.	-go-d, -ko-d

A felszólító mód egyes szám második személyű alakját a kijelentő mód jelen idő egyes szám második személyű alak személyragjának elhagyásával kapjuk.

A *lukōa* ‘olvas’ ige ragozása ezek alapján a következő:

Kijelentő mód – jelen idő (indicativus praesens)

sing	1.	<i>lugōn</i>	’olvasok’
	2.	<i>lugōd</i>	’olvasol’
	3.	<i>lugōb</i>	’olvas’
plur	1.	<i>lugōmmō</i>	’olvasunk’
	2.	<i>lugōttō</i>	’olvastok’
	3.	<i>lugōta</i>	’olvasnak’

Kijelentő mód – elbeszélő (1.) múlt idő (indicativus imperfectum)

sing	1.	<i>luđin</i>	’olvastam’
	2.	<i>luđid</i>	’olvastál’
	3.	<i>lutši</i>	’olvasott’
plur	1.	<i>luđimmō</i>	’olvastunk’
	2.	<i>luđittō</i>	’olvastatok’
	3.	<i>lugōtti</i>	’olvastak’

Feltételes mód – jelen idő (conditionalis praesens)

sing	1.	<i>lukōizin</i>	’olvasnék’
	2.	<i>lukōizid</i>	’olvasnál’
	3.	<i>lukōiz</i>	’olvasna’
plur	1.	<i>lukōizimmō</i>	’olvasnánk’
	2.	<i>lukōizittō</i>	’olvasnátok’
	3.	<i>lugōttaiz</i>	’olvasnának’

Felszólító mód – jelen idő (imperativus praesens)

sing	1.	<i>la lugōn</i>	’olvassak’
	2.	<i>lugō</i>	’olvass(ál)’
	3.	<i>lukōgo</i>	’olvasson’
plur	1.	<i>la lugōmmō</i>	’olvassunk’
	2.	<i>lukōga</i>	’olvassatok’
	3.	<i>lukōgod</i>	’olvassanak’

A LÉTIGE

A létige I. infinitivusa, azaz a szótári alapelakja: *õlla*.

A vót nyelvben a létige ragozása sok más nyelvhez hasonlóan rendhagyó.

Kijelentő mód – jelen idő (indicativus praesens):

sing	1.	<i>õõn</i>	'vagyok'
	2.	<i>õõd</i>	'vagy'
	3.	<i>on</i>	'van'
plur	1.	<i>õõmmõ</i>	'vagyunk'
	2.	<i>õõttõ</i>	'vagytok'
	3.	<i>õlla</i>	'vannak'

Kijelentő mód – elbeszélő (1.) múlt idő (indicativus imperfectum):

sing	1.	<i>õlin</i>	'voltam'
	2.	<i>õlid</i>	'voltál'
	3.	<i>õli</i>	'volt'
plur	1.	<i>õlimmõ</i>	'voltunk'
	2.	<i>õlittõ</i>	'voltatok'
	3.	<i>õlti</i>	'voltak'

A magyar nyelvhez hasonlóan – amelyben az egy töről fakadó jelen és múlt idejű 'van' és 'volt' alakok ragozási sorát a jövő idő kifejezésére egy másik igének ('lesz') a ragozási sora követi – a vót nyelvben a jelen és múlt időben használt *õlla* ige helyébe jövő időben egy másik ige, a *lid'd'a* ige lép.

Kijelentő mód – jövő idő (indicativus futurum):

sing	1.	<i>leenen</i>	'leszek'
	2.	<i>leened</i>	'leszel'
	3.	<i>leeneb</i>	'lesz'
plur	1.	<i>leenemmä</i>	'leszünk'
	2.	<i>leenettä</i>	'lesztek'
	3.	<i>leeneväd</i>	'lesznek'

A *lid'd'a* ige egyben az összetett alakú jövő idő segédigéje is, ebben a szerepében megfelel a magyar *fog*-nak. Segédigeként azonban kissé eltérő a ragozási sora, kiesik az egyszerű jövő idejű alakokhoz képest a tövégi *-ne*- többlétszótag.

sing	1.	<i>leen</i>	'fogok'
	2.	<i>leed</i>	'fogsz'
	3.	<i>leeb</i>	'fog'
plur	1.	<i>leemmä</i>	'fogunk'
	2.	<i>leettä</i>	'fogtok'
	3.	<i>leeväd</i>	'fognak'

A KEZDŐ ASPEKTUSÚ SEGÉDIGE

A vót nyelv segédige révén hozza létre a kezdő igeszemlélet különféle alakjait is.

A jelen és a múlt idejű összetett alakok kifejezésében a 'kezd, elkezd' jelentésű *nōisa* ige vesz részt segédigeként.

Ebben a szerepében azonban eltérő ragozása az infinitivusában azonos alakú, folyamatos szemléletű 'hozzáfog vmihez, nekifog vminek; felemelkedik' jelentést hordozó cselekvő igéhez képest:

tāmā nōizōb 'ő nekilát, felkel' ↔
tāmā nōōb 'ő kezd'

A kezdő (inchoatív) igeszemlélet felvételét az igeragozásba az is indokolja, hogy ennek a segédigének az összetett igealakban sajátos igenévi kiegészítése van. Nem az I. infinitivus kapcsolódik hozzá tárgyaként, hanem a II. infinitivus csatlakozik az összetett szerkezetbe.

A kezdő–folyamatos–befejezett hármas szemléletűséget érzékelteti a következő példa:

nōizin lukōma 'olvasni kezdett (belekezdett az olvasásba)' → kezdő
lutši 'olvasott (az idejét olvasással töltötte)' → folyamatos
on lukōnnud 'olvasott (de az olvasást már be is végezte)' → befejezett

A kezdő aspektusú segédige ragozási sorai:

Kijelentő mód – jelen idő (indicativus praesens):

sing	1.	<i>nōōn</i>	'kezdek'
	2.	<i>nōōd</i>	'kezdesz'
	3.	<i>nōōb</i>	'kezd'
plur	1.	<i>nōōmmō</i>	'kezdünk'
	2.	<i>nōōttō</i>	'kezdetek'
	3.	<i>nōisa</i>	'kezdenek'

Kijelentő mód – elbeszélő (1.) múlt idő (indicativus imperfectum):

sing	1.	<i>nōizin</i>	'kezdttem'
	2.	<i>nōizid</i>	'kezdtél'
	3.	<i>nōisi</i>	'kezdet'
plur	1.	<i>nōizimmō</i>	'kezdtünk'
	2.	<i>nōizittō</i>	'kezdtek'
	3.	<i>nōisti</i>	'kezdtetek'

AZ ÖSSZETETT IGEALAKOK

A rokon nyelvekkel azonos módon a vót nyelvben jelentős az összetett igealakok szerepe. Összetett igealakokkal fejezi ki a 2. és 3. múlt időt (amelyek a folyamatos szemléletű egyszerű múlt idővel szemben befejezett szemléletűek), a jövő idejűséget, valamint a kezdő (inchoatív) igeszemléletet.

A 2. és 3. múlt idő (indicativus imperfectum és plusquamperfectum), valamint a jövő idő (indicativus futurum) összetett alakjaiban a segédige szerepét a létige három idejű változatai töltik be, az inchoatív összetett alakok (indicativus inchoativ praesens és perfectum) képzésében a kezdő szemléletű segédigét használja a vót nyelv.

A kijelentő mód 2. és 3. múlt idejében, valamint a jövő idejében a befejezett melléknévi igenév (participium perfectum) mindkét változatú alakja használatos. A cselekvő változat a teljes egyes számban, valamint a többes szám 1. és 2. személyében, a szenvedő változat pedig a többes szám 3. személyében.

A kezdő aspektusú összetett szerkezetekben a főige a II. infinitivusi alakjában áll.

Kijelentő mód – befejezett (2.) múlt idő (indicativus imperfectum):

sing	1.	<i>õðn lukõnnud</i>	'kb. olvasék'
	2.	<i>õðd lukõnnud</i>	'kb. olvasál'
	3.	<i>on lukõnnud</i>	'kb. olvasa'
plur	1.	<i>õðmmõ lukõnnud</i>	'kb. olvasánk'
	2.	<i>õðttõ lukõnnud</i>	'kb. olvasátok'
	3.	<i>õlla lugõttu</i>	'kb. olvasának'

Kijelentő mód – régmúlt (3.) múlt idő (indicativus plusquamperfectum):

sing	1.	<i>õlin lukõnnud</i>	'kb. olvastam volt'
	2.	<i>õlid lukõnnud</i>	'kb. olvastál volt'
	3.	<i>õli lukõnnud</i>	'kb. olvasott volt'
plur	1.	<i>õlimmõ lukõnnud</i>	'kb. olvastunk volt'
	2.	<i>õlittõ lukõnnud</i>	'kb. olvastatok volt'
	3.	<i>õlti lugõttu</i>	'kb. olvastak volt'

Kijelentő mód – jövő idő (indicativus futurum):

sig	1.	<i>leen lukõnnud</i>	'olvasni fogok'
	2.	<i>leed lukõnnud</i>	'olvasni fogsz'
	3.	<i>leeb lukõnnud</i>	'olvasni fog'
plur	1.	<i>leemmä lukõnnud</i>	'olvasni fogunk'
	2.	<i>leettä lukõnnud</i>	'olvasni fogtok'
	3.	<i>leeväd lugõttu</i>	'olvasni fognak'

Kijelentő mód – kezdő aspektusú jelen idő (indicativus inchoativ praesens):

sing	1.	<i>nõõn lukõma</i>	'olvasni kezdek'
	2.	<i>nõõd lukõma</i>	'olvasni kezdesz'
	3.	<i>nõõb lukõma</i>	'olvasni kezd'
plur	1.	<i>nõõmmõ lukõma</i>	'olvasni kezdünk'
	2.	<i>nõõttõ lukõma</i>	'olvasni kezdetek'
	3.	<i>nõisa lukõma</i>	'olvasni kezdenek'

Kijelentő mód – kezdő aspektusú múlt idő (indicativus inchoativ perfectum)::

sig	1.	<i>nõizin lukõma</i>	'olvasni kezdtem'
	2.	<i>nõizid lukõma</i>	'olvasni kezdtél'
	3.	<i>nõisi lukõma</i>	'olvasni kezdett'
plur	1.	<i>nõizimmõ lukõma</i>	'olvasni kezdtünk'
	2.	<i>nõizittõ lukõma</i>	'olvasni kezdtetek'
	3.	<i>nõisti lukõma</i>	'olvasni kezdték'

A TAGADÓ-TILTÓ SEGÉDIGE

Sok nyelvnek (pl. a franciának, töröknek is) jellegzetessége a tagadó ige-ragozás, ez a finn ségi nyelveknek, így a vótnak is velejáró sajátossága.

A finn ségiek és így a vót is ezt tagadó – imperativusa révén egyben tiltó – segédigével oldja meg, és a létrejövő szerkezetben a segédige ragozódik.

A tagadó segédigének nem létezik infinitivusa, de mindkét szám valamennyi személyében van megfelelő alakja, ez azonban az igeidőtől független.

sing	1.	<i>en</i>	'én nem...'
	2.	<i>ed</i>	'te nem...'
	3.	<i>eb</i>	'ő nem...'
plur	1.	<i>emmä</i>	'mi nem...'
	2.	<i>että</i>	'ti nem...'
	3.	<i>eväd</i>	'ők nem...'

A tagadó segédigének ugyanakkor egyes és többes szám 2. és 3. személyben létezik felszólító módú – ezáltal tiltó – egyszerű alakja is. Az 1. személyekben a tiltó alakot a vót nyelv segédszócskával alkotja.

sing	1.	<i>la en</i>	'én ne...'
	2.	<i>elä</i>	'te ne...'
	3.	<i>elko</i>	'ő ne...'
plur	1.	<i>la emmä</i>	'mi ne...'
	2.	<i>elka</i>	'ti ne...'
	3.	<i>elkod</i>	'ők ne...'

AZ EGYSZERŰ IGEALAKOK TAGADÁSA

A kijelentő módú egyszerű alakok tagadásakor a tagadó segédige ragozódik, a jelentést hordozó ige pedig

- vagy todaléktalan tőalakú (a jelen idő ragozási sorában);
- vagy befejezett melléknévi igenévi alakú (az 1. múlt idő ragozási sorában);
- vagy igemódbeli alakú (a feltételes és felszólító ragozásnál).

Kijelentő mód – jelen idő (indicativus praesens):

sing	1.	<i>en lugõ</i>	'nem olvasok'
	2.	<i>ed lugõ</i>	'nem olvasol'
	3.	<i>eb lugõ</i>	'nem olvas'
plur	1.	<i>emmä lugõ</i>	'nem olvasunk'
	2.	<i>että lugõ</i>	'nem olvastok'
	3.	<i>evät lugõ</i>	'nem olvasnak'

A két következő ragozásnál a jelentést hordozó ige szám szerinti befejezett melléknévi igenévi alakban áll a többes szám 3. személy kivételével, ahol az igenév típusa változik meg.

Kijelentő mód – elbeszélő (1.) múlt idő (indicativus imperfectum):

sing	1.	<i>en lukõnnud</i>	'nem olvastam'
	2.	<i>ed lukõnnud</i>	'nem olvastál'
	3.	<i>eb lukõnnud</i>	'nem olvasott'
plur	1.	<i>emmä lukõnnud</i>	'nem olvastunk'
	2.	<i>että lukõnnud</i>	'nem olvastatok'
	3.	<i>evät lugõttu</i>	'nem olvastak'

Feltételes mód – jelen idő (conditionalis praesens):

sing	1.	<i>en lukõiz</i>	'nem olvasnék'
	2.	<i>ed lukõiz</i>	'nem olvasnál'
	3.	<i>eb lukõiz</i>	'nem olvasna'
plur	1.	<i>emmä lukõiz</i>	'nem olvasnánk'
	2.	<i>että lukõiz</i>	'nem olvasnátok'
	3.	<i>evät lugõttaiz</i>	'nem olvasnának'

Felszólító mód – jelen idő (imperativus praesens):

sing	1.	<i>la en lugõ</i>	'ne olvassak'
	2.	<i>elä lugõ</i>	'ne olvass'
	3.	<i>elko lukõgo</i>	'ne olvasson'
plur	1.	<i>la emmä lugõ</i>	'ne olvassunk'
	2.	<i>elka lukõga</i>	'ne olvassatok'
	3.	<i>elod lukõgod</i>	'ne olvassanak'

A LÉTIGE ÉS A KEZDŐ ASPEKTUSÚ SEGÉDIGE TAGADÁSA

A létige tagadása

Kijelentő mód – jelen idő (indicativus praesens):

sing	1.	<i>en ðð</i>	'nem vagyok'
	2.	<i>ed ðð</i>	'nem vagy'
	3.	<i>eb ðð</i>	'nem ... / nincs'
plur	1.	<i>emmä ðð</i>	'nem vagyunk'
	2.	<i>että ðð</i>	'nem vagytok'
	3.	<i>eväd ðð</i>	'nem ... / nincsenek'

Kijelentő mód – elbeszélő (1.) múlt idő (indicativus imperfectum):

sing	1.	<i>en ðllud</i>	'nem voltam'
	2.	<i>ed ðllud</i>	'nem voltál'
	3.	<i>eb ðllud</i>	'nem volt'
plur	1.	<i>emmä ðllud</i>	'nem voltunk'
	2.	<i>että ðllud</i>	'nem voltatok'
	3.	<i>eväd ðltu</i>	'nem voltak'

Kijelentő mód – jövő idő (indicativus futurum):

sing	1.	<i>en lee</i>	'nem leszek'
	2.	<i>ed lee</i>	'nem leszel'
	3.	<i>eb lee</i>	'nem lesz'
plur	1.	<i>emmä lee</i>	'nem leszünk'
	2.	<i>että lee</i>	'nem lesztek'
	3.	<i>eväd lee</i>	'nem lesznek'

A kezdő aspektusú segédige tagadása

Kijelentő mód – jelen idő (indicativus praesens):

sing	1.	<i>en nðð</i>	'nem kezdek'
	2.	<i>ed nðð</i>	'nem kezdesz'
	3.	<i>eb nðð</i>	'nem kezd'
plur	1.	<i>emmä nðð</i>	'nem kezdünk'
	2.	<i>että nðð</i>	'nem kezdetek'
	3.	<i>eväd nðð</i>	'nem kezdenek'

Kijelentő mód – elbeszélő (1.) múlt idő (indicativus imperfectum):

sing	1.	<i>en nðiznud</i>	'nem kezdtem'
	2.	<i>ed nðiznud</i>	'nem kezdted'
	3.	<i>eb nðiznud</i>	'nem kezdett'
plur	1.	<i>emmä nðiznud</i>	'nem kezdtünk'
	2.	<i>että nðiznud</i>	'nem kezdtetek'
	3.	<i>eväd nðistu</i>	'nem kezdtetek'

AZ ÖSSZETETT IGEALAKOK TAGADÁSA

Az összetett igealakok tagadásakor a tagadó segédige ragozódik.

A jelentést hordozó ige változatlanul a már felvett igenévi vagy rövid alakjában szerepel.

Az összetett alak közbeékelődő segédigéje (a létige vagy a kezdő segédige) szintén megfelelő igenévi vagy rövid alakot ölt.

Ennek megfelelően ezekben az igei szerkezetekben a tagadó segédige ragozott alakját két megfelelő igenévi vagy rövid alak is követi a ragozási sorban (először a létigéé vagy a kezdő segédigéé, majd azt követően a jelentést hordozó igéé).

Kijelentő mód – befejezett (2.) múlt idő (indicativus imperfectum):

sing	1.	<i>en ðlõ lukõnnud</i>	'kb. nem olvasék'
	2.	<i>ed ðlõ lukõnnud</i>	'kb. nem olvasál'
	3.	<i>eb ðlõ lukõnnud</i>	'kb. nem olvasa'
plur	1.	<i>emmä ðlõ lukõnnud</i>	'kb. nem olvasánk'
	2.	<i>että ðlõ lukõnnud</i>	'kb. nem olvasátok'
	3.	<i>evät ðlõ lugõttu</i>	'kb. nem olvasának'

Kijelentő mód – régmúlt (3.) múlt idő (indicativus plusquamperfectum):

sing	1.	<i>en ðllud lukõnnud</i>	'kb. nem olvastam volt'
	2.	<i>ed ðllud lukõnnud</i>	'kb. nem olvastál volt'
	3.	<i>eb ðllud lukõnnud</i>	'kb. nem olvasott volt'
plur	1.	<i>emmä ðllud lukõnnud</i>	'kb. nem olvastunk volt'
	2.	<i>että ðllud lukõnnud</i>	'kb. nem olvastatok volt'
	3.	<i>evät ðltu lugõttu</i>	'kb. nem olvastak volt'

Kijelentő mód – jövő idő (indicativus futurum):

sig	1.	<i>en lee lukõnnud</i>	'nem fogok olvasni'
	2.	<i>ed lee lukõnnud</i>	'nem fogsz olvasni'
	3.	<i>eb lee lukõnnud</i>	'nem fog olvasni'
plur	1.	<i>emmä lee lukõnnud</i>	'nem fogunk olvasni'
	2.	<i>että lee lukõnnud</i>	'nem fogtok olvasni'
	3.	<i>evät lee lugõttu</i>	'nem fognak olvasni'

Kijelentő mód – kezdő aspektusú jelen idő (indicativus inchoativ praesens):

sing	1.	<i>en nõõ lukõma</i>	'nem kezdek olvasni'
	2.	<i>ed nõõ lukõma</i>	'nem kezdesz olvasni'
	3.	<i>eb nõõ lukõma</i>	'nem kezd olvasni'
plur	1.	<i>emmä nõõ lukõma</i>	'nem kezdünk olvasni'
	2.	<i>että nõõ lukõma</i>	'nem kezdetek olvasni'
	3.	<i>evät nõõ lukõma</i>	'nem kezdenek olvasni'

Kijelentő mód – kezdő aspektusú múlt idő (indicativus inchoativ perfectum)::

sig	1.	<i>en nōiznud lukōma</i>	'nem kezdtem olvasni'
	2.	<i>ed nōiznud lukōma</i>	'nem kezdteél olvasni'
	3.	<i>eb nōiznud lukōma</i>	'nem kezdett olvasni'
plur	1.	<i>emmä nōiznud lukōma</i>	'nem kezdtünk olvasni'
	2.	<i>että nōiznud lukōma</i>	'nem kezdtetek olvasni'
	3.	<i>evät nōistu lukōma</i>	'nem kezdték olvasni'

Az egyes igeragozási alakok nyelvhasználati gyakorisága eltérő, a köznyelvi használat rendszere egyszerűsödést mutat.

A SZENVEDŐ IGEALAKOK

A CSERNYAVSZKIJ nyelvtanában szenvedőként definiált formának csak a 3. személyekben vannak – az egyes vagy többes számtól függetlenül – azonos alakjai.

A leíró nyelvtanok tekintélyes része ezeket az alakokat nem szenvedőnek tekinti, hanem a cselekvő ragozási soron belüli személytelen formaként kezeli. Ezt voltaképpen indokolja is ennek a formának a kizárólagos harmadik személyűsége. Hozzám ez a felfogás áll közelebb.

Kijelentő mód – jelen idő (indicativus praesens):

sing/plur 3. toldaléka: *-ta, -tā, -a, -ä*

→ *lugōta* 'olvastatik' / 'olvastatnak'

Kijelentő mód – elbeszélő (1.) múlt idő (indicativus imperfectum):

sing/plur 3. toldaléka: *-tti*

→ *lugōtti* 'olvastatott' / 'olvastattak'

Feltételes mód – jelen idő (conditionalis praesens):

sing/plur 3. toldaléka: *-ttaiz, -ttäiz*

→ *lugōttaiz* 'olvastatna' / 'olvastatnának'

Felszólító mód – jelen idő (imperativus praesens):

sing/plur 3. toldaléka: *-ttago, -ttägo*

→ *lugōttago* 'olvastasson' / 'olvastassanak'

A szenvedő ige összetett alakjainál is csak 3. személyű létezik, de az egyes és a többes számú eltér.

Kijelentő mód – befejezett (2.) múlt idő (indicativus imperfectum):

sing 3. *on lugōttu* 'olvastatik vala'

plur 3. *ōlla lugōttu* 'olvastatnak vala'

Feltételes mód – befejezett (2.) múlt idő (indicativus imperfectum):

sing 3. *ōlōiz lugōttu* 'olvastatott volna'

plur 3. *ōlōttaiz lugōttu* 'olvastattak volna'

AZ IGERAGOZÁSI TÍPUSOK

A vót igeragozási sorok hangalakját nehezen követhetővé teszi a gyakran többszöri fokváltakozáson áteső igeöveknek a típusuk szerinti gyakran eltérő ragozása.

Valamennyi tényezőt figyelembe véve, a vót igeragozási alaptípusok száma tíz, a lehetséges alváltozataikkal is számolva pedig a vót igeragozás teljességgel való bemutatásához mintegy háromszor annyi al típus szükséges.

Az igeeknek az egyes igeragozási típusok közötti megoszlása nem egyenletes, vannak a ragozás szerinti igen népes szócsoporthoz és alig néhány tagú szóhalmazok is.

A ragozási minta szerinti alakok azonban gyakran nem minden formában használatosak ténylegesen is.

Az egyes igeragozási típusok leírásának teljessége az alábbi alakok megadásával lehetséges:

- I. infinitivus;
- I. infinitivus határozói esete;
- II. infinitivus;
- cselekvő igenem, kijelentő mód, jelen idő (indicativus praesens) egyes szám 3. személy;
- cselekvő igenem, kijelentő mód, jelen idő (indicativus praesens) többes szám 3. személy
- cselekvő igenem, kijelentő mód, egyszerű folyamatos múlt idő (indicativus imperfectum) egyes szám 3. személy;
- cselekvő igenem, kijelentő mód, egyszerű folyamatos múlt idő (indicativus imperfectum) többes szám 3. személy
- cselekvő igenem, feltételes mód, jelen idő (condicionalis praesens) egyes szám 3. személy;
- cselekvő igenem, feltételes mód, jelen idő (condicionalis praesens) többes szám 3. személy
- cselekvő igenem, felszólító mód, jelen idő (imperativus praesens) egyes szám 2. személy;
- cselekvő igenem, felszólító mód, jelen idő (imperativus praesens) többes szám 2. személy;
- cselekvő befejezett melléknévi igenév (activum participium praesens);
- szenvedő befejezett melléknévi igenév (passivum participium imperfectum);
- cselekvő szubjektum/objektum.

I. -vva,-vvä,-d'd'a,-d'd'ä végződésű infinitivus

képző	inf I.	inf II.	ind praes sing 3.	ind imperf sing 3.	jelentés
-vva	<i>saa-vva</i>	<i>saa-ma</i>	<i>saa-b</i>	<i>sa-i</i>	'kap'
	<i>ju-vva</i>	<i>joo-ma</i>	<i>joo-b</i>	<i>jõ-i</i>	'iszik'
-vvä	<i>mü-vvä</i>	<i>müü-mä</i>	<i>müü-b</i>	<i>mü-i</i>	'árusít'
	<i>lü-vvä</i>	<i>löö-mä</i>	<i>löö-b</i>	<i>le-i</i>	'üt'
-d'd'a	<i>võ-d'd'a</i>	<i>või-ma</i>	<i>või-b</i>	<i>võiz(-i)</i>	'képes'
-d'd'ä	<i>vi-d'd'ä</i>	<i>vee-mä</i>	<i>vee-b</i>	<i>ve-i</i>	'hoz'

Ragozási minta:

inf I.	<i>saavva</i>	<i>lživvä</i>
inf I. iness	<i>saavvõz</i>	<i>lživvez</i>
inf II.	<i>saamaa</i>	<i>lõömää</i>
ind praes sing 3.	<i>saab</i>	<i>lõöb</i>
ind praes plur 3.	<i>saavva</i>	<i>lživvä</i>
ind imperf sing 3.	<i>sai</i>	<i>lei</i>
ind imperf plur 3.	<i>saati</i>	<i>lõöti</i>
cond praes sing 3.	<i>saisõiz</i>	<i>leiseiz</i>
cond praes plur 3.	<i>saataiz</i>	<i>lõötäiz</i>
imp praes sing 2.	<i>saa!</i>	<i>lõö!</i>
imp praes plur 2.	<i>saaga!</i>	<i>lõöga!</i>
act partic praes	<i>saannud</i>	<i>lõönnüd</i>
pass partic imperf	<i>saatu</i>	<i>lõötü</i>
cselekvő szubjektum/objektum	<i>saaja</i>	<i>lõöjä</i>

Ennek az igitípusnak, amely az infinitivus képzője nélkül kizárólag egy-szótagú, a tövében többször előfordul a magánhangzó megváltozása, valamint megrövidülése vagy megnyúlása.

Az indicativus imperfectum jele egyes szám 3. személyben: *-i*

Az indicativus imperfectum ragja egyes szám 3. személyben: *Ø*

Minden más tekintetben az igeragozás szabályainak teljesen megfelelően jár el a vót nyelv. Egyedül a *võd'd'a* 'tud, képes, -hat, -het' ige esetében alkal-maz a jelen és múlt idő azonos alakúságát kiküszöbölő hangbetoldást.

Ebbe az igeragozási típusba csekély számú ige tartozik.

A fentiek mellett továbbiak:

jõvva 'eljut'; *jäävvä* 'marad'; *levvä* 'megtalál'; *lid'd'a* 'lesz'; *püvvä* 'törek-szik'; *süvvä* 'eszik'; *tšävvä* 'jár'.

II. -ua,-üä,-ia,-iä végződésű infinitivus

képző	inf I.	inf II.	ind praes sing 3.	ind imperf sing 3.	jelentés
-ua	<i>kuttsu-a</i>	<i>kuttsu-ma</i>	<i>kutsu-b</i>	<i>kuttsu</i>	'hív'
-üä	<i>väittšü-ä</i>	<i>väittšü-mä</i>	<i>väitšü-b</i>	<i>väittšü</i>	'villog'
-ia	<i>sopi-a</i>	<i>sopi-ma</i>	<i>sovi-b</i>	<i>sopi</i>	'illik'
-iä	<i>tšiirehti-ä</i>	<i>tšiirehti-mä</i>	<i>tšiirehi-b</i>	<i>tšiirehti</i>	'siet'

Ragozási minta:

inf I.	<i>kuttsua</i>	<i>tšiirehtiä</i>
inf I. iness	<i>kuttsuuz</i>	<i>tšiirehtiiz</i>
inf II.	<i>kuttsuma</i>	<i>tšiirehtimä</i>
ind praes sing 3.	<i>kutsub</i>	<i>tšiirehib</i>
ind praes plur 3.	<i>kuttsua</i>	<i>tšiirehtiä</i>
ind imperf sing 3.	<i>kuttsu</i>	<i>tšiirehti</i>
ind imperf plur 3.	<i>kutsutti</i>	<i>tšiirehitti</i>
cond praes sing 3.	<i>kuttsuiz</i>	<i>tšiirehtiiz</i>
cond praes plur 3.	<i>kutsuttaiz</i>	<i>tšiirehittäiz</i>
imp praes sing 2.	<i>kutsu!</i>	<i>tšiirehi!</i>
imp praes plur 2.	<i>kuttsuga!</i>	<i>tšiirehtiga!</i>
act partic praes	<i>kuttsunnud</i>	<i>tšiirehtinnüd</i>
pass partic imperf	<i>kutsuttu</i>	<i>tšiirehittü</i>
cselekvő szubjektum/objektum	<i>kuttsuja</i>	<i>tšiirehtijä</i>

Ennek az iger típusnak, amely az infinitivus képzője nélkül zömében két-szótagú, a tövében igen gyakori a fokváltakozás.

Az indicativus imperfectum jele egyes szám 3. személyben: Ø

Az indicativus imperfectum ragja egyes szám 3. személyben: Ø

Minden más tekintetben az igeragozás szabályainak teljesen megfelelően jár el a vót nyelv. Ebbe az igeragozási típusba jelentősebb számú ige tartozik.

A fentiek mellett továbbiak:

asua 'él vhol'; *aukkua* 'ugat'; *ehtiä* 'díszít'; *irnua* 'nyerít'; *issua* 'ül'; *ka-sia* 'tisztít'; *kooria* 'levesz'; *kussua* 'kialszik'; *kuulua* 'hallatszik'; *ležiä* 'fekszik'; *liukua* 'csúszik'; *läsia* 'megbetegszik'; *mäntšiä* 'játszik'; *oolia* 'kíván'; *prostia* 'megbocsát'; *raapia* 'karmol'; *rissiä* 'keresztel'; *soossua* 'beleegyez'; *suutia* 'elítél'; *süntüä* 'megszületik'; *tapahtua* 'történik'; *tilkkua* 'csöpög'; *torua* 'szid'; *tõhtia* 'enged'; *tüüntüä* 'elcsendesedik'; *tšüsüä* 'kérdez'; *ujua* 'úszik'; *ukkua* 'elvész'; *vahtia* 'öriz'; *vinkua* 'fütyül'; *väsüä* 'elfárad'; *õppia* 'tanul'; *õttsia* 'keres'; *ühissüä* 'egyesül'; *üppiä* 'ugrik'.

III. -aa,-ua végződésű infinitivus

képző	inf I.	inf II.	ind praes sing 3.	ind imperf sing 3.	jelentés
-aa	<i>alka-a</i>	<i>alka-ma</i>	<i>alga-b</i>	<i>alkõ</i>	'elkezd'
-ua	<i>taku-a</i>	<i>tako -ma</i>	<i>tago-b</i>	<i>takõ</i>	'üt'

Ragozási minta:

inf I.	<i>alkaa</i>	<i>takua</i>
inf I. iness	<i>alkaaz</i>	<i>takooz</i>
inf II.	<i>alkama</i>	<i>takoma</i>
ind praes sing 3.	<i>algab</i>	<i>tagob</i>
ind praes plur 3.	<i>alkaa</i>	<i>takua</i>
ind imperf sing 3.	<i>alkõ</i>	<i>takõ</i>
ind imperf plur 3.	<i>algõtti</i>	<i>tagotti</i>
cond praes sing 3.	<i>alkaiz</i>	<i>takoiz</i>
cond praes plur 3.	<i>algõttaiz</i>	<i>tagottaiz</i>
imp praes sing 2.	<i>alga!</i>	<i>tago!</i>
imp praes plur 2.	<i>alkaga!</i>	<i>takoga!</i>
act partic praes	<i>alkannud</i>	<i>takonnud</i>
pass partic imperf	<i>algõttu</i>	<i>tagottu</i>
cselekvő szubjektum/objektum	<i>alkaja</i>	<i>takója</i>

Ennek az igitípusnak, amely az infinitivus képzője nélkül zömében két-szótagú, a tövében többször előfordul a magánhangzó megváltozása (*a/õ, u/o/õ*).

Az indicativus imperfectum jele egyes szám 3. személyben: Ø

Az indicativus imperfectum ragja egyes szám 3. személyben: Ø

Minden más tekintetben az igeragozás szabályainak teljesen megfelelően jár el a vót nyelv.

Ebbe az igeragozási típusba viszonylag sok ige tartozik.

A fentiek mellett továbbiak:

ajaa 'kiterel'; *antaa* 'ad'; *javaa* 'megöröl'; *kaittsaa* 'megvéd'; *kaivua* 'ás'; *kantaa* 'hord'; *kassaa* 'locsol'; *kattsua* 'meglátogat'; *kattaa* 'betakar'; *kazvaa* 'megnő'; *laulaa* 'énekel'; *leipua* '(kenyeret) süt'; *mahsaa* 'kifizet'; *nagraa* 'nevet'; *nõvvua* 'tanácsol'; *painaa* 'nyom (v)'; *paissaa* 'fénylik'; *punua* 'csavar (v)'; *põnkua* 'felás'; *rikkua* 'feldönt'; *sataa* 'esik (eső)'; *situa* 'kötöz'; *sõi-sua* 'áll (v)'; *tahtua* 'akar'; *tappaa* 'megöl'; *tšiskua* 'leszakít'; *uskua* 'elhisz'; *vaattaa* 'megnéz'; *valaa* 'ont'; *viskua* 'dob (v)'.

IV. -ua,-üä végződésű infinitivus

képző	inf I.	inf II.	ind praes sing 3.	ind imperf sing 3.	jelentés
-ua	<i>murtu-a</i>	<i>murtuu-ma</i>	<i>murtuu-b</i>	<i>murtu</i>	'török'
-üä	<i>eittü-ä</i>	<i>eittüü-mä</i>	<i>eittüü-b</i>	<i>eittü</i>	'rémül'

Ragozási minta:

inf I.	<i>murtua</i>	<i>eittüä</i>
inf I. iness	<i>murtuuz</i>	<i>eittüüz</i>
inf II.	<i>murtuuma</i>	<i>eittüümä</i>
ind praes sing 3.	<i>murtuub</i>	<i>eittüüb</i>
ind praes plur 3.	<i>murtua</i>	<i>eittüä</i>
ind imperf sing 3.	<i>murtu</i>	<i>eittü</i>
ind imperf plur 3.	<i>murtuutti</i>	<i>eittüütti</i>
cond praes sing 3.	<i>murtuiz</i>	<i>eittüüz</i>
cond praes plur 3.	<i>murtuuttaiz</i>	<i>eittüüttäiz</i>
imp praes sing 2.	<i>murtuu!</i>	<i>eittüü!</i>
imp praes plur 2.	<i>murtuuga!</i>	<i>eittüüga!</i>
act partic praes	<i>murtuunnud</i>	<i>eittüünnüd</i>
pass partic imperf	<i>murtuuttu</i>	<i>eittüüttü</i>
cselekvő szubjektum/objektum	<i>murtuujä</i>	<i>eittüüjä</i>

Ennek az igeragozási típusnak az igéi az infinitivus képzője nélkül egy- vagy kétszótagúak.

A hasonló végződésű más típusba tartozó igékhez képest a tövégi -u és -ü magánhangzó a toldalékolt alakok nagy többségében megnyúlik.

Az indicativus imperfectum jele egyes szám 3. személyben: Ø

Az indicativus imperfectum ragja egyes szám 3. személyben: Ø

Minden más tekintetben az igeragozás szabályainak teljesen megfelelően jár el a vót nyelv.

Ebbe az igeragozási típusba nagyon csekély számú ige tartozik.

A fentiek mellett továbbiak:

kukõrtua 'felborul'; *suuttua* 'haragszik'; *tarttua* 'belekapaszkodik'; *tõk-kua* 'leesik'; *umaltua* 'berüg (lerészegedik)'; *viipüä* 'tartózkodik vhol'; *väi-tšähtää* 'csillog'; *vääntüä* 'pörög'; *õmõhtua* 'megpenészedik'; *äištäüüttüä* 'felbosszantja magát'.

V. -aa,-ää,-õa,-iä végződésű infinitivus

képző	inf I.	inf II.	ind praes sing 3.	ind imperf sing 3.	jelentés
-aa	<i>avitta-a</i>	<i>avitta-ma</i>	<i>avita-b</i>	<i>avitt-i</i>	'segít'
-ää	<i>pitä-ä</i>	<i>pitä-mä</i>	<i>piä-b</i>	<i>pit-i</i>	'tart'
-õa	<i>lukõ-a</i>	<i>lukõ-ma</i>	<i>lugõ-b</i>	<i>lutš-i</i>	'olvas'
-iä	<i>imi-ä</i>	<i>ime-mä</i>	<i>ime-b</i>	<i>im-i</i>	'szopik'

Ragozási minta:

inf I.	<i>lukõa</i>	<i>pitää</i>
inf I. iness	<i>lukõõz</i>	<i>pitääz</i>
inf II.	<i>lukõma</i>	<i>pitämä</i>
ind praes sing 3.	<i>lugõb</i>	<i>piäb</i>
ind praes plur 3.	<i>lukõa</i>	<i>pitää</i>
ind imperf sing 3.	<i>lutši</i>	<i>piti</i>
ind imperf plur 3.	<i>lugõtti</i>	<i>piätti</i>
cond praes sing 3.	<i>lukõiz</i>	<i>piteiz</i>
cond praes plur 3.	<i>lugõttaiz</i>	<i>piättäiz</i>
imp praes sing 2.	<i>lugõ!</i>	<i>piä!</i>
imp praes plur 2.	<i>lukõga!</i>	<i>pitäga!</i>
act partic praes	<i>lukõnnud</i>	<i>pitännüd</i>
pass partic imperf	<i>lugõttu</i>	<i>piättü</i>
cselekvő szubjektum/objektum	<i>lukõja</i>	<i>pitäjä</i>

Ennek az igitípusnak, amely az infinitivus képzője nélkül többnyire két-, olykor többszótagú, a tövében gyakran előfordul a fokváltakozás.

Az indicativus imperfectum jele egyes szám 3. személyben: -i

Az indicativus imperfectum ragja egyes szám 3. személyben: Ø

Minden más tekintetben az igeragozás szabályainak teljesen megfelelően jár el a vót nyelv. Ebbe az igeragozási típusba nagyon sok ige tartozik. Itt kap helyet eltérő főnévi igenévi végződése ellenére a *tuntia* 'tud, ismer' ige is.

A fentiek mellett továbbiak:

arjottaa 'gyakorol'; *ed'dittsää* 'virágzik'; *elää* 'él'; *haissaa* 'megszagol'; *ilmottaa* 'közöl'; *isuttaa* 'elültet'; *itkõa* 'sír (v)'; *jatkaa* 'folytat'; *jättää* 'hagy'; *kazvattaa* 'nevel'; *laskõa* 'enged'; *lõpõttaa* 'befejez'; *lähtiä* 'indul'; *nossaa* 'felemel'; *oottaa* 'vár (v)'; *praavittaa* 'javít'; *saattaa* 'küld'; *sukõa* 'fésül'; *sõvõttaa* 'öltöztet'; *tõõttää* 'dolgozik'; *tšähtsiä* 'elrendel'; *valittaa* 'panaszcodik'; *valmissaa* 'felkészít'; *venuttaa* 'húz'; *võittaa* 'győz'; *väittää* 'visz'; *õmissaa* 'birtokol'; *õpõttaa* 'tanít'; *õssaa* 'vásárol'; *ürittää* 'próbál'.

VI. -taa,-tää végződésű infinitivus

képző	inf I.	inf II.	ind praes sing 3.	ind imperf sing 3.	jelentés
-aa	<i>laulahta-a</i>	<i>laulahtaa-ma</i>	<i>laulahtaa-b</i>	<i>laulahti-i</i>	'eldalol'
-ää	<i>lentä-ä</i>	<i>lentää-mä</i>	<i>lentää-b</i>	<i>lenti-i</i>	'repül'

Ragozási minta:

inf I.	<i>laulahtaa</i>	<i>lentää</i>
inf I. iness	<i>laulahtaaz</i>	<i>lentääz</i>
inf II.	<i>laulahtaama</i>	<i>lentäämä</i>
ind praes sing 3.	<i>laulahtaab</i>	<i>lentääb</i>
ind praes plur 3.	<i>laulahtaa</i>	<i>lentää</i>
ind imperf sing 3.	<i>laulahtii</i>	<i>lenti</i>
ind imperf plur 3.	<i>laulahtaatti</i>	<i>lentäätti</i>
cond praes sing 3.	<i>laulahtaiz</i>	<i>lentäiz</i>
cond praes plur 3.	<i>laulahtaattaiz</i>	<i>lentäättäiz</i>
imp praes sing 2.	<i>laulahtaa!</i>	<i>lentää!</i>
imp praes plur 2.	<i>laulahtaaga!</i>	<i>lentääga!</i>
act partic praes	<i>laulahtaannud</i>	<i>lentäännüd</i>
pass partic imperf	<i>laulahtaattu</i>	<i>lentäättü</i>
cselekvő szubjektum/objektum	<i>laulahtaaja</i>	<i>lentääjä</i>

Ennél az iger típusnál, amely az infinitivus képzője nélkül leginkább két- és többszótagú, a hasonló végződésű más típusba tartozó igékhez képest a tövégi *-a* és *-ä* magánhangzó a toldalékolt alakok nagy többségében megnyúlik.

Az indicativus imperfectum jele egyes szám 3. személyben: *-i*

Az indicativus imperfectum ragja egyes szám 3. személyben: Ø

Minden más tekintetben az igeragozás szabályainak teljesen megfelelően jár el a vót nyelv.

Ebbe az igeragozási típusba viszonylag kevesebb ige tartozik.

A fentiek mellett továbbiak:

apagoittaa 'savanyít'; *armahtaa* 'kegyelmez'; *kahnugoittaa* 'fagyaszt'; *makahtaa* 'elalszik'; *nagrahtaa* 'elneveti magát'; *neelähtää* 'lenyel'; *pajattaa* 'beszélget'; *räägahtaa* 'kiált'; *söisahtaa* 'megáll'; *tšuudittaa* 'tűnik vmi-lyennek'; *unöhtaa* 'elfelejt'; *vaatahtaa* 'rápillant'; *vajöhtaa* 'cserél'; *vingah-
taa* 'fütyörészik'; *vizgahtaa* 'eldob'; *öhtagoittaa* 'vacsorázik'; *äälähtää* 'ki-
ejt (hangot)'; *örtsähtää* 'felébred'; *örähtää* 'dörmög'; *ümmärtää* 'megért';
üpähtää 'leugrik'.

VII. -lla, -llä, -rra, -nna, -nnä, -sa, -sä, -hä végződésű infinitivus

képző	inf I.	inf II.	ind praes sing 3.	ind imperf sing 3.	jelentés
-lla	<i>ajõll-a</i>	<i>ajõð-ma</i>	<i>ajõð-b</i>	<i>ajõl-i</i>	'halad'
-llä	<i>petell-ä</i>	<i>pettee-mä</i>	<i>pettee-b</i>	<i>pettel-i</i>	'csal'
-rra	<i>purr-a</i>	<i>purõ-ma</i>	<i>purõ-b</i>	<i>pur-i</i>	'harap'
-nna	<i>pann-a</i>	<i>paa-maa</i>	<i>paa-b</i>	<i>pan-i</i>	'rak'
-nnä	<i>menn-ä</i>	<i>mee-mää</i>	<i>mee-b</i>	<i>men-i</i>	'megy'
-sa	<i>joohs-a</i>	<i>joohsõ-ma</i>	<i>joohzõ-b</i>	<i>joohs-i</i>	'fut'
-sä	<i>pes-ä</i>	<i>pese-mä</i>	<i>peze-b</i>	<i>pes-i</i>	'mos'
-hä	<i>näh-ä</i>	<i>nätshe-mä</i>	<i>näe-b</i>	<i>näts-i</i>	'lát'

Ragozási minta:

inf I.	<i>ajõlla</i>	<i>pesä</i>
inf I. iness	<i>ajõllõz</i>	<i>pesez</i>
inf II.	<i>ajõðma</i>	<i>pesemä</i>
ind praes sing 3.	<i>ajõðb</i>	<i>pezeb</i>
ind praes plur 3.	<i>ajõlla</i>	<i>pesä</i>
ind imperf sing 3.	<i>ajõli</i>	<i>pesi</i>
ind imperf plur 3.	<i>ajõlti</i>	<i>pesti</i>
cond praes sing 3.	<i>ajõlõiz</i>	<i>peseiz</i>
cond praes plur 3.	<i>ajõltaiz</i>	<i>pestäiz</i>
imp praes sing 2.	<i>ajõð!</i>	<i>peze!</i>
imp praes plur 2.	<i>ajõlka!</i>	<i>peska!</i>
act partic praes	<i>ajõllud</i>	<i>peznüd</i>
pass partic imperf	<i>ajõltu</i>	<i>pestü</i>
cselekvő szubjektum/objektum	<i>ajõlija</i>	<i>pesijä</i>

Ennek az igitípusnak, amely az infinitivus képzője nélkül többnyire két-, olykor többszótagú, a tövében gyakran előfordul a fokváltakozás.

Az indicativus imperfectum jele egyes szám 3. személyben: *-i*

Az indicativus imperfectum ragja egyes szám 3. személyben: Ø

Minden más tekintetben az igeragozás szabályainak teljesen megfelelően jár el a vót nyelv.

Ebbe az igeragozási típusba viszonylag sok ige tartozik.

A fentiek mellett néhány nagyon gyakori:

haisa 'illatozik'; *imetellä* 'csodálkozik'; *jutõlla* 'beszél'; *koolla* 'meghal'; *kuulla* 'hall'; *mõrisä* 'morog'; *ootõlla* 'reménykedik'; *pilahilla* 'tréfál'; *sur-ra* 'meghal'; *tehä* 'csinál'; *tšävvellä* 'sétál'; *varjõlla* 'véd'; *õmmõlla* 'varr'.

VIII. -ata, -õta, -etä végződésű infinitivus

képző	inf I.	inf II.	ind praes sing 3.	ind imperf sing 3.	jelentés
-ata	<i>taga-ta</i>	<i>taka-nõ-ma</i>	<i>taka-nõ-b</i>	<i>taka-n-ii</i>	'hátrál'
-õta	<i>laugõ-ta</i>	<i>laukõ-nõ-ma</i>	<i>laukõ-nõ-b</i>	<i>laukõ-n-</i>	'lelő'
-etä	<i>üle-tä</i>	<i>üle-ne-mä</i>	<i>üle-ne-b</i>	<i>üle-n-i</i>	'emelkedik'

Ragozási minta:

inf I.	<i>tagata</i>	<i>ületä</i>
inf I. iness	<i>tagatõz</i>	<i>ületez</i>
inf II.	<i>takanõma</i>	<i>ülenemä</i>
ind praes sing 3.	<i>takanõb</i>	<i>üleneb</i>
ind praes plur 3.	<i>tagata</i>	<i>ületä</i>
ind imperf sing 3.	<i>takanii</i>	<i>üleni</i>
ind imperf plur 3.	<i>tagatti</i>	<i>ületti</i>
cond praes sing 3.	<i>takanõiz</i>	<i>üleneiz</i>
cond praes plur 3.	<i>tagattaiz</i>	<i>ülettäiz</i>
imp praes sing 2.	<i>takanõ!</i>	<i>ülene!</i>
imp praes plur 2.	<i>tagatka!</i>	<i>ületka!</i>
act partic praes	<i>tagannud</i>	<i>ülennüid</i>
pass partic imperf	<i>tagattu</i>	<i>ülettöi</i>
cselekvő szubjektum/objektum	<i>takanõja</i>	<i>ülenejä</i>

Ennél az igitípusnál, amely az infinitivus képzője nélkül leginkább két-szótagú, a főnévi igenév képzője a klasszikus finnségi *-ta*, *-tä*.

Az előző típustól annyiban tér el, hogy a ragozás során a fő több alakban is *-na*, *-nõ*, *-ne* szótaggal bővül. Az ige gyakran továltakozáson is átesik.

Az indicativus imperfectum jele egyes szám 3. személyben: *-i*

Az indicativus imperfectum ragja egyes szám 3. személyben: Ø

Ebbe az igeragozási típusba viszonylag kevesebb ige tartozik. Az itteni igeek szinte kivétel nélkül visszaható, esetleg gyakorító jelentésűek.

A fentiek mellett továbbiak:

alõta 'alacsonyodik'; *apata* 'megsavanyodik'; *eetä* 'előrehalad'; *ilmetä* 'mutatkozik'; *lämmetä* 'felmelegszik'; *lüheta* 'megrövidül'; *noorõta* 'megfiatalodik'; *pagõta* 'szalad'; *parata* 'gyógyul'; *pimetä* 'sötétedik'; *selletä* 'világosodik'; *vad'dõta* 'megnémul'; *vanõta* 'megöregedik'; *vähetä* 'lecsökken'; *õd'dõta* 'kiegyenesedik'; *õhzõta* 'hány, okádik'.

IX. -ata, -ota, -uta, -õta, -ütä, -ütü, -etä, -itä végződésű infinitivus

képző	inf I.	inf II.	ind praes sing 3.	ind imperf sing 3.	jelentés
-ata	<i>ava-ta</i>	<i>avaa-ma</i>	<i>avaa-b</i>	<i>ava-z</i>	'kinyit'
-ota	<i>ero-ta</i>	<i>eroa-ma</i>	<i>eroa-b</i>	<i>eroa-z</i>	'eltér'
-uta	<i>irmu-ta</i>	<i>irmua-ma</i>	<i>irmua-b</i>	<i>irmu-z</i>	'retteg'
-õtä	<i>nogõ-ta</i>	<i>nokõa-ma</i>	<i>nokõa-b</i>	<i>nokõ-z</i>	'füstöl'
-ätä	<i>eitä-tä</i>	<i>eittää-mä</i>	<i>eittää-b</i>	<i>eittä-z(i)</i>	'ráront'
-ütä	<i>pöllü-tä</i>	<i>pöllüä-mä</i>	<i>pöllüä -b</i>	<i>pöllü-z</i>	'porol'
-etä	<i>ääle-tä</i>	<i>äälää-mä</i>	<i>äälää-b</i>	<i>äälä-z</i>	'kiejt'
-itä	<i>ävi-tä</i>	<i>äpiä-mä</i>	<i>äpieä-b</i>	<i>äpi-z</i>	'szégyel'

Ragozási minta:

inf I.	<i>avata</i>	<i>pöllütä</i>
inf I. iness	<i>avatõz</i>	<i>pöllüte</i>
inf II.	<i>avaama</i>	<i>pöllüämä</i>
ind praes sing 3.	<i>avaab</i>	<i>pöllüäb</i>
ind praes plur 3.	<i>avata</i>	<i>pöllütä</i>
ind imperf sing 3.	<i>avaz</i>	<i>pöllüz</i>
ind imperf plur 3.	<i>avatti</i>	<i>pöllütti</i>
cond praes sing 3.	<i>avajaisõiz</i>	<i>pöllüjäiseiz</i>
cond praes plur 3.	<i>avattaiz</i>	<i>pöllüttäiz</i>
imp praes sing 2.	<i>avaa!</i>	<i>pöllüä!</i>
imp praes plur 2.	<i>avatka!</i>	<i>pöllütka!</i>
act partic praes	<i>avannud</i>	<i>pöllünnüd</i>
pass partic imperf	<i>avattu</i>	<i>pöllüttü</i>
cselekvő szubjektum/objektum	<i>avaaja</i>	<i>pöllüäjä</i>

Ennél az igitípusnál, amely az infinitivus képzője nélkül leginkább két-szótagú, a főnévi igenév képzője a klasszikus finnségi *-ta*, *-tä*. Az ige gyakran töváltakozáson esik át.

Az indicativus imperfectum jele egyes szám 3. személyben: Ø

Az indicativus imperfectum ragja egyes szám 3. személyben: -z

Ebbe az igeragozási típusba viszonylag sok ige tartozik.

A fentiek mellett néhány további példa:

duumata 'gondol'; *kadgõta* 'leszakad'; *kogota* 'gyűjt'; *kuivata* 'megszárít'; *lahguta* 'eltávozik'; *levätä* 'kipiheni magát'; *magata* 'elalszik'; *mitata* 'lemér'; *palata* 'visszatér'; *selvitä* 'kivilágosodik'; *suvata* 'szeret'; *süühütä* 'viszket'; *tavata* 'összetalálkozik'; *uhgata* 'megfenyeget'; *ukata* 'elveszít'; *vasata* 'válaszol'; *üllätä* 'magára hagy'; *üpäta* 'ugrik'.

X. *-uta, -ütü végződésű infinitivus*

képző	inf I.	inf II.	ind praes sing 3.	ind imperf sing 3.	jelentés
-uta	<i>naisiu-ta</i>	<i>naisiu-ma</i>	<i>naisiu-b</i>	<i>naisiu-z</i>	'nőszül'
-ütä	<i>eittäü-tä</i>	<i>eittäü-mä</i>	<i>eittäü-b</i>	<i>eittäü-z</i>	'íjed'

Ragozási minta:

inf I.	<i>naisiuta</i>	<i>eittäütä</i>
inf I. iness	<i>naisiutõz</i>	<i>eittäütez</i>
inf II.	<i>naisiuma</i>	<i>eittäümä</i>
ind praes sing 3.	<i>naisiub</i>	<i>eittäüb</i>
ind praes plur 3.	<i>naisiuta</i>	<i>eittäütä</i>
ind imperf sing 3.	<i>naisiuz</i>	<i>eittäüz</i>
ind imperf plur 3.	<i>naisiutti</i>	<i>eittäütti</i>
cond praes sing 3.	<i>naisiujaisõiz</i>	<i>eittäüjäiseiz</i>
cond praes plur 3.	<i>naisiuttaiz</i>	<i>eittäüttäiz</i>
imp praes sing 2.	<i>naisiu!</i>	<i>eittäü!</i>
imp praes plur 2.	<i>naisiuga!</i>	<i>eittäüga!</i>
act partic praes	<i>naisiunnud</i>	<i>eittäünnüd</i>
pass partic imperf	<i>naisiuttu</i>	<i>eittäüttü</i>
cselekvő szubjektum/objektum	<i>naisiuja</i>	<i>eittäüjä</i>

Ennél az igitípusnál, amely az infinitivus képzője nélkül leginkább két-szótagú, a főnévi igenév képzője a klasszikus finnségi *-ta, -tä*, amelyet általában diftongusra végződő *tõ* előz meg. Az ebbe a típusba tartozó igék főleg visszaható szemléletűek, ezért sorolhatjuk őket külön csoportba. Az igitő a teljes toldalékolás során változatlan marad, így ez a típus egyszerű ragozása.

Az indicativus imperfectum jele egyes szám 3. személyben: Ø

Az indicativus imperfectum ragja egyes szám 3. személyben: *-z*

Ebbe az igeragozási típusba viszonylag kevesebb ige tartozik.

A fentiek mellett továbbiak:

antauta 'megadja magát'; *avõuta* 'kinyílik'; *ehteütä* 'cicomázkodik'; *is-suuta* 'leül'; *kasiuta* 'tisztogatja magát'; *kooriuta* 'felszedelözködik'; *laskõuta* 'leereszkedik'; *lisäütä* 'gyarapodik'; *lõpõuta* 'befejeződik'; *näüttiütä* 'tetszik'; *näütä* 'látszik vmilyennek'; *panõuta* 'elhelyezkedik'; *peittäütä* 'elrejtőzik'; *peseütä* 'fürdik'; *savvõuta* 'agyagból készül'; *sõisõuta* 'megáll'; *sõ-põuta* 'felöltözködik'; *sättiütä* 'helyreáll'; *taipõuta* 'meghajlik'; *tõmpauta* 'nyújtózik'; *tšeeltäütä* 'visszautasít'.

A lényegi megkülönböztető jegyeket összehasonlítva az igeragozási típusok rendszere az alábbi táblázatban foglalható össze.

típus	inf végződése	ind imperf sing 3. igejel	ind imperf sing 3. igerag
I	(egyszótagú ige) -vva, -vvä, -d'dä, -d'dä	-i	Ø
II	-ua, -üä, -ia, -iä	Ø	Ø
III	-aa, -ua		
IV	-ua, -üä		
V	-aa, -ää, -õa, -iä	-i	
VI	-taa, -tää		
VII	-lla, -llä, -rra, -nna, -nnä, -sa, -sä, -hä		
VIII	-ata, -õta, -etä		
IX	-ata, -ota, -uta, -õta, -ätä, -ütä, -etä, -itä	Ø	-z
X	(visszaható ige) -uta, -ütä		

14. ábra: Az igeragozási típusok rendszere

AZ IGEKÖTŐ

A vót nyelv nem ismeri a klasszikus értelemben vett igeekötőt, amely az igit megelőzve azzal összetételt is alkothat.

A többi keleti balti finn nyelvben számos határozószó/névutó/elöljáró vesz részt egy „látens igeekötősődésben”. Ilyenkor az igit követve azokkal szerkezetbe kapcsolódik (többé-kevésbé hasonló módon, mint az angol nyelvben; avagy ugyanúgy, mint azokban a nyelvekben, amelyek az igevel előtte összetételbe kerülő igeekötőt hátravetve külön is használják).

Ezekben az esetekben még nem történik meg a valóságos igeekötősődés, a határozószót, névutót vagy elöljárót inkább tekinthetjük ilyenkor egyfajta „igeutó” szónak.

A vót nyelvű forrásokban azonban még elvétve sincs hasonlónak nyoma. Ezért a legtöbb vót igenek magyarul sokszor szóbokor felel meg, ugyanis a vót jelentés hordozza a magyar igeekötős jelentéseknek megfelelőket is.

AZ EGYÉB SZÓFAJOK

Bár alaktanilag az igekötő és nagyrészt az előljáró, illetve a névutó is semleges szófajúnak tekinthető, az igék, valamint a névszók körében való tárgyalásuk – az azok alaktanára való hatásuk alapján – indokolható volt. Alaktanilag azonban végképp semlegesek a névelők, a kötőszók, a módosítószók és az indulatszók.

A névelő

A főnév jellemzésekor írtak értelmében – az igekötőhöz hasonlóan – a vót gyakorlatilag nem ismeri a határozott *a*, *az* és a határozatlan *egy* névelőt sem.³⁴

Még akkor sem, ha a *se* 'az' mutató névmás, illetve az *űhs* 'egy' számnév olykor átalakuló szerepével a határozott, illetve határozatlan névelőféleség ki-fejlődésének mutatkoznak jelei főleg a folklórban.

Például:

Űhs meez tahtõ pall'o maat saavva.

'Egy ember sok földet akart kapni.'

Lankõz maalõ se meez.

'Földre esett az ember...'³⁵

A kötőszó

A kötőszókra a minden nyelvben ismert tudnivalók érvényesek, miszerint összetett mondatok tagmondatait, vagy a mondaton belül mondatrészeket kapcsolnak össze. Összetett mondatokban (és szószerkezeteken belül is) a kötőszónak lehet mellérendelő vagy alárendelő szerepe. A kötőszóként viselkedő vonatkozó névmások értelemszerűen alárendelő szerepűek. A kötőszó lehet egyes, és lehet páros is.

A leggyakoribb (egyes) vót kötőszavak:

a 'de, azonban, viszont, ellenben, pedig'; *ain* 'de, azonban, viszont, ellenben, pedig'; *ato* 'egyébként'; *dalisko* 'vagy hát'; *ito* 'mindazonáltal'; *ja* 'és'; *no* 'de, azonban, viszont, ellenben, pedig'; *štõbõ* 'hogya'; *taki* 'ennek ellenére'; *vai* 'ha'; *vaikka* 'még ha'.

Páros kötőszó például: *i..., i...* 'mind..., mind...'.³⁴

³⁴ Vö. 56. oldal.

³⁵ Lásd a *Kõik on minu* című népmesében. In: ЧЕРНЯЯСКИЙ, В.: *Vad'da ceeli. Izeõpõttaja – Водский язык. Самоучитель*. 72.

A módosítószó

Ezeket a szavakat a beszélő viszonyulása szerint kategorizálhatjuk.

Kifejezhetnek

- kérdést: *vai* '-e, vajon, vajh';
- állítást: *daa* 'igen, persze, valóban, csakugyan';
- határozatlanságot: *jo* 'hát...'

Mivel a kommunikáció során nagyon gyakran önmagukban állnak, tulajdonképpen mondatszónak is tekinthetők.

Az indulatszó

Ezek a szavak – mint minden nyelvben – a beszélő indulatainak, érzelmeinek kifejezését szolgáló nyelvi eszközök. Megtestesíthetnek örömet, fájdalmat, vágyakozást, bosszúságot, csodálkozást stb.

Például:

ah! 'ah! ó!'; *ai voi!* 'ejha! tyúha!'; *aijai!* 'ajaj!'; *naa!* 'na!'; *no!* 'no!'; *no-daa!* 'nahát!'; *noka!* 'nos hát! rajta!'; *näe!* 'nicsak! lám!'; *tsap-tsarap!* 'vonnics!'

A kommunikáció során ezek is a leggyakrabban önmagukban állnak, így ugyancsak mondatszónak is tekinthetők.

Szókészlettan

Ha a nyelvtanok alapvető részeit hangtanra, szótanra és mondattanra tagoljuk, akkor a szavak szerkezetén és a szófajok alaktani viselkedésén túl a szótan tartalmazza még a szókészlet jellemzését, a hangalak és a jelentés közötti kapcsolatot, valamint a szóalkotás és a szókincsbővítés módjait is, majd egyes frazémák viselkedésének vizsgálatával jut el a mondattan határára.

Az itteni eljárás alapján a szótan ebben a kötetben alaktanra és szókészlettanra válik szét, többek között azért is, mert a vót nyelvtan legfőbb forrásaiban is külön hangsúlyos részt képez a morfológia, azaz az alaktani kérdéseket taglaló rész.

AZ EREDETI SZÓKINCS

Ennek a nyelvtannak nem feladata az alaposabb nyelvtörténeti és etimológiai vizsgálat és a tágabb nyelvrokonság bizonyítása sem. A megközelítés megmarad a balti-finnnek családján belül.

A szókészlet bemutatásának kiinduló gondolata az, hogy a vót nyelv legősibb szavainak – így a számneveknek, névmásoknak, alapvető mellékneveknek, a főnevek közül a testrészek neveinek, a természetrajzi kifejezéseknek, az igék körében az alapvető cselekvések, történések neveinek – meghatározó többségükben eredeti finnséginek kell lenniük.

A szókincsnek ebbe a részébe tartoznak a családi, rokonsági nevek, a közvetlen környezet állat- és növénynevei is. Nyilvánvaló, hogy sok esetben némileg módosult hangalakokkal találkozhatunk, és az idők folyamán a jelentés is módosulhatott.

Az összehasonlítás céljára kiválasztott szókincshányad finn és észti szavainak vót megfelelőikkel való egybevetése alátámasztja a leírtakat. Itt nem vizsgálva azt, hogy távolabbi finnugor, sőt uráli nyelvekkel való közös eredetnek látszik-e nyoma, miként azt sem, hogy esetleg egy ősi finnugor állapottól szókészletébe bekerülhettek-e kölcsönszavak, a más eredetű nyelvekből (nyelvcsaládokból) való nagyon korai átvételek. (Ugyanakkor az egybevetés mindkét típusra kínál példát is, köszönhetően a magyar, illetve orosz megfelelők megadásának.)

<i>magyar</i>	finn	VÓT	észt	<i>orosz</i>
egy	yksi	<i>ühsi</i>	üks	один
kettő	kaksi	<i>kahsi</i>	kaks	два
három	kolme	<i>kõm</i>	kolm	три
négy	neljä	<i>nellä</i>	neli	четыре
öt	viisi	<i>viisi</i>	viis	пять
hat	kuusi	<i>kuusi</i>	kuus	шесть
hét	seitsemän	<i>seitsee</i>	seitse	семь
nyolc	kahdeksan	<i>kahõsaa</i>	kaheksa	восемь
kilenc	yhdeksän	<i>ühesää</i>	üheksa	девять
tíz	kymmenen	<i>tšümee</i>	kümme	десять
száz	sata	<i>sada</i>	sada	сто
ezer	tuhhat	<i>tuhad</i>	tuhhat	тысяча
én	minä	<i>miä</i>	mina	я
te	sinä	<i>siä</i>	sina	ты
ő	hän	<i>tämä</i>	tema	он, она
mi	me	<i>müü</i>	me	мы
ti	te	<i>tüü</i>	te	вы
ők	he	<i>nämä</i>	nemad	они
ki	ken	<i>tšen</i>	kes	кто
mi	mi(kä)	<i>mi(kä)</i>	mis	что
hol	missä	<i>kuz</i>	kus	где
hová	mihin	<i>kuhõõ</i>	kus	куда
mikor	milloin	<i>kõõz</i>	millal	когда
hogyan	kuinka	<i>kui</i>	kuidas	как
melyik	kumpi	<i>kumpa</i>	kumb	который
itt	täällä	<i>tääll</i>	siin	тут
ott	siällä	<i>siäll</i>	seal	там
alul	alhaalla	<i>all</i>	all	внизу
felül	ylhäällä	<i>üleel</i>	üleval	наверху
elöl	edessä	<i>eez</i>	ees	впереди
hátul	takana	<i>takanna</i>	taga	назад
most	nyt	<i>nüd</i>	nüüd	теперь
már	jo	<i>jo</i>	juba	уже
család	perhe	<i>pere</i>	pere	семья
férő	mies	<i>meez</i>	mees	муж
asszony	nainen	<i>nain</i>	naine	жена
apa	isä	<i>isä</i>	isa	отец
anya	äiti	<i>emä</i>	ema	мать

<i>magyar</i>	finn	VÓT	észt	<i>orosz</i>
fia	poika	<i>poika</i>	poiss	сын
lánya	tytär	<i>tütär</i>	tütär	дочь
gyermek	lapsi	<i>lahsi</i>	laps	ребенок
fivér	veli	<i>velli</i>	veli	брат
nővér	sisar	<i>sõzar</i>	sõsar	сестра
após	appi	<i>äd'd'ä</i>	äi	тесть
anyós	anoppi	<i>ämmä</i>	ämm	тёща
név	nimi	<i>nimi</i>	nimi	имя
szó	sana	<i>sõna</i>	sõna	слово
hang	ääni	<i>ääli</i>	hääl	голос
fej	pää	<i>pää</i>	pää	голова
haj	hius	<i>ivuz</i>	juus	волос
homlok	otsa	<i>õttsa</i>	occa	лоб
fül	korva	<i>kõrva</i>	kõrv	ухо
szem	silmä	<i>silmä</i>	silm	глаз
orr	nenä	<i>nenä</i>	nina	нос
száj	suu	<i>suu</i>	suu	рот
fog	hammas	<i>ammaz</i>	hammas	зуб
nyelv	kieli	<i>tšeeli</i>	keel	язык
áll (s)	leuka	<i>lõuka</i>	lõug	челюсть
torok	kurkku	<i>kurkku</i>	kurk	горло
nyak	kaula	<i>kagla</i>	kael	шея
mell	rinta	<i>rinta</i>	rind	грудь
hát (s)	selkä	<i>seltšä</i>	selg	спина
szív (s)	sydän	<i>süü</i>	süda	сердце
gyomor	maha	<i>makku</i>	magu	желудок
has	vatsa	<i>vassa</i>	vats	живот
máj	maksa	<i>mahsa</i>	maks	печень
epe	sappi	<i>sappi</i>	sapp	желчь
vér	veri	<i>veri</i>	veri	кровь
hús	liha	<i>liha</i>	liha	мясо
csont	luu	<i>luu</i>	luu	кость
bőr	nahka	<i>nahka</i>	nahk	кожа
kéz	käsi	<i>tšäsi</i>	käsi	рука
tenyér	kämmen	<i>tšämmee</i>	kämmal	ладонь
ujj	sormi	<i>sõrmi</i>	sõrm	палец
láb	jalka	<i>jalka</i>	jalg	нога
térd	polvi	<i>põlvi</i>	põlv	колени

<i>magyar</i>	finn	VÓT	észt	<i>orosz</i>
lélek	henki	<i>entši</i>	hing	душа́
szent	pyhä	<i>pühä</i>	püha	свято́й
Isten	Jumala	<i>Jumala</i>	Jumal	Бог
nap	päivä	<i>päivüd</i>	päike	солнце
hold	kuu	<i>kuu</i>	kuu	луна
csillag	tähti	<i>tähti</i>	täht	звезда
ég (s)	taivas	<i>taivaz</i>	taevas	небо
felhő	pilvi	<i>pilvi</i>	pilv	облако
köd	utu	<i>utu</i>	udu	туман
eső	vihma	<i>vihma</i>	vihm	дождь
hó	lumi	<i>lumi</i>	lumi	снег
szél	tuuli	<i>tuuli</i>	tuul	ветер
jég	jää	<i>jää</i>	jää	лёд
víz	vesi	<i>vesi</i>	vesi	вода
tűz (s)	tuli	<i>tuli</i>	tuli	огонь
lég	ilma	<i>ilma</i>	ilm	воздух
föld	maa	<i>maa</i>	maa	земля
vas	rauta	<i>rauta</i>	raud	железо
kő	kivi	<i>tšivi</i>	kivi	камень
ház	koti	<i>koto</i>	koda	дом
út	tie	<i>tee</i>	tee	дорога
rét	niitty	<i>niittü</i>	niit	луг
fű	ruoho	<i>rooho</i>	rohi	трава
erdő	metsä	<i>mettsä</i>	mets	лес
fa	puu	<i>puu</i>	puu	дерево
tölgy	tammi	<i>tammi</i>	tamm	дуб
fenyő	kuusi	<i>kuusi</i>	kuusk	ель
gyökér	juuri	<i>juuri</i>	juur	корень
ág	oksa	<i>õhsa</i>	oks	ветка
levél	lehti	<i>lehto</i>	leht	лист
virág	kukka	<i>kukaz</i>	kukka	цветок
bogyó(termés)	marja	<i>marja</i>	mari	ягода
alma	omena	<i>õuna</i>	õun	яблоко
borsó	herne	<i>herne</i>	hernes	горох
zab	kaura	<i>kagra</i>	kaer	овёс
árpa	ohra	<i>õzra</i>	oder	ячмень
rozs	ruis	<i>rüiz</i>	rukis	рожь
búza	nisu	<i>nisu</i>	nisu	пшеница

<i>magyar</i>	finn	VÓT	észt	<i>orosz</i>
fészek	pesä	<i>pesä</i>	pesa	гнездо
madár	lintu	<i>lintu</i>	lind	птица
tyúk	kana	<i>kana</i>	kana	курица
kakas	kukko	<i>kukkõ</i>	kukk	петух
(vad)liba	hanhi	<i>anõ</i>	hani	гусь
ló	hepo	<i>õpõn</i>	hobune	серебро
tehén	lehmä	<i>lehmä</i>	lehm	корова
juh	lammas	<i>lammaz</i>	lammas	овца
disznó	sika	<i>sika</i>	sigä	свинья
nyúl (s)	jänis	<i>jänezt</i>	jänest	заяц
mókus	orava	<i>õrava</i>	orav	белка
sün(disznó)	siili	<i>siili</i>	siil	ёж
egér	hiiri	<i>üiri</i>	hiir	мышь
macska	katti	<i>katti</i>	siil	кошка
kutya	koira	<i>koira</i>	koer	собака
róka	repo	<i>repo</i>	rebane	лиса
farkas	susi	<i>susi</i>	susi	волк
medve	karhu	<i>karu</i>	karu	медведь
kígyó (*féreg)	mato*	<i>mato</i>	madu	змея
pók	hämähäkki	<i>hämüläin</i>	ämblik	паук
tücsök	sirkka	<i>tširkka</i>	sirts	сверчки
béka(*varangy)	konna*	<i>konna</i>	konn	лягушка
hal (s)	kala	<i>kala</i>	kala	рыба
tenger	meri	<i>meri</i>	meri	море
folyó	jok	<i>jõtsi</i>	jõgi	река
patak (*árok)	oja*	<i>õja</i>	oja	ручей
tó	järvi	<i>järvi</i>	järv	озеро
mocsár	suo	<i>soo</i>	soo	болото
sziget	saari	<i>saari</i>	saar	остров
hegy (domb)	mäki	<i>mätši</i>	mägi	гора
észak	pohjoinen	<i>põhja</i>	põhi	север
dél(*délnyugat)	lounas*	<i>lõunaz</i>	lõuna	юг
kelet	itä	<i>itä</i>	ida	восток
nyugat	länsi	<i>länsi</i>	lääs	запад
tavaszt	kevät	<i>tševäd</i>	kevad	весна
nyár	suvi	<i>suvi</i>	suvi	лето
õsz (s)	syksy	<i>sütšüze</i>	sügis	осень
tél	talvi	<i>talvi</i>	talv	зима

<i>magyar</i>	finn	VÓT	észt	<i>orosz</i>
van	olla	<i>õlla</i>	olema	быть
(el)kezd	alkaa	<i>alkaa</i>	algama	начинать
befejez	lopettaa	<i>lõpõttaa</i>	lõpetama	заканчивать
akar	tahtoa	<i>tahtua</i>	tahtma	хотеть
születik	syntyä	<i>süntüä</i>	sündima	родиться
él (v)	elää	<i>elää</i>	elama	жить
meghal	kuolla	<i>surra/koolla</i>	surema	умирать
áll (v)	seisoa	<i>sõisua</i>	seisma	стоять
ül	istua	<i>issua</i>	istuma	сидеть
alszik (*pihen)	maata*	<i>magõta</i>	magama	спать
eszik	syödä	<i>süvvä</i>	sõõma	есть
iszik	juoda	<i>juvva</i>	jooma	пить
mond	sanoa	<i>sanõta</i>	sõnama	сказать
hív	kutsua	<i>kuttsua</i>	kutsuma	звать
kérdez	kysyä	<i>tšüsüä</i>	küsima	спрашивать
felel	vastata	<i>vasõta</i>	vastama	отвечать
tud	taistaa	<i>täättä</i>	teadma	знать
hall	kuulla	<i>kuulla</i>	kuulma	слышать
lát	nähdä	<i>nähä</i>	nägema	видеть
csinál	tehdä	<i>tehä</i>	tegema	делать
jön	tulla	<i>tulla</i>	tulema	приходить
megy	männä	<i>männä</i>	minema	идти
fut	juosta	<i>joohsa</i>	jooksma	бежать
ugrik	hypätä	<i>üpetä</i>	hüppama	прыгать
száll	lentää	<i>lentää</i>	lendama	лететь
úszik	uida	<i>ujua</i>	ujuma	плыть
mos	pestä	<i>pesä</i>	pesema	стирать
önt	valaa	<i>valaa</i>	valama	наливать
gyűjt	koota	<i>kogota</i>	koguma	собирать
ad	antaa	<i>antaa</i>	andma	давать
kap	saada	<i>saavva</i>	saama	получать
keres	etsiä	<i>õttsia</i>	otsima	искать
talál	lõytää	<i>levvä</i>	leidma	находить
húz	vetää	<i>vetää</i>	vedama	тянуть
rak	panna	<i>panna</i>	panema	поставить
tart	pitää	<i>pitää</i>	pidama	держат
terel	ajaa	<i>ajaa</i>	ajama	гнать
üt	lyödä	<i>lüvvä</i>	lööma	ударять

<i>magyar</i>	finn	VÓT	észti	<i>orosz</i>
köt	situa	<i>situa</i>	siduma	связывать
fon	punua	<i>punua</i>	punuma	вить
segít	auttaa	<i>avittaa</i>	abistama	помогать
vár (v)	odottaa	<i>oottaa</i>	ootama	ждать
énekel	laulaa	<i>laulaa</i>	laulma	петь
nevet	nauraa	<i>nagraa</i>	naerma	смеяться
sír (v)	itkeä	<i>itkõa</i>	itkema	плакать
csókol	suudella	<i>suvvõlla</i>	suudlema	целовать
szopik	imeä	<i>imiä</i>	imema	сосать
fúj	puhaltaa	<i>puhua</i>	puhuma	дуть
jó	hyvä	<i>üvä</i>	hea	хороший
rossz	paha	<i>paha</i>	paha	плохой
kicsi	pieni	<i>peeni</i>	pieni	маленький
nagy	suuri	<i>suuri</i>	suur	большой
fiatal	nuori	<i>noori</i>	noor	молодой
öreg	vanha	<i>vana</i>	vana	старый
édes	makea	<i>makõa</i>	magus	сладкий
hosszú	pitkä	<i>pittsä</i>	pikk	длинный
rövid	lyhyt	<i>lühüd</i>	lühike	короткий
hideg	kylmä	<i>tšülmä</i>	külm	холодный
fekete	musta	<i>mussa</i>	must	чёрный
fehér	valkea	<i>valkõa</i>	valge	белый

A SZÓÁTVÉTEL

A vót több idegen néppel is érintkezett, így a keleti szláv, az északi germán és a balti népekkel. Mindegyik gazdasági, kulturális és társadalmi életéből bőven származtak új tapasztalatok. Ezek nyelvi kifejezésére gyakran nem saját megoldást kerestek, hanem az adott nép nyelvének szavait vették kölcsön, nem egyszer módosított hangalakokkal.

Minél korábbi az átvétel, az adott szó annál jobban beilleszkedik az átvevő nyelv rendszerébe, a beszélő ezeket a szavakat már nem érzi idegen eredetűnek. Másrészt viszont minél fiatalabb egy átvétel, annál jobban érződik jövővénnyeljege. A vót nyelv szókincsének újkori bővülésére nagy hatást gyakorolt és gyakorol a kétnyelvűség, amelynek keretében egyre erősebb szerephez jutott az orosz. Nyelvújítás hiányában az orosz állami nyelv – sokszor idegen eredetű – szókészletéből egyre több szó használatára kényszerültek rá a vótok az anyanyelvi kommunikáció során is.

Nehéz szétválasztani a főleg görög és latin eredetű szavak esetében, hogy jövevényszóról vagy idegen – nemzetközi – szóról kell-e beszélnünk. Az ilyen szavak meghatározó többsége ugyanis orosz közvetítéssel épült be a vót nyelvbe.

Legújabb korunk főleg angol alapú hatása a vótban azért nem játszhat szerepet, mert a nyelv még élő használói igen idősök, falun, a modern világ vívmányaitól elzárva élnek.

A nyelvet részben visszatanulók jóvoltából megvalósuló, egyféle nyelvi reneszánsz pedig ezen a téren egyelőre még nem aktív.

Sok esetben a germán vagy balti eredet sem feltétlenül közvetlen, hiszen az adott szó a legtöbbször az oroszban is egyidejűleg jelent meg.

Összefoglalva:

A kölcsönszókat szinte kivétel nélkül orosz eredetűnek/közvetítésűnek tekinthetjük, amit számos példa igazol.

<i>orosz</i>	<i>VÓT</i>	<i>magyar</i>
активный	<i>aktiivin</i>	aktív
борода	<i>parta</i>	szakáll
бутылка	<i>puteli</i>	palack
вышивка	<i>võšõfka</i>	hímzés
горе	<i>goŕa</i>	aggodalom
да	<i>daa</i>	igen
декабрь	<i>dekaabri</i>	december
доктор	<i>dohtari</i>	doktor
думать	<i>duumõta</i>	gondol
жаль	<i>žääli</i>	sajnos
жанр	<i>žanri</i>	műfaj
жених	<i>ženiha</i>	vőlegény
животное	<i>žiivato</i>	(házi)állat
журнал	<i>žurnaalõ</i>	újság
зверь	<i>zvieri</i>	(vad)állat
землянка	<i>zemplänka</i>	földkunyhó
зенит	<i>zeniiti</i>	zenit
зоопарк	<i>zooparkõ</i>	állatkert
капуста	<i>kapussa</i>	káposzta
коса	<i>kassa</i>	copf
краска	<i>kraaska</i>	festék
лежать	<i>ležiä</i>	fekszik

<i>orosz</i>	<i>VÓT</i>	<i>magyar</i>
ложка	<i>luzikka</i>	kanál
мешать	<i>mäšätä</i>	kever
мода	<i>mooda</i>	divat
мундир	<i>munderi</i>	egyenruha
неделя	<i>nätilä</i>	hét (időegység)
немой	<i>ñemoi</i>	néma
огурец	<i>ugurittsa</i>	uborka
пруд	<i>bruuda</i>	víztározó
рюмка	<i>řumka</i>	kupica
сад	<i>saatu</i>	kert
сахар	<i>sahari</i>	cukor
сигнал	<i>signaalõ</i>	szignál (s)
сказка	<i>kaaska</i>	mese
сливки	<i>slivgad</i>	tejszín
слой	<i>slooja</i>	réteg
совсем	<i>sohsem</i>	teljesen
соль	<i>soola</i>	só
сосед	<i>susseda</i>	szomszéd
старуха	<i>staruha</i>	öregasszony
табун	<i>dabuni</i>	ménes
творог	<i>tvorokka</i>	túró
терпеть	<i>terppiä</i>	tűr (elvisel)
только	<i>tol'ko</i>	csak
труба	<i>truba</i>	kürtő
ухват	<i>ufatka</i>	fogantyú
фабрика	<i>fabrikka</i>	gyár
федерация	<i>federaattsia</i>	föderáció
хромой	<i>hramoi</i>	sánta
чтобы	<i>štobõ</i>	hogyha
шапка	<i>šapka</i>	sapka
шёлк	<i>šolkka</i>	selyem
школа	<i>škoulu</i>	iskola
шляпа	<i>šlääppi</i>	kalap
шнур	<i>šnurka</i>	zsinór
щетина	<i>štšetina</i>	sörte
эволюция	<i>evol'uuttsija</i>	evolúció
юбка	<i>jupka</i>	szoknya

A SZÓKÉPZÉS

Ennek a nyelvtani leírásnak nem feladata, hogy a vót nyelv szóképzési eljárásának teljességét áttekintse, az itteni példák csak ízelítőt adnak néhány képzési mód bemutatásával.

Mint sok nyelvben, a szóképzés a vót nyelvben is négy nagy kategóriába csoportosítható. A forrásszó és az eredményező tekintetében képezhető:

I. igéből: 1) ige és 2) névszó;

II. névszóból: 3) ige és 4) névszó.

Igéből igeképzés

<i>ajaa</i>	'halad'	→	<i>ajõlla</i>	'utazik'
<i>antaa</i>	'ad'	→	<i>antautaa</i>	'adódik'
<i>issua</i>	'ül'	→	<i>isuttua</i>	'ültet'
<i>kazvaa</i>	'növekszik'	→	<i>kazvattaa</i>	'felnevel'
<i>nõvvua</i>	'tanácsol'	→	<i>nõvvõtõlla</i>	'tanácskozik'
<i>pesä</i>	'mos'	→	<i>peseütä</i>	'mosdik'
<i>viipüä</i>	'késlekedik'	→	<i>viivüttää</i>	'halogat'
<i>ühissüä</i>	'egyesül'	→	<i>ühisellä</i>	'egyesít'

Igéből névszóképzés

<i>arjotta</i>	'gyakorol'	→	<i>arjotuz</i>	'gyakorlat'
<i>bõrisa</i>	'dörög'	→	<i>bõrisõmin</i>	'dörgés'
<i>irmua</i>	'fél (v)'	→	<i>irmuza</i>	'félelmetes'
<i>jõvva</i>	'elér'	→	<i>jõvvõkaz</i>	'elérhető'
<i>jättää</i>	'meghagy'	→	<i>jätüz</i>	'maradék'
<i>kattsua</i>	'(meg)látogat'	→	<i>kattsoja</i>	'látogató'
<i>kõlvõta</i>	'megfelel'	→	<i>kõlpõin</i>	'alkalmas'
<i>muuntaa</i>	'torzít'	→	<i>muunnõz</i>	'torzítás'
<i>oottaa</i>	'vár (v)'	→	<i>oottamatoo</i>	'váratlan'
<i>purra</i>	'harap'	→	<i>puraizu</i>	'harapás'

Névszóból igeképzés

<i>hitsi</i>	'verejték'	→	<i>higõssua</i>	'verejtékezik'
<i>jää</i>	'jég'	→	<i>jäätüä</i>	'megfagy'
<i>kahsi</i>	'kettő'	→	<i>kahõlla</i>	'kétkedik'
<i>laulu</i>	'ének'	→	<i>laulaa</i>	'énekel'
<i>nain</i>	'nő, asszony'	→	<i>naisiuta</i>	'megnőszik'
<i>vana</i>	'öreg'	→	<i>vanõta</i>	'megöregszik'
<i>või</i>	'vaj'	→	<i>võd'dõlla</i>	'beken'
<i>ääli</i>	'hang'	→	<i>ääletä</i>	'kiejt (hangot)'

Névszóból névszóképzés

<i>arja</i>	'kefe'	→	<i>arjaz</i>	'kefesörte'
<i>elo</i>	'élet'	→	<i>elokaz</i>	'élénk'
<i>emä</i>	'anya'	→	<i>emüd</i>	'anyuka'
<i>iloza</i>	'szép'	→	<i>ilozuz</i>	'szépség'
<i>jõka</i>	'minden'	→	<i>jõkain</i>	'mindenki'
<i>koira</i>	'kutya'	→	<i>koiruz</i>	'pajkosság'
<i>kuusi</i>	'fenyő'	→	<i>kuuzikko</i>	'fenyves'
<i>lidna</i>	'város'	→	<i>lidnalain</i>	'városi'
<i>noori</i>	'ifjú'	→	<i>nooruz</i>	'ifjúság'
<i>pojo</i>	'fiú'	→	<i>pojukkõin</i>	'kisfiú'
<i>sata</i>	'száz'	→	<i>saaz</i>	'századik'
<i>sõbra</i>	'barát'	→	<i>sõbrakko</i>	'barátnő'
<i>terve</i>	'egészséges'	→	<i>terveüz</i>	'egészség'
<i>uni</i>	'álom'	→	<i>unõtoo</i>	'álmatlan'
<i>üü</i>	'éjjel (s)'	→	<i>üin</i>	'éjjeli'

A SZÓÖSSZETÉTEL

A szóösszetétel egyik gyakori módja, hogy a köznapi beszéd mondataiban rendszeresen egymás mellé kerülő szavak végül egybeolvadnak. Ennek bekövetkezése azonban nem mindig és nem minden használó számára egyértelmű.

Irodalmi nyelv hiányában a zavarok tartósak lehetnek. Ez igaz többé-kevésbé a vót nyelvre, illetve az azt leírók felfogására is. A legtöbb szerző egy tanulmányán belül sem következetes.

Ugyancsak az irodalmi nyelv léte, valamint az azzal való akadémikus tördés alapozhatja meg a rohamos fejlődés nyomán keletkező új fogalmak megnevezését segítő összetételek gyakori létrejöttét.

A vót nyelv gyakorlatilag folyamatban lévő kihalása és már csak leginkább revitalizációs szándékokból fakadó halvány egzisztálása nem ebbe az irányba mutat.

Az összetételek e két lehetséges létrejötte nyomán elsősorban alárendelt szóösszetételek alakulnak ki.

Mellérendelő összetételek, főleg úgynevezett ikerszók létrejötte az egyszerűbb nyelvhasználatban is előfordul, de az ilyenek száma az előző típusokhoz képest kevesebb.

A leírtakat figyelembe véve is, a forrásokban szép számban található példa vót összetett szavakra, és ezek képviselik valamennyi említett típust.

Ebben a körben külön említést már nem kap az összetett számnév (pl. *kahs||sata* 'két||száz') és összetett névmás (pl. *mokoma-sama* 'ugyanolyan'), ezeket az alaktani részben mutattam be.

Nem él ez a leírás a folklórból való mélyebb merítéssel. A népköltészet egyébként nagy kedvelője volt az egyedi összetételeknek, költői képből származó szóalkotásnak (pl. *lehto||lintu* 'levél(tollazatú) madár'). Hasonlóan néprajzi eredetű sok paraszti szokás, fogalom megnevezése (pl. *tšämmel-kakku* – szó szerint: 'kézfaj-cipőcska', rozsos péksütemény; *rissi||leipä* 'kereszt(vagdalt) kenyér').

Az alárendelt szóösszetételek közül számos keletkezik termékeny utótagok kapcsolatával. Például:

utótag (jelentés)	példa	(jelentés)
- <i>päivä</i> 'nap (idő)'	<i>kõlmõz päivä</i>	'szerda (harmadik nap)'
	<i>pühä päivä</i>	'vasárnap (szent nap)'
	<i>süntü päivä</i>	'születésnap'
- <i>puu</i> 'fa'	<i>õuna puu</i>	'almafa'
	<i>pihlaja puu</i>	'berkenyefa'
	<i>tammi puu</i>	'tölgyfa'
- <i>kazvi</i> 'növény'	<i>juuri kazvi</i>	'zöltség (gyökernövény)'
- <i>luu</i> 'csont'	<i>seltšä luu</i>	'hátgerinc'
- <i>meez</i> 'ember'	<i>pere meez</i>	'családfő'
	<i>noor meez</i>	'fiatalember'
	<i>põlo meez</i>	'tűzoltó'
- <i>nain</i> 'nő (s)'	<i>pere nain</i>	'családanya'
- <i>maa</i> 'ország, föld'	<i>Venä maa</i>	'Oroszország'
	<i>Vad'd'a maa</i>	'Vótföld'
- <i>punkta</i> 'pont, hely'	<i>asutuz punkta</i>	'tartózkodási hely'

Hasonló a helyzet a termékeny előtagok esetében. Például:

előtag (jelentés)	példa	(jelentés)
<i>mettsä-</i> 'vad-, erdei'	<i>mettsä vooho</i>	'őz (erdei gida)'
	<i>mettsä sika</i>	'borz (erdei malac)'
<i>põlto-</i> 'mezei'	<i>põlto kana</i>	'fogoly (mezei tyúk)'
<i>päivüü-</i> 'nap- (égi)'	<i>päivüü lasku</i>	'napnyugta'
	<i>päivüü nõizo</i>	'napkelte'
<i>voosi-</i> 'év-'	<i>voosi tšümmee</i>	'évtized'
	<i>voosi sata</i>	'évszázad'
	<i>voosi tuhad</i>	'évezred'
<i>üli-</i> 'felső-, fő-'	<i>üli škoulu</i>	'főiskola, egyetem'

előtag (jelentés)	példa	(jelentés)
<i>ebä-</i> 'nem...'	<i>ebä ilozassi</i>	'(nem szépen) csúnyán'
	<i>ebä selvä</i>	'(nem világos) érthetetlen'
	<i>ebä uskõin</i>	'(nem hívő) hitetlen'

Néhány további szóösszetétel:

katti||kakku 'macskabagoly'; *kulta||nokka* 'seregély (sárga csőr)'; *leipä||lappia* 'péklapát'; *meeli||kuvituz* 'fantázia (a képzelet képalkotása)'; *meeli||üvä* 'jókedv'; *pooli||saari* 'félsziget'; *silmi||klaazid* 'szemüveg'; *ukkon||ilma* 'vihar, zivatar (mennydörgős idő)'; *õikõa||usko* 'igazhit'; *meñña||voonna* 'múlt évben, tavaly'; *tula||voonna* 'jövő évben, jövőre'; *vähän||aikaa* '(csekély idővel) szempillantás alatt'.

Helyesírási megjegyzés: az egyébként egyértelmű összetételt gyakran nem egybe, hanem kötőjellel írja a vót, főleg, amikor az összetétel határán magánhangzók találkoznak. Például: *nahka-iiri* 'bőregér, denevér'.

Előfordul, hogy ami a magyar nyelvben már összetett szó, annak tagjai a vót nyelvben még nem forrtak egybe. Például: *pall'ai jaloi* 'mezítláb'; *pall'ai päi* 'hajadonfőtt'.

A mellérendelt szóösszetételek körében főleg ikerszókat találhatunk. Így: *eteez-tagaa* 'előre-hátra, odavissza'; *enäpii-vähüpii* 'többé-kevésbé', *üüzenä-päiväll* 'éjjel-nappal'. Ezek írásmódja általában kötőjeles.

A FRAZÉMÁK

A szókincs bővítés felsorolt módjai mellett a sajátos jelentéssel állandósuló szókapcsolatok a vót nyelvben is a nyelvi kifejezőerő táráat gazdagítják.

A szószerkezetet itt nem az egyes szavak egymás mellé kerülő jelentéseiből összegződő jelentésében használjuk, hanem átvitt értelemben, ami által színesebb, szemléletesebb szinonimáját kapjuk a kifejezendő jelentésnek.

A szólások

A szólások olyan állandósult szókapcsolatok, amelyeket nem eredeti jelentésükben használnak, hanem átvitt értelemben. Ezek a nyelvi eszközök szemléletes szinonimái egy-egy egyszerűbb, szürkébb kifejezésnek. Például:

ampait irvilee ajaaz 'fogát (ki)vicsorítva = dühvel, elkeseredetten';

Herrä tääb 'Isten tudja = fogalmam sincs';

kõrvad lokkoollaa 'fülét lógatva = belenyugodva, beletörődve';

taivuttaa õmasõ poolõõ 'maga oldalára hajlít = maga javára részrehajló';

tarttua õlgõkõrtõõ 'szalmaszálla kapaszkodik = elkapja a végső esélyt';

tehä koirutta 'teszi a kutyát = pajkoskodik, csintalankodik'.

A szókapcsolatok állandósulása az adott jelentéssel olyan erős, hogy a nyelvi szerkezetek egy-egy szava nem cserélhető ki, mert kommunikációs félreértés keletkezhet.

A szóláshasonlatok

Vannak olyan állandósult szókapcsolatok is, amelyekben szerepel a hasonlítást megtestesítő *mint* kötőszó.

Ezek a szóláshasonlatnak nevezett nyelvi eszközök a vótban is megjelennek a *niku* szó segítségével. Például:

suuri niku koto 'nagy, mint egy ház = óriási, kolosszális';

táll on nokkõ, niku kaivo kokkõ (csúfondáros rigmus) 'az orra, mint egy kútkampó = hosszú, görbe orra van'.

A közmondások

Ha a képes beszéd egész bölcsességek áttételes kifejezésére alkot új nyelvi formát, és azt a folklór tartósan megőrzi, akkor közmondások jönnek létre.

Ilyen népi bölcsességek vót nyelvű változataira is akad példa:

Kala, kuz süvepii, a inemin – kuz parõpii. 'A hal, ahol mélyebb, az ember pedig – ahol jobb.'

Kõik jumalõ maa illab. 'Isten földje mindent befogad.'

Maad da puud leevvä, a meit eb lee. 'Földek és fák lesznek, mi viszont nem leszünk.'

Meitã on liika pal'to, a surma on ühsi – kõikkõa eb ehi võttaa. 'Mi túl sokan vagyunk, a halál meg egyedül – mindnyájunkat nem viheti el.'

Yvä on ko johzõb, a parõp on ko õõd paikõll. 'Jó, ha futsz, de jobb, ha helyeden maradsz.'

A találós kérdések

Sajátos nyelvi forma a találós kérdésé, amely rejtett jelentést hordozó szó-szerkezetek eredménye.

A vót folklór ebből is több példát kínál:

Nellã meessã ühe hatu all. (Lauta) 'Négy ember egy kalap alatt. (Asztal)'

Viipob-vaapob – maallõ eb lankõ. (Savvu) 'Imbolyog-támolyog – földre le nem esik. (Köd)'

Mondattan

A mondattannak van több olyan nem lényegtelen vonatkozása, amelyekre az itteni kifejtésben nem térek ki. Egyrészt mert a vót nyelv megismeréséhez azok nem feltétlenül elengedhetetlenek, másrészt a leírásuk akár az itteni terjedelem többszörösét igényelné.

Részletesebben azt sem taglalom, csak röviden érintem, hogy a vót nyelv milyen mondatfajtákat használ, mert a kategorizálásuk mindenben azonosnak tekinthető a magyar nyelvével.

A MONDATFAJTÁK

A közlés szándéka szerint

A kijelentő és a felkiáltó mondatok megállapítást fejeznek ki, a két típus közötti különbséget a hanghordozás határozza meg. Míg a kijelentő mondat nyugodt, emóciómentes közlést tartalmaz, addig a felkiáltó mondat akár negatív, akár pozitív érzelmek emelt hangvételű kifejezője. Alaki különbség a felkiáltó mondatok indulatszóval való gyakori indítása lehet.

A mondat érzelmi skálán való jellemzője az enyhe indulattól a felfokozottig terjedhet, és sok esetben lényegileg alig távolodik el a puszta kijelentéstől, ezért a felkiáltó jellel való megkülönböztetés sem mindig egyértelmű.

Példák:

a) kijelentő mondat

Eletti akka ja ukko. 'Élt egy apóka és egy anyóka.'

b) felkiáltó mondat

Mikä kas on ihmeelin inemin! 'Micsoda egy fura ember!'

Ah, mill on pal'lo veel tetsemättä! 'Ó, még annyi az elvégzetlen dolgom!'

Az óhajtó és a felszólító mondatok vágy- és akaratkifejező típusúak. Míg az óhajtás a legtöbbször általános irányú, addig a felszólítás kifejezetten személyre szóló. Ennek alapján a tartalmazott elvárás intenzitása a felszólításban erősebb. Az óhajtás állítmánya pedig gyakran feltételes módú.

Példák:

a) Óhajtó mondat

Kõik õlõiz tehtü! 'Minden készen lehetne!'

b) Felszólító mondat:

Kuuntõ, kui on yvä tämä laulu! 'Hallgasd, milyen szép az ő éneke!'

A *kérdő mondatok* tartalmazhatnak *kiegészítendő* vagy *eldöntendő* elvárást a címzettől. Az első esetben a válasz a kérdező hiányzó ismeretét egészíti ki, és a mondatot általában kérdőszó vezeti be. A második esetben a válasz helyeslő vagy tagadó, nem ritkán kitérő is lehet (*nem tudom; talán*).

Példák:

a) kiegészítendő kérdő mondat

Kuhõõ siä pal'lo rahhaa paad? 'Mire használsz a sok pénzt?'

b) eldöntendő kérdő mondat

On kase opõn noori? 'Fiatal ez a ló?'

Az állítás vagy tagadás szerint

A mondataival a vót nyelv is kifejezhet állítást vagy tagadást. A felszólító mondatban a tagadás tiltássá alakul.

A közlés szándéka szerinti előző példamondatok mindegyike állító mondat volt.

Példák a tagadó-tiltó mondatokra:

a) tagadó kijelentő mondat

See eb õõ juttu. 'Ez nem mese.'

b) tiltó felszólító mondat

Elä suuttu, elä rääge! 'Ne szájálj, ne kiabálj!'

c) tagadó kérdő mondat

Että tüü tuõ jo kõzniid? 'Már soha nem jöttök el?'

A szerkezet szerint

Szerkezete szerint a mondat a vótban is lehet egyszerű, összetett és többszörösen összetett is. Példák:

a) egyszerű mondat

Meni ukko mere ääree kala püötämä.

'Elment az apóka a tengerhez halat fogni.'

b) összetett mondat

Tämä sõizatti opõzõ, ja laskõuz koorma päält.

'Megállította a lovat, és leszállt a szekérről.'

c) többszörösen összetett mondat

Avva lehod nõissa värizemä, leeb tuultõ, ehti eb lee tuultõ, ain nõissa värizemä.

'A nyárfa levelei rezegni fognak, fújni fog a szél, vagy nem fog fújni, mindig rezegni fognak.'

A SZÓREND

A vót mondat szórendje többé-kevésbé hasonlóképpen kötetlen, mint a többi finnségi nyelv.

Vannak gyakoribb és szokványosabb szórendű mondatok, amelyekben a szórend kétféle lehet:

- alany + állítmány + egyéb bővítmények (SVO)

Ikoolookka jõi kaivoss vettä.

‘A szivárvány itta a kútból a vizet.’

- alany + egyéb bővítmények + állítmány (SOV)

Kunikõz oomnikossõ varra nõizõb ülez.

‘A király reggel korán kel fel.’

Sok más nyelvhez hasonlóan a vót mondatban is gyakran (de nem kötelezően) előfordul a szórend:

- a kérdőszók után (de a kérdőszó nélküli kérdésben is) a szórend megfordítása, azaz az állítmány alany elé kerülése

Kuz on kagluz?

‘Hol van a gallér?’

- valamely mondatrész hangsúlyozásának esetében az azt kifejező szónak vagy szerkezetnek a mondat élére kerülése

Ümber puut nõisti tanttsima tüttäred.

‘A fa körül elkezdtek táncolni a lányok.’

Az összetett igeidővel kifejezett állítmányból a ragozott létige vagy segédige áll az állítmány egyébkénti helyén, a melléknévi igenévi rész pedig a legtöbbször elkerülhet a mondat végére.

Meez nõisi ahjoa lämpiämä.

‘A férfi elkezdte a kemencét befűteni.’

A mondaton belül, ha az állítmányt tagadjuk, akkor a tagadó segédige mindig a ragozott igei részt előzi meg, ha viszont nem az állítmányt tagadjuk, hanem valamely más mondatrészt, akkor a tagadó segédszó (*eb*) közvetlenül az ezt kifejező szó elé kerül.

Sapožnikka eb nukuta.

‘A csizmadia nem alszik.’

Eb kussaid puhob tuuli.

‘Sehonnan (sem) fúj a szél.’

A jelző alapesetben megelőzi a jelzett szót, választékos szövegben olykor (értelmező jelzőként) követheti.

Pühättü õlkõ nimi sinu!

‘Szenteltessék meg a te neved [tkp. a név, a tied]!’

AZ ÁLLÍTMÁNY

A vót nyelvben a magyarral ellentétben csak kétféle állítmány ismeretes:

- az egyszerű igei állítmány (az összetett igeszerkezettel kifejezett – múlt és jövő idejű, illetve tagadó és tiltó stb. – állítmányok is természetesen ide tartoznak);
- az összetett igei-névszói állítmány, amelynek igei tagja a létige megfelelő alakja.

A kijelentő módú, jelen idejű, harmadik személyű állítmányi szerkezetekből sem hiányozhat a létige (hasonlóan a balti finn rokon nyelvek eljárásához), vagyis a vót nyelv nem ismeri az úgynevezett névszói állítmányt.

Ennek megfelelően:

Tšenēn ōma on kase lauta?

'Kié ez az asztal?'

Szó szerint: 'Kit megillető van ez az asztal?'

Se on pojo.

'Ez egy fiú.'

Szó szerint: 'Ez van egy fiú.'

Ned ōlla pojod.

'Ezek fiúk.'

Szó szerint: 'Ezek vannak fiúk.'

On kase opōn noori?

'Fiatal ez a ló?'

Szó szerint: 'Van ez a ló fiatal?'

Kōik on minu.

'Az egész az enyém.'

Szó szerint: 'Az egész van az enyém'

AZ ALANY

A vót nyelvben is megtalálható az alanytalan mondatípus ugyanúgy, mint a magyarban.

A vótban is alanytalanok az időjárási vagy természeti jelentést hordozó igei állítmányok.

Pimeneb. 'Sötétedik.'

Saab. 'Esik.'

Alanytalan lehet továbbá a vót mondat a 'nem lehet', 'nem szabad', 'nem kell' vagy ehhez hasonló segédigés szerkezettel kifejezett általános alanyú (személytelen) fogalmazásban.

Eb hooli. 'Nem szükséges.'

A valakiről vagy valamiről történő folyamatos elbeszélésben gyakran előfordul, hogy az indító mondatot követő többi mondatban az alany változatlan-sága esetén a vót a személyes névmást nem teszi ki.

Tõizõll päivää oomnikoss meez nõisi ahjoa lämpiämä,

^ nõisi leipää leipoma...

^ joohsi,

^ pani sigalõ süvvä,

a lauta uhzõ ^ unõhtii avõ...

^ joohsi rihee,

^ pani koortõõ suurõõ putelii,

^ pani seltšäse,

ja ^ nõisi taitšinaa leipoma...³⁶

('Másnap reggel a férfi elkezdte a kemencét fűteni, elkezdett kenyeret sütni... futott, adott a disznónak enni, de nyitva felejtette az ajtót... futott befelé, a tej fölét a nagy sajtárba tette, a hátára vette, és elkezdte a tésztát sütni...')

Előfordul ez olyankor is, amikor az 1. vagy 2. személyű személyragból az alany személye kikövetkeztethető.

Kõikkiika siä prostd,

a minuka ^ aina suuttuud...³⁷

('Mindenkinek megbocsájtasz, de velem folyton szájaskodsz...')

On mill kuhõõ rahhaa panna.

Ühee õzaa miä võlkoja mahzan.

Tõizõõ õzaa ^ vettee viskaan.

Kõlmattõmaa õzaa ^ võlgassi annan.³⁸

('Nekem van hová tennem a pénzt. Egyik részével (én) a tartozásomat fizetem meg. Másik részét a vízbe dobom. A harmadik részt kölcsönbe adom.')

³⁶ A hiányjel (^) a kimaradt személyes névmás (*tämä* 'ő') helyét jelzi.

³⁷ A hiányjel (^) a kimaradt személyes névmás (*siä* 'te') helyét jelzi.

³⁸ A hiányjel (^) a kimaradt személyes névmás (*miä* 'én') helyét jelzi.

AZ EGYEZTETÉS

Több egyes számú alany kapcsolása esetén az állítmány alakja többes számú lesz.

Eletti akka ja ukko.

’Élt egy apóka és egy anyóka.’

Szó szerint: ’Éltek egy apóka és egy anyóka.’

Amennyiben a részelő esetben álló jelzett szót mennyiségjelző előzi meg, az állítmány alakja szintén többes számú lesz.

Mettsäz kazvi kahs puutõ.

’Az erdőben nőtt két fa.’

Szó szerint: ’Az erdőben nőttek két fa.’

A TÁRGY

Az accusativus akkor fejezi ki egy mondat tárgyát, ha a tárgy határozott, illetve úgynevezett teljes tárgy.

Miä avazin uhzõd.

’Kinyitottam az ajtókat.’

Miä avazin uhzõ.

’Kinyitottam az ajtót.’

Ez a forma az alaktani részben kifejtett módon egyes számban a genitivusszal, többes számban pedig a nominativusszal esik egybe.

A részelő eset (partitivus) – amely a rész egészét vagy a határozott és határozatlan mennyiségű, valamint a tagadott dolgot fejezi ki – ugyancsak lehet a mondat tárgyának egyik alaki formája, vagyis partitivus fejezi ki a tárgyat, ha a tárgy úgynevezett részleges tárgy, illetve határozatlan tárgy vagy a tagadás tárgya.

Miä avazin ussa.

’Ajtót nyitottam.’

Miä en avaannud ussa.

’Nem nyitottam ki az ajtót.’

A HABEO-SZERKEZET

Amit az ismertebb indoeurópai nyelvek az úgynevezett *habeo* igealakkkal oldanak meg, azt a nyelvtani kifejezési formát a vót nyelv a magyarral azonos módon alkotja meg (a birtokló részes esetű – nekem, neked stb. – alakjához kapcsolt *van valamim, valamid stb.* összetett szerkezettel).³⁹ Ha a birtokolt többes számú, akkor értelemszerűen a létige alakja is többes szám 3. személyű.

Mivel a vót nyelvben nincs közvetlen részes eset (dativus), a személyes névmás megfelelő alakjai ebben a szerkezetben adessivusi alakúak: *mill – sill – täll – meil – teil – näil*.

A főnévvel megnevezett birtokló (adott helyzetben annak jelzője is) szintén adessivusi esetben áll.

Példák a habeo-szerkezetekre:

Mill on koirä.

‘Nekem van (egy) kutyám.’

Sill on katti.

‘Neked van (egy) macskád.’

Täll ölla kanad.

‘(Ő)neki vannak tyúkjai.’

Meil on opõn.

‘Nekünk van (egy) lovunk.’

Teil on vooho.

‘Nektek (Önnek, Önöknek) van (egy) kecskék (kecskéjük).’

Näil ölla anõd.

‘(Ő)nekik vannak libáik.’

Mejje sussedä lehmäll eb õõ vazikkaa.

‘A (mi) szomszédunk tehenének nincs (nem van) borja.’

³⁹ Hasonló – egyébként finnugor hatásra kialakult – megoldást használ az orosz nyelv is, ezért az orosz–vót kétnyelvűségben egymást erősítő hatásról beszélhetünk, vö. orosz *У него / у неё есть корова*. ‘Neki van (egy) tehene.’ Vótul: *Täll on lehmä*. ‘Neki van egy tehene.’

A HATÁROZÓK

A vót sokszor használ olyan határozós esetet, amelyet magyarra nem az adott magyar eset ragos alakjával fordítunk.

Elativus

(belső viszonyt kifejező hely- és időhatározó, honnan? kérdésre: -ból/-ből)

alapesetben: *kotoss* '(a) ház**ból**'

vonzatként:

jutto izäss 'mese / történet az apáról'

purra jalgass 'lábon harapni; a lábába harapni'

Inessivus

(belső viszonyt kifejező hely- és időhatározó, hol? kérdésre: -ban/-ben)

alapesetben: *saatuz* '(a) kert**ben**'

vonzatként:

kõlmõz päiväz 'három nap alatt'

tšävvä lidnaz 'a városba látogatni'

Illativus

(belső viszonyt kifejező hely- és időhatározó, hová? kérdésre: -ba/-be)

alapesetben: *mettsäse* '(az) erdő**be**'

vonzatként:

õikõasõ tšätee 'jobb kéz felől; jobb kézre'

kõlpaab tühee 'munkára alkalmas'

Ablativus

(külső viszonyt kifejező hely- és időhatározó, honnan? kérdésre: -ról/-ről és -tól/-től)

alapesetben: *lautalt* '(az) asztalról / asztaltól'

vonzatként:

tšähtšiä nimelt 'névleg rendelkezni (vmiről)'

Adessivus

(külső viszonyt kifejező hely- és időhatározó, hol? kérdésre: -on/-en/-ön és -nál/-nél – egyben részeshatározó)

alapesetben: *inemill* '(az) emberen / embernél / embernek'

vonzatként:

ühell kõrtaa 'egy alkalommal'

Allativus

(külső viszonyt kifejező hely- és időhatározó, hová? kérdésre: -ra/-re és -hoz/-hez/-höz)

alapesetben: *naizōlō* '(az) asszonyra / asszonyhoz'

vonzatként:

mitä sillō vajaa? 'mi kell neked?'

tuli zvieriile păhee paha mōtō 'az állatoknak a fejében rossz ötlet támadt'

Terminativus

(határoló viszonyt kifejező hely- és időhatározó, meddig? kérdésre: -ig)

alapesetben: *suvōlōssa* '(a) nyárig'

vonzatként:

tšävvä emälessä 'ellátogatni az anyjához'

Exessivus

(eredethatározó, miből? kérdésre: -ból/-ből)

alapesetben: *jätühsent* 'maradékból'

vonzatként:

jäävvä karjuššint poiz 'felhagyni a pásztorsággal'

Essivus

(mód- és állapothatározó, miként? kérdésre: -ként)

alapesetben: *sukulaizōna* 'rokonként'

vonzatként:

tulla vid'd'ezpäänä 'pénteken érkezni'

Translativus

(eredményhatározó, mivé? kérdésre: -vá/-vé)

alapesetben: *rikkassi* 'gazdaggá'

vonzatként:

kahōssi tunnissi 'két óra múlva'

rumka teessi 'egy kupica az útra'

Comitativus

(társ- és részint eszközhatározó, kivel? kérdésre: -val/-vel)

alapesetben: *velleka* '(a) báttal'

vonzatként:

tehä oolōka 'gondosan cselekedni'

kōikkiika prostia 'mindenkinek megbocsátani'

A JELZŐK

Ha a vót a minőség- vagy a mennyiségjelzőt ragozható melléknévvel vagy ragozható névmással fejezi ki, akkor a jelzőt kifejező szó számban és esetben is megegyezik a jelzett szó számával és esetével, azaz egyeztetni kell.

Sg. nom: *suuri maja* 'nagy ház'

→ Sg. adess: *suurõll majall* 'a nagy háznál'

Sg. nom: *se aigõ* 'eme szándék'

→ Plur. nom: *ned aikõõd* 'eme szándékok'

Nem történik egyeztetés a ragozhatatlan melléknévvel vagy a ragozhatatlan névmással kifejezett jelzők esetében, valamint a birtokos jelző esetében sem.

Sg. nom: *venäi poika* 'orosz fiú'

→ Sg. com: *venäi poigaka* 'az orosz fiúval'

Sg. nom: *jõka poika* 'minden fiú'

→ Sg. com: *jõka poigaka* 'minden fiúval'

Sg. nom: *susseda poika* 'a szomszéd fia'

→ Sg. com: *susseda poigaka* 'a szomszéd fiával'

